

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΗΠΕΙΡΟΣ 2021 – 2027»

Συνεδρίαση 4^η
της 3^{ης} Ιουνίου 2025

Συνεδριακό Κέντρο Π.Ν. Σουκάκος – Γ.Α.Κ. Ιστορικό Αρχείο Ηπείρου
ώρα έναρξης 10:00 π.μ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ

Παρόντα Μέλη Επιτροπής Παρακολούθησης

Με δικαίωμα ψήφου

1. Κος Αλέξανδρος Καχριμάνης, Περιφερειάρχης Ηπείρου, Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος Ήπειρος 2021-2027.
2. Κος Κύρκογλου Χρήστος, ως εκπρόσωπος Γενικής Γραμματείας Εταιρικού Συμφώνου Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ).
3. Κα Κορδαλή Νικολέττα ως εκπρόσωπος Γραμματείας Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΔΕ & ΕΠΑ).
4. Κα Ευγενία Παπανικολάου, Προϊσταμένη της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος Ήπειρος
5. Κα Ευγενία Μαμάη, ως εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού των Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΕΥΣΠεΠ).
6. Κα Μαρία Ζαμπέλη, ως εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΥΣΕΚΤ).
7. Κα Ευαγγελία Γκίζη ως εκπρόσωπος Ειδικής Υπηρεσίας Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων.
8. Κα Στεφανία Αθανασίου, ως εκπρόσωπος της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας (Διαδικτυακά).

9. Κος Δημήτριος Μπάκος ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
10. Κος Άγγελος Παπασακελλαρίου, ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού.
11. Κα Όλγα Ζώρη, ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Πολιτισμού (ΕΔΕΠΟΛ).
12. Κος Δημήτριος Μπλούκος, ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Τουρισμού.
13. Κος Αναστάσιος Αχείμαστος, ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Υγείας.
14. Κα Ελένη Κουτρουμάνου, ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.
15. Κος Χρήστος Λέτσιος ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.
16. Κα Αναστασία Αλεξανδροπούλου ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Προστασίας (ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΝΑΝΠ).
17. Κος Παντελής Κοροσιάδης, ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.
18. Κος Ιωάννης Κυριάκης, ως εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης και Εφαρμογής του Υπουργείου Εσωτερικών (Διαδικτυακά).
19. Κος Γεώργιος Μπογιατζής, ως εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ) (Διαδικτυακά).
20. Κος Περικλής Μίγδος Εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ).
21. Γιώργος Σουκουβέλος Δήμαρχος Ζαγορίου, ως εκπρόσωπος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων (ΠΕΔ) Ηπείρου.
22. Κα Αγνή Νάκου-Δασούλα Αναπληρώτρια Περιφερειάρχης Ηπείρου, ως εκπρόσωπος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ).
23. Κα Άννα Μπατιστάτου, Πρόεδρος του Περιφερειακού Επιστημονικού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας.
24. Κος Διονύσιος Γιακουμέλος, ως εκπρόσωπος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) (Διαδικτυακά).

25. Κος Κατσαρός Σωτήριος ως εκπρόσωπος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑΜΕΑ) (Διαδικτυακά).
26. Κα Ελένη Πανταβού, ως εκπρόσωπος της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας (Διαδικτυακά).
27. Κος Ακύλας Πλιάκος ως εκπρόσωπος της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ).
28. Κος Μπέκας Σπύρος, ως εκπρόσωπος της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΓΣΕΒΕΕ).
29. Κος Χουλιάρας Δημήτριος, ως εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων (ΚΕΕ) (Διαδικτυακά).
30. Κος Χρήστος Κισσόπουλος, ως εκπρόσωπος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΟΕΕ).
31. Κος Βασίλης Χρηστίδης, ως εκπρόσωπος του Συνδέσμου Πληροφορικής & Επικοινωνιών Ελλάδος (ΣΕΠΕ).
32. Κος Σωτήριος Τσουκαρέλης, ως εκπρόσωπος της Ένωσης Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Ηπείρου «Κοινό ΚΑΛΟ».
33. Κα Μάγδα Πετροπούλου, ως εκπρόσωπος του Ενδιάμεσου Φορέας Επιχειρησιακού Προγράμματος "Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα" ΕΦΕΠΑΕ.
34. Κα Μαρία Ανδρέου, ως εκπρόσωπος του Δήμου Αρταίων.
35. Κος Παναγιώτης Νταής Δήμαρχος Ηγουμενίτσας.
36. Κος Νικόλαος Γεωργάκος, Δήμαρχος Πρέβεζας.

Χωρίς δικαίωμα ψήφου οι ακόλουθοι:

1. Κα Γεωργία Δαφνιά, ως εκπρόσωπος της Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ).
2. Κα Σοφία Γαβαλά ως εκπρόσωπος της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας (Διαδικτυακά).
3. Κος Ιωάννης Σολομωνίδης, ως εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης (REGIO) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
4. Κα Χριστίνα Καραϊτίδη, ως εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης (REGIO) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

5. Κος Matteo Duiella, ως εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Απασχόλησης, Κοινωνικές Υποθέσεις και Κοινωνική Ένταξη (EMPL) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
6. Κα Αναστασία Μπακοπούλου, ως εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Απασχόλησης, Κοινωνικές Υποθέσεις και Κοινωνική Ένταξη (EMPL) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
7. Κος Πέτρος Σταύρου, ως εκπρόσωπος Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού του Σχεδιασμού, της Αξιολόγησης και της Εφαρμογής (ΕΥΣΣΑΕ).
8. Κος Οδυσσέας Ρούσκας, ως εκπρόσωπος της Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης και Πληροφοριακών Συστημάτων (ΕΥΘΥΠΣ).

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ**I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ**

1. Έγκριση της Ημερήσιας Διάταξης
2. Έγκριση πρακτικών 3ης Συνεδρίασης Επιτροπής Παρακολούθησης
3. Εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής Παρακολούθησης
4. Εισηγήσεις Εκπροσώπων Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Εθνικής Αρχής Συντονισμού

II. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΠΕΙΡΟΣ 2021-2027

1. Ενημέρωση για την πορεία υλοποίησης του Προγράμματος Ήπειρος 2021-2027
2. Ενημέρωση για τον προγραμματισμό των προσκλήσεων - Έγκριση της μεθοδολογίας και των κριτηρίων επιλογής πράξεων
3. Ενημέρωση για θέματα Αξιολόγησης του Προγράμματος
4. Ενδιάμεση Επανεξέταση και υποβληθείσα Αναθεώρηση του Προγράμματος
5. Ενημέρωση για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις
6. Ενημέρωση για τα έργα στρατηγικής σημασίας
7. Περιφερειακή διάσταση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Ήπειρο
  - Αποτίμηση αποτελεσμάτων δράσεων επιχειρηματικότητας και καινοτομίας του ΕΠ Περιφέρειας Ηπείρου 2014-2020
  - Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Ήπειρο και Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης την περίοδο 2021-2027
8. Ενημέρωση για την πρόοδο υλοποίησης της Στρατηγικής για την Πληροφόρηση και την Επικοινωνία του Προγράμματος
9. Συζήτηση.

III. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Παρεμβάσεις Εθνικής Αρχής Συντονισμού και ΕΥ Αρχής Πιστοποίησης επί οριζοντίων θεμάτων:
  - Ενημέρωση για πρόταση τροποποίησης κανονισμών
  - Ενεργοποίηση Προγραμμάτων 2021-2027
  - Συνέργειες - Συμπληρωματικότητες με ΤΑΑ
  - Ενημέρωση για τους Αναγκαίους Όρους, το Ενιαίο Σύστημα Δεικτών και παρουσίαση της νέας πλατφόρμας των Δεικτών- Αιτήσεις Πληρωμής / Απορρόφηση Ενωσιακής Συνδρομής

2. Παρεμβάσεις Υπουργείων/Επιτελικών Δομών/Εθνικών Αρχών και της ΕΥΣΕΚΤ σε θέματα πολιτικής, καθώς και σε λοιπά ειδικά θέματα

IV. ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ–ΑΠΟΦΑΣΗ 4^{ης} ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΗΠΕΙΡΟΣ 2021-2027.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ωραία, καλημέρα σας και καλώς ήρθατε.

Η 4^η συνεδρίαση της Επιτροπής διεξάγεται στο «Σουφαρί Σαράι», το Μέλαθρο των Ιππέων, είναι ένα κτιριακό συγκρότημα από την εποχή της Τουρκοκρατίας, που καθορίζει το μνημειακό χαρακτήρα του Κάστρου και γενικά της παραλίνιας περιοχής της πόλης των Ιωαννίνων.

Κατασκευάστηκε την εποχή, που βαλής των Ιωαννίνων ήταν ο Αλή Πασάς και στο κτίριο αυτό οι μετέπειτα οπλαρχηγοί της Ελληνικής Επανάστασης του '21 εκπαιδεύτηκαν την τέχνη του πολέμου. Εδώ φιλοξενήθηκε η Έφιππη Χωροφυλακή και μετά την απελευθέρωση των Ιωαννίνων στεγάστηκαν κατά διαστήματα και τμήματα του Ελληνικού Στρατού.

Σήμερα στεγάζονται τα Γενικά Αρχεία του Κράτους – Μουσείο Ηπείρου. Στο φάκελο μπροστά σας υπάρχει μια σύντομη αναφορά του κτιρίου.

Στην πλατεία, όμως, μπροστά από το κτίριο που βρισκόμαστε βλέπουμε ένα τμήμα του έργου ανάπλασης, που υλοποιήθηκε την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, σε επιφάνεια 11.419 τετραγωνικών με τίτλο: «Διασύνδεση – ανάπλαση – αναβάθμιση και ανάδειξη κοινόχρηστων χώρων υφιστάμενου δικτύου πεζοδρόμων, κοινόχρηστων οδών και πλατειών στο Κάστρο Ιωαννίνων», καθώς και το Οθωμανικό Λουτρό είναι ένα έργο σε εξέλιξη, που θα το επισκεφτούμε αύριο με τίτλο: «Αποκατάσταση – ανάδειξη Οθωμανικού Λουτρού στο Κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο».

Πριν δώσω τον λόγο στον Περιφερειάρχη, Πρόεδρο της Επιτροπής Παρακολούθησης, θα ήθελα να σας αναφέρω δυο, τρία πρακτικά θέματα.

Η συνεδρίαση διεξάγεται υβριδικά, επομένως, όποιος θέλει να μιλήσει εξ αποστάσεως, θα πρέπει να σηκώνει το "χεράκι" μες στον υπολογιστή. Όταν παίρνετε το λόγο, θα λέτε το όνομά σας και το φορέα που εκπροσωπείτε και κλείνοντας, θα πατάτε και κλείσιμο στο μικρόφωνο.

Στο φάκελο μπροστά υπάρχει το δελτίο συμμετοχής, παρακαλώ, όσοι δεν το έχετε υπογράψει, να συμπληρώσετε τα στοιχεία, να το δώσουμε στη Γραμματεία για να ξέρουμε την απαρτία.

Και για τον εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που είναι ο συνάδελφός μας ο Ιταλός, θα υπάρχει διαδοχική διερμηνεία, Αγγλικά, Ελληνικά και αντίστροφα.

Αν συμφωνούμε όλοι, να εγκρίνουμε την Ημερήσια Διάταξη και τα Πρακτικά της 3^{ης} Συνεδρίασης Επιτροπής Παρακολούθησης και να δώσουμε τον λόγο στον Περιφερειάρχη για την ομιλία του.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ): Καλημέρα. Σας καλωσορίζω όλους εδώ στο "Σουφαρί Σαράι", κάποτε αυτό, όπως ακούσατε, έγινε με χρήματα... με συγχρηματοδότηση, ένα ωραίο κτίριο και κάτω έχει μια ωραία Έκθεση, όσοι θέλετε να πάτε, που αφορά τους Ευεργέτες.

Καλωσορίζουμε τους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, επίσης τους εκπροσώπους του Υπουργείου, όλους της Αυτοδιοίκησης και όλους όλων των φορέων.

Σήμερα, όπως ακούσατε, είναι η 4^η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος της Ηπείρου '21-'27. Το '21 βέβαια έχει γίνει '25, έτσι είναι κάπως τα πράγματα και η Ήπειρος χαρακτηρίζεται για τη δυναμική της και είναι μια Περιφέρεια, που έχει κάνει πάρα πολλά βήματα για την εξωστρέφεια και αναπτύσσεται στον πρωτογενή τομέα, στον τουρισμό και ανεβαίνει συνεχώς σε επίπεδο στη Δημόσια Υγεία και γενικότερα στην παροχή υπηρεσιών.

Παράλληλα, αναπτύσσεται σε κόμβο καινοτομίας, κάτι που μέχρι πριν λίγα χρόνια ούτε να το φανταστεί δεν μπορούσε κανείς. Αυτό το οφείλομε στην ποιότητα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, κυρία Πρύτανης.

Την περίοδο του 2014-2020 επικεντρωθήκαμε κυρίως στους τομείς της επιχειρηματικότητας, της ενέργειας, του περιβάλλοντος, των μεταφορών, της Υγείας – Πρόνοιας, της Παιδείας και Κοινωνικών Παροχών και Υπηρεσιών.

Ανάπτυξη υποδομών περιβάλλοντος σε όλο το παράκτιο μέτωπο. Ίσως είμαστε απ' τις Περιφέρειες που έχουμε μόνο μία εκκρεμότητα σε Βιολογικούς και αποχετεύσεις μέχρι 2.000 κατοίκους.

Επίσης, είχαμε την Ο.Χ.Ε. των αρχαίων θεάτρων της Ηπείρου που, όπως ειπώθηκε στη Λάρισα σε μια Επιτροπή Παρακολούθησης, ήτανε πολύ καινοτόμα και έδωσε αποτελέσματα. Οργανωμένη Χωρική Επένδυση είναι η Ο.Χ.Ε. για όσους δεν ξέρουν τον όρο.

Κάναμε δράσεις στην Καινοτομία και στην ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας, χωρίς, όμως τη βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης όλα

αυτά, που σήμερα κάνουμε σε όλους τους τομείς, δε θα γινόταν ποτέ. Αυτό το έχουμε συνειδητοποιήσει όλοι, όχι μόνο για την απορρόφηση, αλλά και για την ποιότητα των έργων.

Η συνεργασία όλων των φορέων είναι σημαντική, όποια αιτήματα είχαν τις κατάλληλες προδιαγραφές, αξιολογήθηκαν και εντάχθηκαν. Οι συνεργάτες μου και οι φορείς κάνουν, ό,τι απαιτείται για να αποδοθεί στην κοινωνία αυτό που πρέπει απ' τα χρήματα, που μας δίνει η Ευρώπη.

Ξεκινήσαμε την υλοποίηση του Προγράμματος '21-'27. Σε αυτή την προγραμματική περίοδο τα χρήματα, που έχουμε να διαχειριστούμε είναι διπλάσια κι αυτό είναι κατ' αρχήν ευχάριστο, απαιτείται όμως μια ετοιμότητα απ' όλους. Βέβαια, εδώ υπάρχει η παρένθεση ότι, δεν είναι αυτά που ακριβώς χρειαζόμαστε στην Ήπειρο σε επιμέρους δράσεις, γιατί, δυστυχώς, είμαστε πολύ πίσω στις υποδομές στην Ήπειρο, αλλά θα πορευθούμε και με την βοήθεια όλων θα φτάσουμε στο επιθυμητό αποτέλεσμα.

Οι Περιφέρειες συμβάλλουμε μέσα από τα Περιφερειακά μας Προγράμματα σε όλους τους στόχους πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Έξυπνη, Πράσινη, Διασυνδεδεμένη, Κοινωνική και Χωρίς Αποκλεισμούς, πιο κοντά στους πολίτες.

Στην Ήπειρο την προγραμματική περίοδο '21-'27 συνεχίζουμε να χρηματοδοτούμε δράσεις και έργα, όπως είχαμε στην προηγούμενη περίοδο, αλλά εστιάζουμε κυρίως στην Καινοτομία και στην Επιχειρηματικότητα. Επανασυγκροτήσαμε το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας στην Ήπειρο, στο οποίο προεδρεύει η Πρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και το οποίο ξεκίνησε δυναμικά τις εργασίες του.

Συστήσαμε, υπογράφοντας Μνημόνιο Συνεργασίας, ένα μηχανισμό υποστήριξης του οικοσυστήματος, της έρευνας και της καινοτομίας στην Περιφέρεια με την συνεργασία του Πανεπιστημίου, του Δικτύου «ΠΡΑΞΙΣ» του ΙΤΕ και το ΙΤΕ.

Μέσω του ΕΦΑΠΑΕ, τον οποίο έχουμε ορίσει πλέον ως ενδιάμεσο φορέα για να διαχειριστεί τις δράσεις των κρατικών ενισχύσεων του Προγράμματος, χρηματοδοτούμε δράσεις για την Καινοτομία, για την ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ ερευνητικού τομέα και επιχειρήσεων, δράσεις επιχειρηματικότητα και δράσεις απασχόλησης ανθρώπινου δυναμικού.

Προδημοσιεύσαμε σχετική Πρόσκληση «ΕΡΕΥΝΩ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ», ενώ ετοιμάζονται δύο σημαντικές Προσκλήσεις, που αφορούν η πρώτη την «Ενίσχυση υφισταμένων μικρομεσαίων επιχειρήσεων» για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών στους τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής διάστασης της Εθνικής Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση και η δεύτερη την υποστήριξη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας στην Ήπειρο. Υπάρχει ένα σημαντικό οικοσύστημα καινοτομίας στην Ήπειρο και θέλουμε να το ενισχύσουμε.

Θα εκπληρώσουμε την υποχρέωση του Κανονισμού για κάλυψη όλων των οικισμών Γ΄ προτεραιότητας με τη χρηματοδότηση του εναπομείναντος οικισμού στο Καναλλάκι. Στο Καναλλάκι ξανακάνουμε όλη τη Μελέτη απ' την αρχή, γιατί, δυστυχώς, αυτή που είχαμε παραλάβει είχε τεράστια προβλήματα.

Ολοκληρώνουμε την παράκαμψη Νικοπόλεως, συμβάλλοντας στην ενοποίηση του αρχαιολογικού χώρου. Μέχρι τέλη Ιουνίου θα γίνει αυτό που δεν έγινε 50 χρόνια τώρα, θα κοπεί η εθνική οδός μέσα απ' το χώρο της Νικοπόλεως στο ύψος της θέσης "Ακρίβη" και θα βγαίνει στο Μονολίθι, με δύο κυκλικούς κόμβους. Κάνουμε και τον κυκλικό κόμβο στην περιοχή, που θα είναι η είσοδος της Πρέβεζας στο Μύτικα.

Έχουμε κάποια εκκρεμότητα, που 7 Μαΐου έγινε το δικαστήριο για τους τελευταίους ελαιώνες στην περιοχή, ευελπιστούμε πολύ σύντομα να 'χουμε το δικαστήριο και μετά έχουμε κι έναν κυκλικό κόμβο, αφού έχουμε φτιάξει στη Βιομηχανική Περιοχή όλα τ' άλλα, στον αρχαιολογικό χώρο.

Αυτό, για μένα, δίνει το έναυσμα για να μπει η Νικόπολη στην UNESCO, όπως μπήκε το Ζαγόρι.

Θα συνεχίσουμε το πρόγραμμα για τους ανέργους πτυχιούχους, προδημοσιεύσαμε σχετική Πρόσκληση «ΑΠΑΣΧΟΛΩ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ». Ξέρετε, ήταν πολύ πετυχημένο το Πρόγραμμα, 18 μήνες θα πληρώνονται και το ΕΦΚΑ αλλά και ο μισθός απ' το Πρόγραμμα σε όλες αυτές τις επιχειρήσεις, που θα είναι... που θα μπορούν να μπουν στο Πρόγραμμα και 4 μήνες θα πληρώσει οι επιχείρηση. Εγώ δε θα το 'θελα 18, αλλά δεν μπορούσαμε παραπάνω, το είχα δει στην Στουτγάρδη δυο χρόνια και μάλιστα τους είχανε και μέριμνα για φαγητό και λοιπά.

Χρηματοδοτούμε τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη και στους τέσσερις αστικούς Δήμους της Περιφέρειας. Με το παλιό Πρόγραμμα μπορούσε να μπει

μόνο τα Γιάννενα, που είχαν 100.000 κατοίκους. Σήμερα, μπαίνουν οι τέσσερις πρωτεύουσες των Νομών της Ηπείρου, έτσι μπαίνει η Πρέβεζα, η Ηγουμενίτσα, η Άρτα κι έχει ένα πρόγραμμα το οποίο θα μπορέσει να κάνει αυτά, που στο προηγούμενο... την προηγούμενη περίοδο δεν μπορούσε, αλλά όχι δεν υπήρχαν χρήματα, που δώσαμε και σε αυτές τις πρωτεύουσες στην προηγούμενη περίοδο. Τώρα όμως είναι ένας "κουμπάρας", εντός εισαγωγικών, ο οποίος τους δίνει το πλεονέκτημα να κάνουν αρκετές δράσεις.

Συνεχίζουμε τη χρηματοδότηση των ΟΧΕ των αρχαίων θεάτρων. Αλλά τι κάνουμε εκεί; Επεκτείνουμε στην ορεινή περιοχή των Τζουμέρκων, δεν μπορεί να έχεις Καλαρρύτες, Συρράκο, το Λάκμο στην περιοχή και προς τα Τζουμέρκα και να το αφήσεις έτσι, όταν αυτό, για μένα, μια μέρα θα πάρει τη θέση κι αυτό που πρέπει στα θέματα της UNESCO.

Και στην Κόνιτσα, με επίκεντρο τα ιαματικά λουτρά Καβασιλών, Πυξαριάς και Αμαράντου "παντρεύουμε", εντός εισαγωγικών, και τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας και δίνουμε μια άλλη διάσταση στο χώρο.

Και η υποχρέωση στο Σούλι. Μεγάλη υπόθεση ήταν, γιατί στο Σούλι μέχρι σήμερα όλη η έκταση ως αρχαιολογικός χώρος ανήκει στο Ελληνικό Δημόσιο. Εκεί, με βοήθεια αρκετών ανθρώπων αλλά κυρίως τη συνδρομή της κυρίας Υπουργού Πολιτισμού και του Σταύρου του Μπένου, βγήκε η διάταξη η οποία λέει ότι, μπορεί να σου δώσουν η χρήση για 99 χρόνια, γιατί δεν μπορεί να αποποιηθεί την έκταση το Δημόσιο.

Και σου δίνει το δικαίωμα να χτίσεις, να αναστυλώσεις, να φτιάξεις μικρές επιχειρήσεις, να φτιάξεις προϊόντα Σουλίου και μες στα όλα θα γίνουν και δημόσια κτίρια σε αναστυλώσεις, όπως είναι και τα πηγάδια τα ονομαστά του Σουλίου και θα γίνει κι ένα δίκτυο, έχουμε κάνει μια πολύ ωραία Μελέτη Έρευνας με το Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο, που δεν είναι το Σούλι αυτό, που όσοι έχουμε πάει είναι εκεί, είναι το Τετραχώρι του Σουλίου μαζί με όλα τα σπίτια που υπήρχαν απ' τις φάρες, που δεν ήταν η μία δίπλα στην άλλη, ήταν σε αποστάσεις και όλα αυτά θα είναι με ονοματοδοσία, που θα υπάρχει στους δρόμους στα διάφορα μονοπάτια.

Προχωράμε στην ένταξη δύο σημαντικών έργων, που αφορούν την προμήθεια 35 ασθενοφόρων για το ΕΚΑΒ και τα Κέντρα Υγείας. Ξέρετε, κάθε μέρα έχουμε αυτή τη ζήτηση και θα λύσουμε θέμα. Ενώ εκδώσαμε μια Πρόσκληση προς τους φορείς της Υγείας με 12 εκατομμύρια ευρώ, η Υγεία για

μας είναι πρώτη προτεραιότητα, θέλω να πω, στην προηγούμενη περίοδο δεν αξιοποίησε το Υπουργείο το ποσό που είχαμε στη διάθεσή του. Πιστεύουμε, αυτή τη φορά να αξιοποιηθεί, η Διαχειριστική Επιτροπή του Υπουργείου Υγείας, παρά τις οχλήσεις μας, δεν έκανε τίποτα. Τώρα έχουμε αρχίσει και βοηθάμε πάρα πολύ, γιατί μέσα στην παροχή υπηρεσιών της περιοχής μας είναι και η Υγεία, εμείς και στο INTERREG προχτές της «Ελλάδα – Αλβανία» είχαμε πρωτοβουλίες, οι οποίες έτυχαν θετικής έκβασης και για το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο και κάποιες απ' τους Φιλιάτες και λοιπά, σε μικρότερα Νοσοκομεία.

Ενισχύουμε την Εκπαίδευση, προετοιμάζοντας προσκλήσεις που αφορούν όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης, απ' το Νηπιαγωγείο έως το Πανεπιστήμιο και οι οποίες υπερβαίνουν τα 20 εκατομμύρια ευρώ.

Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία, Υγεία, Εκπαίδευση, Ο.Χ.Ε. και Β.Α.Α., Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Προγράμματα μαζί με ένα μεγάλο δίκτυο κοινωνικών υποδομών, που χρηματοδοτεί το ΕΚΤ είναι οι μεγάλες προτεραιότητες αυτής της προγραμματικής περιόδου.

Η ενεργοποίηση του Προγράμματος, έχουν εκδοθεί ήδη 61 Προσκλήσεις, βρίσκεται σήμερα στο 55,2% κι έχουν ενταχθεί 122 έργα, ποσοστό 44,6%. Στο ΕΤΠΑ το ποσοστό των ενταγμένων έργων ανέρχεται στο 40,5% και στο ΕΚΤ, εκεί είναι όλες οι Κοινωνικές Δομές, είναι στο 56,3%.

Κάποιος θα με ρώταγε, τι έγινε το Πάρκο Έρευνας και Τεχνολογίας, με ρώτησε κι ο Πρωθυπουργός προχθές και μπορώ να σας πω ότι και αυτό θα τύχει της συνδρομής, γιατί –είναι κι ο κύριος Χριστοφορίδης– την τελευταία στιγμή σώσαμε το ΙΤΕ, δε σώσαμε το Πάρκο, αλλά θα το περάσουμε σ' αυτό το Πρόγραμμα και ό,τι χρήματα χρειαστούν παραπάνω, θα βάλουμε και εμείς.

Θέλω να απευθύνω σήμερα απ' τη θέση αυτή σε όλους τους Φορείς της Ηπείρου και ασφαλώς και στην Αυτοδιοίκηση, ότι θέλουμε δουλειά. Πρέπει να τρέξουμε πιο γρήγορα, πρέπει να ωριμάσουμε τα έργα και να ανταποκριθούμε με αποτελεσματικότητα στις Προσκλήσεις της Διαχειριστικής Αρχής. Είναι ευθύνη μας να υλοποιήσουμε αποτελεσματικά το Πρόγραμμα και να απορροφήσουμε κάθε ευρώ, που έρχεται στην Ήπειρο.

Θέλω να ευχαριστήσω για τη συνεργασία όλη τη Διαχειριστική Επιτροπή, όλους τους Φορείς, το Υπουργείο και τη Γενική Γραμματεία του ΕΣΠΑ και καθώς και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που σήμερα έχει εκπρόσωπο εδώ από

το Πρόγραμμα το ΕΚΤ, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Και σας καλωσορίζω και εύχομαι να έχουμε μια καλή συζήτηση στη σημερινή Επιτροπή.

Σας ευχαριστώ πολύ.

..... (Χειροκροτήματα)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε, κύριε Πρόεδρε.

Συνεχίζουμε την Ημερήσια Διάταξη, απευθύνοντας χαιρετισμούς – εισηγήσεις οι εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ο εκπρόσωπος της Γενικής Γραμματέως ΕΣΠΑ.

Αρχίζουμε από τους φιλοξενούμενούς μας, ο κύριος Mateo Duiella είναι ο Αναπληρωτής Προϊστάμενος στη Γενική Διεύθυνση Απασχόληση.

Έχετε το λόγο.

DUIELLA: Thank you very much.

Dear Governor, dear participants, dear colleagues, “καλημέρα”. My name is Mateo Duiella, the Deputy Head of Unit, responsible for Greece and Cyprus in the Directorate General of Employment Social Affairs and Inclusion of the European Commission.

It's a pleasure and an honor to be here in Ioannina to participate in today's Monitoring Committee in this beautiful, beautiful setting. In fact, this is not only my first time in Ioannina, but it is also my very first Monitoring Committee, as I took up this function in January of this year, likely and here together with my experience colleagues Άννυ Μπακόπουλο, Χριστίνα Καριτίδη and Γιάννης Σολωμωνίδης from the Directorate General of Regional Policy.

Before commenting the progress on the implementation of the ECF+, allow me just to recall briefly, why the structural funds are so important. The Governor already mentioned it, but let me repeat it. When it started working on Greece, it was still the economic and financial Crisis 10-15 years ago, and over the past few years Greece has considerably proved. The labor market has been steadily improving, thanks also to a robust growth. But still, still today there are many important challenges.

European Commission looks at every country and analyzes the challenges that the countries, members-states are facing in the context of the European Semester and last April the Commission published a detailed analysis on Greece and other countries, that were flagged as being “at risk of

social convergence". And then tomorrow the Commission should publish the country reports for 2025 that accompany the proposals for country-specific recommendations. So, just let me briefly recall what these important challenges are. I apologize to the translators if I'm speaking too fast. Thanks. So...

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Συγγνώμη, θα μας κάνετε την διερμηνεία;

ΔΙΕΡΜΗΝΕΑΣ: Ναι, πώς θέλετε; Αν θέλετε ενδιάμεσα...

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ή αφού τελειώσει; Πείτε μου.

ΔΙΕΡΜΗΝΕΑΣ: Ναι, όπως θέλετε. Μπορούμε να μεταφράσουμε ήδη τα λεγόμενα και να συνεχίσει μετά.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: When he finishes is better. Όταν τελειώσει καλύτερα, εντάξει.

ΔΙΕΡΜΗΝΕΑΣ: Okay.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: When you finish.

DIUELLA: Okay. So, as I said, the labor market is doing well. But actually, many people are still not on the labor market. This is true for women, only two thirds of women are actually working, but also the young and persons with disabilities, third-country nationals or Roma. And also, Greece is confronted with very negative demographic trends. If you look at the population projections in the next four decades the population of Greece is expected to shrink by 25%, going from more than ten million to less eight million people. And also, that's very worrying and we look at it the last couple of years, poverty and social exclusion – which was high but improving – has stopped improving. And then, finally, if we look back at the employment, we have also to look at the quality of the jobs that are being created. And this is true for Greece, but it's also true for Epirus, as the situation is very similar to the average for country.

Now, let me also recall what are the priorities set at EU level, at the European Commission, since we are in the first year of a new mandate of the Commission and as they were announced by the President von der Leyen when

she started the new mandate. She announced three main initiatives, one is on quality jobs, with the Quality Jobs Roadmap that the Commission will adopt next year; on skills, with the Union of Skills and on social inclusion, with the first ever EU anti-poverty strategy. Now, next to these three teams there is also another one, which is really important, which is about competitiveness. And... Quality jobs, skills, social inclusion and competitiveness are all interlinked. And, as you can see, these priorities are very relevant for the challenges that Greece is facing.

So, how are we supposed to address these challenges? And here, the fans come into play. When we think about labor market participation of women, we know that it is not... Nowadays... So, ten years ago we could say that there were no jobs. So, it didn't make sense to look for one, because everyone... Unemployment was so high. But this is not the situation today. If people are not working is because they have other barriers. And if we look at women generally, it is about care responsibilities. So, that's why we need to continue investing in services like child-care but also long-term care. And then we also still need to improve employability and competitiveness, and job quality. And this needs skills. Training, training and training. But the trainings need to respond to the actual needs of the labor market, what businesses need. And... As the Governor said in his introduction, we need to promote innovation and entrepreneurship and, last but not least, social protection and inclusion. We need to ensure that no one is left behind and this is not crucial only for fairness, because it's right, but it's also important for competitiveness, for the economy.

The fight against poverty is based on three pillars. First, of course, it's income support, but that's not enough. You need social services and you need labor market integration, to allow these people to participate fully in society and the labor market. So, this what we and you, in fact, are trying to achieve with the structural funds. In Epirus, more than half of the ECF+ allocation goes to social services, in community centers, the TOMMY's and KOMY's and KDIF, KHFH, early child education and care, the shelters for victims of domestic violence and so on. Then, the remaining third of the resources are allocated to employment support, education and training, inclusion of persons with disabilities, integration of third-party nationals and marginalized communities. And also, Epirus is one of the few regions in Greece that has been able to

launch actions in the field of the social economy. So, we are very happy to see that implementation on the ECF side is progressing smoothly and that the continuing and transferred actions are on the way and we take note that several calls have already been published.

Now, one last thing before concluding, a few words on sustainability. As you probably together with the Ministry of Economy and Finance and the Ministry of Social Inclusion and Family we have been discussing the long-term sustainability of the key ECF interventions. All the services and social structures that were mentioned just now, these should continue to operate also once the ECF support is faced out. So, we are discussing to make sure that this happens in a non-traumatic way and... But this may actually have an impact on your locations currently foreseen in the program. So, ideally it should have been addressed in the context of the mid-term review, but we've come to reach an agreement and an understanding on the way forward very soon and this will be most probably translated into the allocation location of ECF resources within the program. So, it's very important that before being proposed, any upcoming of your allocation is validated with the policy coordination bodies and... including horizontal services and the relevant Ministries. And also, the Commission expects the Region to be kept fully informed and involved in the discussions on sustainability to achieve better value and deliver in the services.

Now, finally I conclude, investing in social affairs is a collective effort. Policy-makers, regional, local authorities, social partners, civil society, we all have our own role to play and I look forward to a very fruitful meeting. And we count on your active participation. Thanks a lot, and thank you to the interpreters that allow me to participate here today. Thanks a lot.

..... (Χειροκροτήματα)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε και ακούμε τώρα τη διερμηνεία. Ευχαριστώ.

ΔΙΕΡΜΗΝΕΑΣ: Καλή σας μέρα, το όνομά μου είναι Ματέο Γιέλα και εργάζομαι για τη Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συγκεκριμένα ασχολούμαι με δύο χώρες, την Ελλάδα και την Κύπρο.

Είναι μεγάλη τιμή για μένα, που συμμετέχω σήμερα σ' αυτή τη συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης και είναι πράγματι η πρώτη φορά που επισκέπτομαι τα Ιωάννινα, είμαι ιδιαίτερα χαρούμενος όμως που μπορώ εδώ να συνεργαστώ με ανθρώπους, τους οποίους γνωρίζω ήδη από τα αντίστοιχα αρμόδια Υπουργεία.

Έχει συντελεί πρόοδος στη μέχρι τώρα εξέλιξη αυτών των Προγραμμάτων. Βεβαίως, πριν απ' αυτό θα πρέπει να θυμηθούμε ότι, προηγήθηκαν αρκετά χρόνια κρίσης, οικονομικής και άλλης, με αποτέλεσμα, παρά τις όποιες βελτιώσεις έχουν γίνει, ειδικά στον τομέα της αγοράς εργασίας, με πρόσφατες πρωτοβουλίες τα τελευταία χρόνια, παραμένουν ακόμη αρκετές προκλήσεις, οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Κομισιόν φροντίζει να αναλύει όλα αυτά τα δεδομένα, που έχει στην διάθεσή της και τον περασμένο Απρίλη εξέδωσε μία λεπτομερή ανάλυση, με βάση αυτά τα δεδομένα, που αντικατοπτρίζουν τις τρέχουσες καταστάσεις σε κάθε χώρα και σε κάθε Περιφέρεια.

Με βάση αυτές τις αναλύσεις, προκύπτει ότι εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις, για παράδειγμα, όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, η οποία φαίνεται ότι εξακολουθεί να μην είναι τόσο εύκολη για συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες, όπως οι γυναίκες, οι νέοι, οι πολίτες τρίτων χωρών, οι Ρομά και τα λοιπά.

Υπάρχουν, επίσης, κάποιες αρνητικές δημογραφικές τάσεις, οι οποίες εξακολουθούν να εξελίσσονται τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με κάποιες έτσι απαισιόδοξες εκτιμήσεις, υπολογίζεται ότι ο πληθυσμός της Ελλάδας θα συρρικνωθεί σημαντικά, θα φτάσει μέχρι και το 25% τα επόμενα χρόνια, υπολογίζουμε δηλαδή ότι από τα 10 περίπου εκατομμύρια και κάτι, που είναι σήμερα ο πληθυσμός, θα συρρικνωθεί σε κάτι λιγότερο από 8 εκατομμύρια.

Το πρόβλημα της φτώχειας εξακολουθεί να υφίσταται, έγιναν κάποιες δράσεις και κάποιες πρωτοβουλίες τα τελευταία χρόνια, ορισμένες ήταν επιτυχείς, αλλά παρ' όλα αυτά, το πρόβλημα επιμένει, παραμένει. Υπάρχουν άλλα ζητήματα, τα οποία απασχολούν επίσης ιδιαίτερα την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως, για παράδειγμα, το θέμα της ποιότητας των θέσεων απασχόλησης.

Με βάση όλα αυτά τα δεδομένα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καταλήξει σε κάποιες προτεραιότητες σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένα

θέλει να προωθήσει τρεις πρωτοβουλίες, οι οποίες αφορούν: πρώτον, την ποιότητα των θέσεων απασχόλησης, δεύτερον, τα skills, δηλαδή τις δεξιότητες και, τρίτον, το ζήτημα της κοινωνικής ένταξης.

Αυτό που μας απασχολεί ιδιαίτερα σ' αυτό το πλαίσιο είναι, η Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της φτώχειας και σ' αυτό το επίπεδο παράλληλα εξετάζουμε και το ζήτημα της ανταγωνιστικότητας, καθώς όλα αυτά τα ζητήματα, ποιότητα απασχόλησης, δεξιότητες, κοινωνική ένταξη και ανταγωνιστικότητα συνδέονται κατά κάποιο τρόπο μέσα σ' αυτό το ίδιο πλαίσιο.

Όλα αυτά, λοιπόν, είναι σημαντικά στο πλαίσιο των προκλήσεων που καλούμαστε όλοι να ανταποκριθούμε, αυτό φυσικά γίνεται πάντα με τη μόνιμη οικονομική στήριξη από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για παράδειγμα, να αναφερθώ, π.χ. στην περίπτωση της απασχόλησης των γυναικών, οι οποίες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ακόμη αρκετούς φραγμούς. Τι σημαίνει αυτό για μας; Σημαίνει απλά ότι ενδεχομένως θα πρέπει να φροντίσουμε, έτσι ώστε να παρέχονται στις γυναίκες αυτές περισσότερες δυνατότητες για φροντίδα ενδεχομένως μικρών παιδιών και τα λοιπά, για να έχουν αυτές καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Ένα άλλο ζήτημα, που θέλουμε επίσης σταθερά να βελτιώσουμε είναι το ζήτημα της απασχολησιμότητας, γι' αυτό χρειαζόμαστε οπωσδήποτε περισσότερες και καλύτερες δεξιότητες, χρειαζόμαστε επίσης και δράσεις κατάρτισης και, σε κάθε περίπτωση, δεν πρέπει να ξεχνάμε, ποιες είναι οι ανάγκες των επιχειρήσεων, τις οποίες πρέπει πάντα να έχουμε κατά νου και προσπαθούμε επίσης να συνδυάσουμε μέσα σ' αυτό το πλαίσιο δράσεων.

Εξίσου σημαντική για μας, φυσικά, είναι και η Καινοτομία και οποιεσδήποτε δράσεις αφορούν την Καινοτομία. Δεν ξεχνάμε ποτέ τις δράσεις, που αφορούν την Κοινωνική Προστασία, και οι οποίες και εκείνες με τον τρόπο τους βοηθούν σημαντικά στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης.

Σε κάθε περίπτωση, στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της φτώχειας, το ιδανικό για μας θα ήταν, να συμμετέχουν σ' αυτές τις προσπάθειες και τις πρωτοβουλίες όσο το δυνατόν περισσότεροι αρμόδιοι Φορείς, καθώς έτσι θεωρούμε ότι, θα βελτιωθούν παράλληλα και οι δυνατότητες πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

Με τη βοήθεια των Διαρθρωτικών Προγραμμάτων όλα αυτά μπορούν να καταστούν εφικτά. Να αναφέρω εδώ χαρακτηριστικά ότι, περισσότερο από το 1/2 των διαθέσιμων κονδυλίων αυτή τη στιγμή, που προέρχονται απ' το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο αφορούν πράγματα, τα οποία έχουμε ήδη δει να υλοποιούνται σε διάφορες Περιφέρειες, για παράδειγμα, στην περίπτωση της Ελλάδας με τη δημιουργία των υποδομών ΤΟΜΥ, ΚΟΜΥ και τα λοιπά στον τομέα της Παροχής Πρωτοβάθμιας Υγείας.

Δεν ξεχνάμε ποτέ την ανάγκη ενίσχυσης των κλάδων της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης. Στην Ήπειρο μάλιστα η Περιφέρεια έχει ξεχωρίσει μεταξύ όλων των υπολοίπων Περιφερειών της Ελλάδας όσον αφορά τις δράσεις της Κοινωνικής Οικονομίας και οι σχετικές πρωτοβουλίες και δράσεις που έχουν αναληφθεί, φαίνεται ότι κυλούν και εφαρμόζονται μ' έναν πολύ ικανοποιητικό ρυθμό.

Τελευταίο θέμα, που θα 'θελα να υπενθυμίσω είναι το ζήτημα της βιωσιμότητας. Μαζί και σε συνεργασία με όλους τους αρμόδιους φορείς, με τα αρμόδια Υπουργεία και τα λοιπά, θα πρέπει όλοι να είμαστε σε θέση να διασφαλίσουμε ότι, όλες αυτές οι υπηρεσίες, που ξεκινούν και παρέχονται με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα μπορούν με κάποιον τρόπο να συνεχίσουν να υπάρχουν και να παρέχονται και στο μέλλον, ακόμη κι όταν αυτές οι χρηματοδοτήσεις θα έχουν σταματήσει.

Για να τα παρακολουθήσουμε όλα αυτά, γνωρίζετε οι περισσότεροι ότι έχουμε κάποιες ενδιάμεσες αξιολογήσεις, αναθεωρήσεις των Προγραμμάτων και τα λοιπά, αυτές μας βοηθούν, όπως και στην περίπτωση του Προγράμματος της Ηπείρου να βλέπουμε, πού ακριβώς βρισκόμαστε και πού θέλουμε να πάμε από δω και μετά στην υλοποίηση ενός Προγράμματος.

Για όλα αυτά, απαιτείται πάντα σωστή συνεργασία και σωστός συντονισμός και θα πρέπει σε κάθε περίπτωση, κατά τη δική μας άποψη, για κάθε βήμα και για κάθε μελλοντική πρωτοβουλία, να παραμένουν σωστά και πλήρως ενημερωμένες όλες οι Περιφέρειες, ειδικά σε θέματα βιωσιμότητας.

Κλείνοντας, θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι, μπορούμε όλοι να βάλουμε ένα λιθαράκι σ' αυτές τις προσπάθειες και πρωτοβουλίες, όλοι έχουμε ένα δικό μας ρόλο να διαδραματίσουμε στο πλαίσιο της υλοποίησης αυτών των Προγραμμάτων.

Σας ευχαριστώ πολύ και εύχομαι καλή επιτυχία γι' αυτή τη συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε τους διερμηνείς.

Συνεχίζουμε με την κυρία Χριστίνα Καραϊτίδη, που είναι η εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και υπεύθυνη για το Πρόγραμμά μας.

Κυρία Καραϊτίδη.

ΚΑΡΑΪΤΙΔΗ: Κύριε Περιφερειάρχη, κύριοι Δήμαρχοι, κύριοι εκπρόσωποι της Διαχειριστικής Αρχής και των υπολοίπων φορέων, θα ήθελα κι εγώ με τη σειρά μου να σας καλημερίσω και να σας ευχαριστήσω για τη φιλοξενία. Είναι πάντα πολύ μεγάλη μου χαρά να βρίσκομαι εδώ στα Γιάννενα, σε μια τόσο όμορφη πόλη, όπου τα τελευταία χρόνια βλέπουμε ότι είναι φανερό το αποτύπωμα του ΕΣΠΑ και των ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων και χαίρομαι ιδιαίτερα γι' αυτό. Είναι χαρά μου βέβαια και να σας συναντώ και κάθε χρόνο και, δυστυχώς, συμβαίνει μόνο μία φορά το χρόνο πλέον!

Λοιπόν, η σημερινή Επιτροπή Παρακολούθησης θα επικεντρωθεί στην περίοδο '21-'27 βεβαίως, αλλά θα ήθελα πολύ σύντομα να αναφερθώ στο κλείσιμο της περιόδου, που διανύσαμε μέχρι τώρα, στο '14-'20. Έχουμε λάβει σαν Ευρωπαϊκή Επιτροπή την τελική πληρωμή, οι διαδικασίες κλεισίματος βρίσκονται στην τελική τους φάση. Όμως, όπως έχουμε αναφέρει τόσες φορές και στις τεχνικές μας συναντήσεις και στις συνομιλίες μας, για να μπορέσει η διαδικασία αυτή να ολοκληρωθεί επιτυχώς, είναι μείζονος σημασίας τα έργα, που κλείνουν και δηλώνονται στην Ευρωπαϊκή... που θα δηλωθούν και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όχι μόνο να είναι ολοκληρωμένα, αλλά να είναι και λειτουργικά.

Τώρα, όσον αφορά την περίοδο '21-'27, βρισκόμαστε στα μέσα της προγραμματικής περιόδου, ή να το πω δύο χρόνια πριν το τέλος της προγραμματικής περιόδου; Θα το δούμε και στη συνέχεια στις επόμενες παρουσιάσεις που θα γίνουν, αλλά μπορούμε να πούμε ήδη, και μετά από τις διάφορες τεχνικές συναντήσεις που έχουμε κάνει με τη Διαχειριστική Αρχή, και πιο πρόσφατα αυτή που κάναμε την προηγούμενη βδομάδα, ότι η πρόοδος του Προγράμματος είναι πολύ ικανοποιητική, οι δαπάνες και γενικότερα η πορεία

υλοποίησης του Προγράμματος του συγκεκριμένου της Ηπείρου είναι πάνω... μπορώ να πω, είναι πάνω από το μέσο όρο της πορείας υλοποίησης, που παρουσιάζουν τα διάφορα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αυτό το στοιχείο μπορεί μεν από τη μία να μας χαροποιεί και να θέλουμε λίγο να χαλαρώσουμε, αλλά όπως ακριβώς ανέφερε κι ο Περιφερειάρχης, ακριβώς το αντίθετο πρέπει να γίνει, πρέπει να είναι απαραίτητο να εντατικοποιήσουμε τους ρυθμούς υλοποίησης, και απευθύνομαι δε ειδικότερα και στους φορείς υλοποίησης, το ποσοστό των νομικών δεσμεύσεων και των δαπανών, ώστε τα τέλη των επόμενων ετών να είμαστε σίγουροι ότι, οι πόροι που 'χουνε δαπανηθεί δεν θα χαθούνε και δε θα υπάρχει πρόβλημα.

Όπως γνωρίζουν οι περισσότεροι γύρω από το τραπέζι, οι κανονισμοί των Διαρθρωτικών Ταμείων είναι στο Συμβούλιο και στο Κοινοβούλιο για διαπραγμάτευση και αναθεώρηση. Έχετε διαπιστώσει κι εσείς τους τελευταίους μήνες ότι, οι εξελίξεις τρέχουν, ο κόσμος αλλάζει κι αυτό βέβαια προφανώς δεν μπορούσε να αφήσει και ανεπηρέαστη την Πολιτική Συνοχής και προσπαθούμε, μέσω αυτής της αναθεώρησης των κανονισμών, να δουν κατά πόσο μπορεί να ανταπεξέλθει στις καινούριες προτεραιότητες, στις καινούριες προκλήσεις.

Έχουν αναδειχθεί 5 τομείς, που έχουνε τεθεί ως προτεραιότητες και στους οποίους θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στους επόμενους μήνες. Τους αναφέρω έτσι ενδεικτικά: η ενεργειακή ασφάλεια κι η μετάβαση, το ΣΤΕΠ, οι επενδύσεις δηλαδή σε στρατηγικούς τεχνολογικούς τομείς, η προσιτή στέγαση, η άμυνα κι η υδατική ανθεκτικότητα. Πολλοί από τους τομείς αυτούς έχουν ήδη αναπτυχθεί μέσω των Προγραμμάτων των υφιστάμενων, όπως, για παράδειγμα, ο τομέας των νερών, αλλά με τους καινούριους Κανονισμούς, που αναμένεται να εγκριθούνε μέσα στο καλοκαίρι, το Πρόγραμμά σας κι όλα τα υπόλοιπα προγράμματα θα πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη αυτές τις προτεραιότητες και να κατευθύνουνε τους πόρους προς την κατεύθυνση αυτή, ώστε να μπορούνε οι Διαχειριστικές Αρχές να επωφεληθούνε από τις διευκολύνσεις, που θα σας παρέχονται.

Αυτά προς το παρόν απ' την πλευρά μου, σας ευχαριστώ για την προσοχή σας και εύχομαι, καλή επιτυχία στις εργασίες της Επιτροπής Παρακολούθησης.

..... (Χειροκροτήματα)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε την κυρία Καραϊτίδη και γενικά ευχαριστούμε όλη τη συνεργασία που έχουμε και την υποστήριξη με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις δύο Γενικές Διευθύνσεις.

Ο λόγος τώρα στον εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματέως ΕΣΠΑ, τον κύριο Χρήστο Κύρκογλου, Προϊστάμενο της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Κύριε Κύρκογλου.

ΚΥΡΚΟΓΛΟΥ: Καλημέρα και από μένα.

Αγαπητέ Πρόεδρε, αγαπητοί Εύη, αγαπητοί συνάδελφοι της Διαχειριστικής Αρχής και αγαπητά μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης, σας μεταφέρω τους χαιρετισμούς και τις ευχές της Γενικής Γραμματέως ΕΣΠΑ, κυρίας Βασιλικής Παντελοπούλου, την οποία εκπροσωπώ σήμερα και τις ευχές για μία επιτυχημένη συνάντηση, συνεδρίαση. Θα ήθελε πολύ να είναι εδώ, αλλά δυστυχώς ανειλημμένες υποχρεώσεις δεν έχουν επιτρέψει να παρευρεθεί.

Ήθελα να πω ότι, είναι πολύ μεγάλη χαρά και πάντα είναι χαρά για μας να βρισκόμαστε εδώ στην Ήπειρο, στα Ιωάννινα ή σε ποιο άλλο μέρος γίνονται οι Επιτροπές Παρακολούθησης, ανάμεσα σε εξαιρετικούς συνεργάτες και καλούς φίλους, που με αφορμή τις συναντήσεις αυτές βλέπουμε και εξετάζουμε την πορεία ενός Προγράμματος το οποίο, όπως ανέφεραν κι οι συνάδελφοι απ' την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ικανοποιητική πορεία κι αυτό θα φανεί και στη συνέχεια στις παρουσιάσεις που θα γίνουνε.

Είμαστε, θα έλεγα εγώ, "για τα καλά" στα μέσα της προγραμματικής περιόδου 2021-2027, μας χαροποιεί ιδιαίτερα ότι το πρόγραμμα, κι όπως προέκυψε κι απ' αυτή την επισκόπηση που έκανε ο Πρόεδρος της Επιτροπής, υλοποιεί μία πλειάδα έργων σε πάρα πολλούς τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, ή έχει ενεργοποιήσει πολλά έργα, ή άμεσα έρχονται επιπλέον έργα για ενεργοποίηση και για υλοποίηση.

Παράλληλα, βέβαια, έχουμε και τις προτάσεις αναθεώρησης, όπως γνωρίζουμε, των κανονισμών όπου αναδεικνύονται νέες προτεραιότητες για ενσωμάτωση στο Πρόγραμμα. Άρα, λοιπόν, σ' αυτή την περίοδο έχουμε ένα διπλό πεδίο, θα έλεγα, που στην ουσία είναι πολλαπλό πεδίο ενεργοποίησης

και υλοποίησης και εργασίες απ' όλες τις πλευρές για την περαιτέρω επιτυχή υλοποίηση του Προγράμματος.

Ήθελα να διαβεβαιώσω, κύριε Πρόεδρε, και τους συναδέλφους μας επίσης στη Διαχειριστική Επιτροπή ότι, οι Υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας ΕΣΠΑ και η Γενική Γραμματεία εν γένει είναι στη διάθεσή σας για κάθε συνεργασία, για κάθε βοήθεια που μπορεί να χρειαστεί.

Ήθελα επίσης κι εγώ να επισημάνω την ανάγκη, όσο το δυνατόν περισσότερο και οι δικαιούχοι να ανταποκρίνονται, να προετοιμάζονται, να ωριμάζουν έργα, αλλά και να υποστηρίζονται στον ρόλο που έχουνε, γιατί γνωρίζουμε όλοι ότι, οι δικαιούχοι είναι οι φορείς υλοποίησης των έργων, δεν υλοποιούνται τα έργα ούτε από τις Κεντρικές Υπηρεσίες των Υπουργείων, ούτε από τη Διαχειριστική Αρχή, άρα λοιπόν πρέπει να δίνεται πάντα μία... ένα ιδιαίτερο βάρος στους δικαιούχους.

Κλείνοντας, να ευχαριστήσω για τη διαχρονικά εξαιρετική συνεργασία, κύριε Πρόεδρε, και με σας, και με την Διαχειριστική Αρχή, για την υπέροχη φιλοξενία, την προετοιμασία όλης της συνάντησης σήμερα και του φακέλου και να ευχηθώ κι εγώ, καλή επιτυχία.

Ευχαριστώ πολύ.

..... (Χειροκροτήματα)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε τον κύριο Κύρκογλου για τα καλά λόγια και πάλι ευχαριστούμε για τη συνεργασία, που όντως είναι διαχρονική και με την καινούρια Γενική Γραμματέα, αλλά και με σας προσωπικά.

Πριν συνεχίσουμε στις παρουσιάσεις του Προγράμματός μας, ο κύριος Σολομωνίδης, εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής, θα ήθελα να μας πει δυο λόγια.

ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΗΣ: Χαιρετισμούς σε όλους. Ευχαριστούμε πολύ για την πρόσκληση.

Απλά ήθελα να συμπληρώσω σ' αυτά, που είπαν οι συνάδελφοί μου κι ο κύριος Περιφερειάρχης, φέτος είναι η χρονιά που ξεκινάνε στο τέλος κάθε χρόνου από δω και πέρα τα ορόσημα του «n+3», που σημαίνει ότι κάθε χρόνο ένα ποσό θα πρέπει οπωσδήποτε να μπει σε δαπάνες, αλλιώς υπάρχει

κίνδυνος να χαθούν κάποια χρήματα. Και όπως είπε κι ο κύριος Περιφερειάρχης, είναι πολύ σημαντικό να μη χαθεί ούτε ευρώ.

Το πρόγραμμα, όπως είπαμε, κυλάει κανονικά, ικανοποιητικά, παρ' όλα αυτά, όπως επανέλαβαν και οι συνάδερφοί μου, δεν πρέπει να υπάρχει εφησυχασμός, διότι, όπως είναι ο χρόνος αμείλικτος για όλους μας, είναι και για το Πρόγραμμα. Οι εργάσιμες μέρες που απομένουν μέχρι το κλείσιμο λιγοστεύουν και ενδεικτικά, για να σας δώσω έναν πρόχειρο υπολογισμό που έκανα, για κάθε εργάσιμη μέρα που απομένει από σήμερα μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου 31-12^{ου} του '29, θα πρέπει να μπαίνουν δαπάνες 312.000 ευρώ για κάθε μέρα.

Οπότε αυτό και μόνο, νομίζω, δείχνει ότι δεν πρέπει να υπάρξει εφησυχασμός, πρέπει να συνεχιστούν οι δυνατές προσπάθειες και είμαστε σίγουροι ότι, στο τέλος το αποτέλεσμα αυτό που θέλουμε όλοι.

Σας ευχαριστώ πολύ.

..... (Χειροκροτήματα)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε τον κύριο Σολομωνίδη.

Τώρα θα ξεκινήσουμε τις παρουσιάσεις για την πορεία του Προγράμματός μας κι η πρώτη παρουσίαση έχει τίτλο: «Πορεία υλοποίησης του Προγράμματος '21-'27 και ενημέρωση για την αναθεώρηση».

Θα πάω από την άλλη μου θέση και θα κάνω την παρουσίασή μου.

Ευχαριστώ.

..... (Διακοπή της εγγραφής)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Καλημέρα κι απ' αυτή τη θέση.

Η παρουσίασή μου περιλαμβάνει δύο Ενότητες από την Ημερήσια Διάταξη. Η μία είναι η Πορεία υλοποίησης του Προγράμματος και η επόμενη είναι η ενδιάμεση επανεξέταση, η υποβληθείσα αναθεώρηση.

Ξεκινάμε με την πορεία υλοποίησης του Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ '21-'27».

Ενημέρωση για την πορεία υλοποίησης του Προγράμματος Ήπειρος 2021-2027

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Το Πρόγραμμά μας έχει προϋπολογισμού σε όρους δημόσιας δαπάνης 426 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 362 αφορούν την

κοινοτικό συνδρομή και 63,9 αφορούν την εθνική συμμετοχή. Ο προϋπολογισμός κατανέμεται: 61% για Υποδομές, 26% για Κοινωνικές Δράσεις και 13% για Επιχειρηματικότητα. Σε ό,τι αφορά την κατανομή των πόρων ανά Ταμείο, το 26% προέρχεται από το ΕΚΤ+ και το 74% από το ΕΤΠΑ.

Οι τομείς του Προγράμματός μας ανά Στόχο Ευρωπαϊκής Πολιτικής είναι: Η Έρευνα και η Καινοτομία, που αντιστοιχεί στο 12,5% του συνολικού προϋπολογισμού του Προγράμματος, η Ενέργεια, το Περιβάλλον και η Κλιματική Αλλαγή στο 20,7%, η Διασύνδεση και η Κινητικότητα στο 9%, η Κοινωνική Συνοχή αντιστοιχεί στο 39,5% και η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη στο 18%. Η Κοινωνική Συνοχή έχει το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής.

Το Πρόγραμμα δομείται σε 9 Προτεραιότητες, 7 Προτεραιότητες χρηματοδοτούνται απ' το ΕΤΠΑ και 2 απ' το ΕΚΤ+, περιλαμβάνοντας 25 ειδικούς στόχους, οι οποίοι εξειδικεύονται περαιτέρω σε επιμέρους κατηγορίες δράσεων.

Στη διαφάνεια αυτή γίνεται μια συνολική αποτύπωση των προτεραιοτήτων, είναι ο Στόχος Πολιτικής, το Ταμείο, οι πόροι και η χρηματοδοτική βαρύτητα κάθε προτεραιότητας.

Σχετικά με τη συνολική ενεργοποίηση του Προγράμματος. Στη διαφάνεια εμφανίζονται οι ράβδοι αριστερά και οι πίτες δεξιά. Με τις ράβδους αποτυπώνονται με μπλε χρώμα οι Προσκλήσεις, με κεραμιδί οι εντάξεις, με γκρι οι νομικές δεσμεύσεις, ενώ με κίτρινο είναι οι δαπάνες. Μέχρι σήμερα έχει εξειδικευθεί το 61,4% του Προγράμματος, έχουν εκδοθεί 61 Προσκλήσεις, ύψους 235 εκατομμυρίων, εντάχθηκαν 122 έργα προϋπολογισμού 190,1, έχουν υπογραφεί νομικές δεσμεύσεις ύψους 127,2, ενώ οι δαπάνες έφθασαν τα 65 εκατομμύρια ευρώ.

Δεξιά στις πίτες εμφανίζονται τα ποσοστά των Προσκλήσεων, είναι 55,2% για τις Προσκλήσεις, 44,6% οι εντάξεις, 29,9% οι νομικές δεσμεύσεις, 15,3% οι δαπάνες για κάθε μία από τις 7 Προτεραιότητες του Προγράμματος.

Σχετικά με την ενεργοποίηση ανά Ταμείο, για το ΕΤΠΑ έχουν εκδοθεί 37 Προσκλήσεις, ύψους 140 εκατομμύρια, έχουν ενταχθεί 55 έργα προϋπολογισμού 127,9, οι νομικές δεσμεύσεις ανέρχονται στα 68,3 και οι δαπάνες στα 31,4.

Για το ΕΚΤ+ έχουνε εκδοθεί 24 Προσκλήσεις, ύψους 88 εκατομμύρια, έχουν ενταχθεί 67 έργα με προϋπολογισμό 62,1, οι νομικές δεσμεύσεις ανέρχονται στα 58,9 και οι δαπάνες στα 33,6.

Στις επόμενες τώρα διαφάνειες θα δούμε τα στοιχεία ανά Προτεραιότητα.

Προτεραιότητα 1. Έρευνα – Καινοτομία – Επιχειρηματικότητα

Έχουν εκδοθεί 3 Προσκλήσεις, 2.250.000, ποσοστό 4,2%. Τι αφορούν; Τον εκσυγχρονισμό, αναβάθμιση, δημιουργία ερευνητικών υποδομών Δημόσιων Ερευνητικών Κέντρων και Πανεπιστημιακών Εργαστηρίων Έρευνας και Ανάπτυξης, το μηχανισμό υποστήριξης του οικοσυστήματος Έρευνας και Καινοτομίας στην Περιφέρεια Ηπείρου και την αναβάθμιση υπηρεσιών Δημόσιων Φορέων, με χρήση τεχνολογιών Πληροφορικής.

Έχουνε ενταχθεί δύο έργα, προϋπολογισμού 980.000, ποσοστό 1,8%, που αφορούν στην Προμήθεια εξοπλισμού για το Κέντρο Εξατομικευμένης Ιατρικής του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ιωαννίνων και το Γραφείο Έρευνας και Καινοτομίας, στο οποίο συνεργάζονται η Περιφέρεια, το Πανεπιστήμιο και το ΙΤΕ. Οι νομικές δεσμεύσεις ανέρχονται στο 0,7%.

Στο πλαίσιο της προτεραιότητας αυτής έχουμε προβεί στην προδημοσίευση της Πρόσκλησης «Ερευνώ στην Ήπειρο», προϋπολογισμού 15 εκατομμυρίων σχετικά με την υποστήριξη υφιστάμενων στην Ήπειρο, που δραστηριοποιούνται ή θα δραστηριοποιηθούν στην Περιφέρεια και επενδύουν στην Έρευνα και Καινοτομία για την ανάπτυξη ανταγωνιστικών καινοτόμων προϊόντων, μέσω συνεργασίας επιχειρήσεων με ερευνητικούς Οργανισμούς.

Έχουμε εξειδικεύσει δύο δράσεις, «Ενίσχυση ανοιχτών ερευνητικών υποδομών τοπικού χαρακτήρα», προϋπολογισμού 4,5 εκατομμυρίων ευρώ, που δεν περιλαμβάνονται στο πολυετές Σχέδιο Ερευνητικών Υποδομών της ΓΕΓΕΚ και η ανάγκη τους προκύπτει από την διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης και την «Ανάπτυξη καινοτόμου και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας «ΕΠΙΧΕΙΡΩ – ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ», προϋπολογισμού 17 εκατομμυρίων, εστιάζοντας στη βελτίωση της παραγωγικότητας, ανταγωνιστικότητας, εξωστρέφειας και "Πράσινης Μετάβασης" των υφιστάμενων πολύ μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων της Περιφέρειας, με ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων αξιοποίησης και ενσωμάτωσης σύγχρονων τεχνολογιών και ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων.

Στο σημείο αυτό θυμίζω ότι, για την περίοδο '21-'28 η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης είναι εθνική με περιφερειακή διάσταση, θα ακολουθήσει σχετική εισήγηση από την Πρύτανη του Πανεπιστημίου και Πρόεδρο του ΠΣΕΚ Ηπείρου και επίσης να αναφέρω την εκχώρηση ΕΦΕΠΑΕΕ ποσού συνολικού 53 εκατομμυρίων για τη διαχείριση των Πράξεων Κρατικών Ενισχύσεων του Προγράμματός μας.

Προτεραιότητα 2Α, «Αειφορία – Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής».

Έχουν εκδοθεί 10 Προσκλήσεις, ύψους 56,5 εκατομμυρίων, 76,9% σε ποσοστό, που αφορούν στην εξοικονόμηση ενέργειας δημόσιων υποδομών, στην προστασία απ' την Κλιματική Αλλαγή και Διαχείριση Καταστροφών, στα Διαχειριστικά Σχέδια λεκανών απορροής, στη Διαχείριση λυμάτων και στη Συμπλήρωση υποδομών του ΠΕΣΔΑ.

Έχουν ενταχθεί 37 έργα, προϋπολογισμού 76,9, το 104,6% σε ποσοστό, που αφορούν στην Ενεργειακή Αναβάθμιση, Διευθέτηση – οριοθέτηση ρεμάτων, Διευθέτηση ομβρίων υδάτων, Δίκτυα αποχέτευσης ακαθάρτων και «Πράσινα σημεία». Οι νομικές δεσμεύσεις ανέρχονται στο 37,8 εκατομμύρια ευρώ, 51,5% σε ποσοστό, ενώ οι δαπάνες 19 εκατομμύρια, 26,1%.

Από τα ενταγμένα έργα όσον αφορά ενδεικτικά κάποιους δείκτες, θα μπορούσα να πω ότι, θα δημιουργηθεί ένα δίκτυο αποχέτευσης μήκους 266 χιλιομέτρων, που θα εξυπηρετεί 31.800 άτομα σε πληθυσμό, θα αναβαθμιστούν ενεργειακά δημόσια κτίρια 35.000 τετραγωνικών μέτρων και θα υλοποιηθούν 4 δράσεις οδοφωτισμού.

Τα απόβλητα, που θα συλλέγονται στα "Πράσινα σημεία" των 7 Δήμων εκτιμάται ότι θα ανέρχονται σε 15.000 τόνους το έτος.

Με τις παρεμβάσεις σε 5 ρέματα θα ωφεληθούν 7.800 άτομα.

Για την Προτεραιότητα 2Α ζητήθηκε και εγκρίθηκε η δυνατότητα υπερδέσμευσης, με ποσοστό 145,62%, ώστε να εντάξουμε το έργο της Επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων στον οικισμό Κανναλάκι, Γ' προτεραιότητα, καθώς και τα έργα απ' την ενεργοποίηση της δράσης, που αφορά την προσαρμογή για την αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής.

Προτεραιότητα 2Β. Βιώσιμη, Πολυτροπική Αστική Κινητικότητα.

Μία Πρόσκληση εκδόθηκε ύψους 8 εκατομμυρίων, που αφορά στις παρεμβάσεις που συμβάλλουν στη βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας. Έχει

ενταχθεί ένα έργο 8.800.000, που αφορά υποδομές Αστικής Κινητικότητας της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Ηγουμενίτσας. Πρόκειται κυρίως για τη δημιουργία 2 χιλιομέτρων υποδομών ποδηλασίας, με εκτίμηση χρηστών ανά έτος 12.700 άτομα.

Προτεραιότητα 3. Υποδομές Μεταφορών και Οδική Ασφάλεια. Εκδώσαμε 4 Προσκήσεις, ύψους 9 εκατομμυρίων, 23,9%, που αφορούν στην αναβάθμιση του οδικού δικτύου της Περιφέρειας και δράσεις Οδικής Ασφάλειας.

Εντάχθηκαν 3 έργα, προϋπολογισμού 27,8 εκατομμυρίων, πρόκειται για τον εξοπλισμό της Αστυνομίας για την οδική ασφάλεια στην Περιφέρεια, καθώς και την κατασκευή – εκσυγχρονισμό 10 χιλιομέτρων σε δύο οδικά τμηματοποιημένα έργα, την παράκαμψη της Νικόπολης και την ολοκλήρωση του μεγάλου δακτυλίου της πόλης των Ιωαννίνων.

Οι νομικές δεσμεύσεις ανέρχεται σε 25 εκατομμύρια κι οι δαπάνες σε 10,1.

Προτεραιότητα 4Α. Υποδομές Κοινωνικής Συνοχής. Εκδώσαμε 11 Προσκήσεις, ύψους 32 εκατομμυρίων, που αφορούν σε υποδομές Προσχολικής Φροντίδας, υποδομές φροντίδας για ευπαθείς ομάδες, Κέντρα για Ηλικιωμένους, για ασθενείς που πάσχουν από ψυχικές νόσους, αναβάθμιση υποδομών για ανάγκες εκπαίδευσης και θεραπευτικές παρεμβάσεις, για υποδομές και εξοπλισμό Υγείας σύμφωνα με την επικαιροποιημένη χαρτογράφηση των αναγκών, υποδομές και εξοπλισμό Παιδείας, επίσης σύμφωνα με την χαρτογράφηση, την τουριστική προβολή της Περιφέρειας και Επαγγελματική Εκπαίδευση.

Έχουν ενταχθεί 4 έργα, προϋπολογισμού περίπου 6 εκατομμυρίων, που αφορούν σε 20 ασθενοφόρα του ΕΚΑΒ και εξοπλισμό, τεχνικό και εκπαιδευτικό εξοπλισμό για την Ανώτατη Σχολή Εμπορικού Ναυτικού στην Πρέβεζα και η τουριστική προβολή της Περιφέρειας.

Οι νομικές δεσμεύσεις ανέρχονται σε 1,4 και οι δαπάνες σε 939.000 ευρώ.

Μέχρι τώρα είχαμε –συγγνώμη– είχαμε τις Προτεραιότητες, που χρηματοδοτούνται μέσα από το ΕΤΠΑ.

Πάμε τώρα στην **Προτεραιότητα 4Β. Κοινωνική συνοχή και ανθρώπινο δυναμικό**, που χρηματοδοτείται από το Κοινωνικό Ταμείο.

Εκδώσαμε 22 Προσκλήσεις, ύψους 85,7 εκατομμύρια κι έχουμε εντάξει 65 έργα, προϋπολογισμού 61 εκατομμυρίων, το 56,8%, με νομικές δεσμεύσεις που ανέρχονται σε 58,5 εκατομμύρια και δαπάνες 33,6.

Στο πλαίσιο της Προτεραιότητας 4B, η Διαχειριστική επίσης έχει προβεί σε προδημοσίευση της Πρόσκλησης «ΑΠΑΣΧΟΛΩ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ» –το αναφέραμε στην αρχή– προϋπολογισμού 3,5 εκατομμυρίων ευρώ για την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, μέσω πρόσληψης ανέργων με υψηλά τυπικά προσόντα, πληρώνοντας το πλήρες μισθολογικό κόστος και τις εργοδοτικές εισφορές για 18 μήνες, με την υποχρέωση διατήρησης της θέσης για επιπλέον 4.

Ειδικότερα τώρα σε ό,τι αφορά τα ενταγμένα έργα της Προτεραιότητας, έχουν ενταχθεί 5 έργα κατάρτισης, με δικαιούχους τα Επιμελητήρια της Περιφέρειας και την ΠΕΔ για την κατάρτιση περίπου 950 ανέργων, υλοποιείται η δράση του Υπουργείου Παιδείας για την υποστήριξη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μέσω της οποίας έχουν ενισχυθεί μέχρι σήμερα 273 σχολεία και πάνω από 600 μαθητές.

Υλοποιείται για τρία έτη, από το '22 μέχρι το '25 η Δράση Υποστήριξης Παιδιών για την ένταξή τους στην Προσχολική Εκπαίδευσης, καθώς και για την πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας εφήβων και ατόμων με αναπηρία σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, για την ενίσχυση περίπου 5.800 παιδιών.

Υποστηρίζεται η λειτουργία μονάδας ισότιμης πρόσβασης ατόμων με αναπηρία και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με στόχο τους 720 ωφελούμενους φοιτητές.

Συνεχίζεται η υποστήριξη της λειτουργίας των Κοινωνικών Δομών, που χρηματοδοτήθηκαν την περίοδο '14-'20. Ειδικότερα, συνεχίζουμε να στηρίζουμε: 10 Κέντρα Κοινότητας, 11 Κοινωνικά Παντοπωλεία, δύο απ' αυτά με την παροχή συσσιτίου, 4 Κοινωνικά Φαρμακεία, 1 Δομή Φιλοξενίας Αστέγων, 9 Κέντρων Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων, 2 Κέντρα Δημέρευσης ατόμων με αναπηρία, 7 Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης, 3 Κέντρα Συμβουλευτικής... 3 Κέντρα Συμβουλευτικής, συγγνώμη, Υποστήριξης Γυναικών θυμάτων βίας και έναν Ξενώνα Φιλοξενίας Θυμάτων Βίας, με συνολικό στόχο, να υπερβαίνει τους 26.000 ωφελούμενους.

Έχουν ενταχθεί και στελεχώνονται σύντομα 7 νέα Κέντρα Κοινότητας, με στόχο να ωφεληθούν περισσότερα από 3.000 άτομα. Συνεχίζεται η υποστήριξη της λειτουργίας του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης, καθώς και η υποστήριξη της λειτουργίας των 9 Τοπικών Μονάδων Υγείας (ΤΟΜΥ), με στόχο την κάλυψη περίπου 25.000 ατόμων.

Συνεχίστηκε για ένα έτος, μέχρι 31-12^{ου} του '24 η χρηματοδότηση της λειτουργίας 5 Δομών στον τομέα των εξαρτήσεων, υποστηρίζοντας πάνω από 450 ωφελούμενους, ενώ χρηματοδοτείται επίσης η ίδρυση και λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων, διαδίκτυο, τυχερά παιχνίδια σε νέους και εφήβους για την υποστήριξη περίπου 120 ωφελούμενων.

Υποστηρίζεται, τέλος, η λειτουργία 3 νέων Δομών Ψυχικής Υγείας για την παροχή υπηρεσιών σε περίπου 2.300 άτομα.

Προτεραιότητα 5. Βιώσιμη κι Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη. Εκδώσαμε 6 Προσκλήσεις, ύψους 33 εκατομμυρίων, το 43,2% της ενεργοποίησης όσον αφορά στη χρηματοδότηση ΟΧΕ και ΒΑΑ και έχουν ενταχθεί 3 έργα προϋπολογισμού 3.417.000 ευρώ, δύο εκ των οποίων συμπεριλαμβάνονται στο Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Ιωαννιτών, είναι οι ψηφιακές εφαρμογές «Έξυπνης Πόλης» και το Κέντρο για το Παιδί, που θα επισκεφθούμε αύριο, με αναμενόμενους χρήστες ανά έτος 90 άτομα και άτομα με αναπηρία. Επίσης, ένα έργο στο Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Πρέβεζας.

Οι νομικές δεσμεύσεις ανέρχονται σε 2,6 εκατομμύρια και οι δαπάνες περίπου 1. Στο πλαίσιο της Προτεραιότητας έχουν εξειδικευθεί επίσης και δράσεις της Στρατηγικής Βιώσιμης Ανάπτυξης των Δήμων Ιωαννιτών και Πρέβεζας.

Αλλά θα ακολουθήσει επόμενη παρουσίαση για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις.

Όσον αφορά την Τεχνική Βοήθεια, για το ΕΤΠΑ οι δύο Προσκλήσεις είναι ύψους 5,6 εκατομμυρίων και για το ΕΚΤ μία Πρόσκληση και συνολικά έχουμε εντάξει 7 έργα με νομικές δεσμεύσεις αντίστοιχες.

Σχετικά με την επίτευξη του Κανόνα «n+3» για τα έτη '25 και '26, σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία της Αρχής Πιστοποίησης, όπως εμφανίζονται στον πίνακα, σε επίπεδο Προγράμματος έχουμε καλύψει για το

’25 τη σχετική υποχρέωση, ενώ για το ’26 σε όρους κοινοτικής συνδρομής απαιτούνται επιπλέον δαπάνες ύψους 51,8 εκατομμυρίων ευρώ, ελπίζοντας ότι θα το καλύψουμε.

Προχωράμε τώρα στην ενδιάμεση επανεξέταση του Προγράμματός μας και στην υποβληθείσα αναθεώρηση από την Υπηρεσία.

Στο πλαίσιο του Κανονισμού των κοινών Διατάξεων 2021, 1060 και ειδικότερα στο άρθρο του 18, θεσπίζεται για τη βέλτιστη και συνεκτική χρήση των ευρωπαϊκών πόρων, η διαδικασία της Ενδιάμεσης Επανεξέτασης των Προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, η οποία και θα καθορίσει την οριστική κατανομή του ποσού ευελιξίας, που αντιστοιχεί στο 50% της συνεισφοράς για τα έτη ’26 και ’27 ανά πρόγραμμα.

Προβλέπεται μέχρι 31-3^{ου} η υποβολή του στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή της ενδιάμεσης επανεξέτασης των Προγραμμάτων, καθώς και η πρόταση της οριστικής κατανομής του ποσού ευελιξίας.

Η ενδιάμεση επανεξέταση του Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ» εκπονήθηκε λαμβάνοντας υπόψιν:

- ✓ Τις νέες προκλήσεις, που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις.
- ✓ Την πρόοδο στην υλοποίηση του Ολοκληρωμένου Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα.
- ✓ Την πρόοδο στην εφαρμογή των Αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.
- ✓ Την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, με έμφαση στις χωρικές της ανάγκες και
- ✓ Τα κυριότερα αποτελέσματα των σχετικών αξιολογήσεων του ’14-’20, καθώς και την πρόοδο στην επίτευξη των οροσήμων.

Ειδικότερα, σχετικά με τις ειδικές συστάσεις του ευρωπαϊκού εξαμήνου για την Ελλάδα, η σύνδεση με τις προτεραιότητες του Προγράμματος εμφανίζει υψηλό βαθμό συνάφειας και κάλυψης. Η επίτευξη υψηλής μόχλευσης δημοσίων πόρων μέσω της κινητοποίησης ιδιωτικών επενδύσεων στον τομέα της Έρευνας και της Καινοτομίας, καθώς και η καλλιέργεια στις επιχειρήσεις κουλτούρας, έρευνας και ανάπτυξης, ίσως εμφανίζεται ως ζητούμενο, καθώς επίσης και η υποστήριξη ενός τοπικού μηχανισμού διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας.

Σχετικά με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα. Οι τύποι των δράσεων του Προγράμματός μας, που σχετίζονται με ενεργειακή απόδοση, χρήση ΑΠΕ, Περιβάλλον, Χωροταξία, Κλιματική Αλλαγή, Διαχείριση υδάτων – στερεών αποβλήτων, Αστική Κινητικότητα, Υποδομές Μεταφορών, Υποδομές Κοινωνικής Συνοχής αντιστοιχούν καθ' όλα στα Μέτρα και στις πολιτικές του.

Σχετικά με τον ευρωπαϊκό πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, ένα μεγάλο εύρος παρεμβάσεων των υποδομών Κοινωνικής Συνοχής και Ανθρώπινου Δυναμικού εμπίπτουν στις αρχές του.

Σχετικά με την πρόοδο επίτευξης των ορόσημων καταγράφεται μια υστέρηση, οφειλόμενη στην καθυστέρηση ενεργοποίησης σχετικών δράσεων, που είχαν ως προαπαιτούμενο τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης, τη χαρτογράφηση των υποδομών και των Υπηρεσιών Υγείας και Παιδείας, την έγκριση των επικαιροποιημένων Στρατηγικών ΒΑΑ και ΟΧΕ, καθώς και την ανάπτυξη πλαισίων εφαρμογής δράσεων του Κοινωνικού Ταμείου.

Η αναθεώρηση πραγματοποιείται παράλληλα με την ενδιάμεση επανεξέταση του Προγράμματος και η αναγκαιότητά της απορρέει, αφενός απ' τα ευρήματα της ενδιάμεσης επανεξέτασης, αφετέρου από τα νεότερα δεδομένα που προκύπτουν σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό των Προγραμμάτων.

Πρόκειται για την 1^η Αναθεώρηση του Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ '21-'27» και πραγματοποιείται, λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 24 του Κανονισμού των Κοινών Διατάξεων και την Εγκύκλιο με τις οδηγίες για την ενδιάμεση επανεξέταση, την ενσωμάτωση των Πολιτικών ΣΤΕΠ και την αναθεώρηση των Προγραμμάτων της Γενικής Γραμματείας ΕΣΠΑ.

Οι προτεινόμενες αλλαγές στο πλαίσιο της παρούσας αναθεώρηση συνοψίζονται στα εξής:

- Περιορισμένης έκτασης τροποποιήσεις – βελτιώσεις, στη λογική παρέμβασης του Προγράμματος, λόγω επικαιροποίησης του αρχικού σχεδιασμού.
- Εσωτερική ανακατανομή των πόρων, επίσης περιορισμένης έκτασης μεταξύ ειδικών στόχων εντός των Προτεραιοτήτων για την αντιμετώπιση αυξημένων χρηματοδοτικών αναγκών και επισημαίνω ότι από τις προτεινόμενες τροποποιήσεις δεν επηρεάζονται οι συνολικοί πόροι του Προγράμματος ανά Προτεραιότητα.

- Διαγραφή ενός Ειδικού Στόχου, λόγω κάλυψης της σχετικής ανάγκης από άλλη πηγή χρηματοδότησης, σε συνδυασμό με τις αυξημένες χρηματοδοτικές ανάγκες σε άλλους Ειδικούς Στόχους.
- Η επικαιροποίηση του συστήματος δεικτών, προσθήκη ή διαγραφή, ή τροποποίηση κυρίως λόγω αλλαγών στα χρηματοδοτικά στοιχεία του Προγράμματος, την πρόοδο των ΟΧΕ, την επικαιροποίηση του αρχικού σχεδιασμού σε σχέση με ορισμένες Δράσεις του ΕΚΤ και την επικαιροποίηση των έργων Στρατηγικής Σημασίας, λαμβάνοντας υπόψιν νεότερα δεδομένα σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό.

Ειδικότερα, ανά Προτεραιότητα οι προτεινόμενες αλλαγές.

Για την Προτεραιότητα την 1^η δημιουργήθηκε ένας διακριτός τύπος δράσης για την ενίσχυση των τοπικών υποδομών υποστήριξης της τεχνολογικής καινοτομίας, στον οποίο ενσωματώθηκε και εμπλουτίστηκε η υφιστάμενη Δράση του Προγράμματος για την ενίσχυση των θερμοκοιτίδων.

Στην Προτεραιότητα 2Α, διαγράφηκε ο Ειδικός Στόχος RS02, συνολικής δημόσιας δαπάνης 1,5 εκατομμυρίου, ο οποίος περιελάμβανε μία πιλοτική δράση υποστήριξης της σύστασης Ενεργειακών Κοινοτήτων. Η σχετική ανάγκη αναμένεται να καλυφθεί από άλλη πηγή χρηματοδότησης και ειδικότερα από το Πρόγραμμα «ΑΠΟΛΛΩΝ».

Σε ό,τι αφορά τώρα τη μετακίνηση των πόρων μεταξύ του Ειδικού Στόχου... μεταξύ, ναι, των Ειδικών Στόχων, ο Ειδικός Στόχος αυτός για τη διαχείριση των οικιακών αποβλήτων ενισχύθηκε χρηματοδοτικά κατά 1,5 εκατομμύριο, λόγω της διαγραφής του προηγούμενου στόχου.

Η Προτεραιότητα 2Β. Μετά την οριστικοποίηση των Στρατηγικών ΒΑΑ, προέκυψε η ανάγκη δέσμευσης του συνόλου των πόρων για τις δράσεις του, επομένως επικαιροποιήθηκαν σχετικά στοιχεία του προγράμματος.

Για την Προτεραιότητα 3, λόγω αυξημένων χρηματοδοτικών αναγκών από τα τμηματοποιημένα έργα των οδικών υποδομών, κρίθηκε αναγκαία η ανακατανομή των πόρων, τόσο μεταξύ των Ειδικών Στόχων, όσο και εντός των Δράσεων του Ειδικού Στόχου και αφορά κυρίως τα 10 εκατομμύρια από τον Ειδικό Στόχο 3.1., στον Ειδικό Στόχο 3.2.

Προτεραιότητα 4Α. Έγινε ο εμπλουτισμός των Δράσεων του Ειδικού Στόχου 4.5. για υποδομές φροντίδας, με βάση νέες ανάγκες που προέκυψαν από την ολοκλήρωση της χαρτογράφησης.

Προτεραιότητα 4B. Ανακατανομή των πόρων μεταξύ των Δράσεων των Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης στο πλαίσιο των ΟΧΕ και των Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης στο πλαίσιο της περιφερειακής διάστασης της Στρατηγικής «Έξυπνης Εξειδίκευσης», με μετακίνηση αντίστοιχα πόρων 2,5 εκατομμύρια.

Και στην Προτεραιότητα 5, από την πρόοδο των Χωρικών Στρατηγικών, ΒΑΑ και λοιπές, κρίθηκε αναγκαία η επικαιροποίηση των Δράσεων, που προβλέπεται να χρηματοδοτηθούν μέσω των Ειδικών Στόχων 5.1. και 5.2, επομένως επικαιροποιήθηκαν και τα πεδία παρέμβασης και οι σχετικές δείκτες.

Τελειώνοντας, στη διαφάνεια εμφανίζονται τα χρηματοδοτικά στοιχεία του Προγράμματος, με κιτρινισμένους τους Ειδικούς Στόχους των Προτεραιοτήτων στους οποίους προτείνονται οι εσωτερικές ανακατανομές των πόρων.

Ήθελα να σημειώσω σ' αυτό το σημείο ότι, ακολουθώντας τις οδηγίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, υποβάλλαμε τα σχετικά κείμενα στις 31 Μαρτίου. Στις 15 Απριλίου η Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στις 5 Μαΐου αντίστοιχα η Γενική Γραμματέας ΕΣΠΑ μας ενημέρωσαν σχετικά με τις τροποποιήσεις των Ευρωπαϊκών Κανονισμών, προτρέποντάς μας σε ανακατεύθυνση των πόρων στις νέες Στρατηγικές Προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και στην παραμονή των Προγραμμάτων στον κόμβο τους, αναμένοντας ή την έγκριση, ή την επιστροφή με παρατηρήσεις. Και προχθές, 27-5^{ου} εστάλη επιστολή της Γενικής Διευθύντριας, κυρία Χριστοφίδου, με παρατηρήσεις όσον αφορά τις προτεινόμενες αλλαγές του Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ», προτρέποντάς μας εκ νέου στην ανακατεύθυνση των πόρων σε Δράσεις σχετικά με την ενέργεια, τα ύδατα και τις δεξιότητες στις νέες Στρατηγικές Προτεραιότητες.

Ήδη, όμως, εμείς με την παρούσα Αναθεώρηση στους Τομείς Προτεραιότητας ενισχύσαμε, μέσω πεδίων παρέμβασης και όχι Ειδικών Στόχων, τους νέους τομείς Προτεραιότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ενισχύθηκαν τα ύδατα και η ενεργειακή εξοικονόμηση στον κτιριακό τομέα, και ο οικιακός και ο δημόσιος, μέσω προσθήκης πεδίων παρέμβασης στο Στόχο Πολιτικής 5. Η Πρωτοβουλία «STEP» δεν ενσωματώθηκε, καθώς δεν εντοπίστηκε κρίσιμη μάζα στην Περιφέρεια, ωστόσο η Καινοτομία ενισχύθηκε κατά πολύ, συγκριτικά με την περίοδο '14-'20.

Επίσης, η αναθεώρηση επηρεάστηκε από το κλείσιμο του Προγράμματος '13-'20 και τα έργα, που έπρεπε να μεταφερθούν στο νέο Πρόγραμμα. Το επόμενο, όμως, χρονικό διάστημα, σε συνεργασία πρώτα με τον Περιφερειάρχη και τις Συντονιστικές Υπηρεσίες του ΕΣΠΑ, θα επεξεργαστούμε τις προτάσεις της Επιτροπής, προκειμένου να επανυποβάλλουμε την αναθεώρηση, ώστε να τύχει της αναμενόμενης έγκρισης.

Σας ευχαριστώ πολύ για την υπομονή σας πρώτα.

..... (Χειροκροτήματα)

..... (Διακοπή της εγγραφής)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ): Το λόγο τώρα έχει ο κύριος Μανταλόβας για τον προγραμματισμό Προσκλήσεων – Έγκριση μεθοδολογίας και κριτηρίων επιλογής Πράξεων – Ενημέρωση για τον προγραμματισμό των Προσκλήσεων.

Είναι ο Προϊστάμενος της Μονάδας Α.

Ενημέρωση για τον προγραμματισμό των προσκλήσεων - Έγκριση της μεθοδολογίας και των κριτηρίων επιλογής πράξεων

ΜΑΝΤΑΛΟΒΑΣ: Καλημέρα κι από μένα. Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Θα παρουσιάσω τον χρονοπρογραμματισμό των Προσκλήσεων και τα κριτήρια επιλογής των Πράξεων για ορισμένες από τις Προσκλήσεις, που θα δείτε στη συνέχεια, για τις υπόλοιπες υπάρχουν ήδη εγκεκριμένα κριτήρια.

Οι Προσκλήσεις αφορούν την περίοδο του 2025, κάποιες απ' αυτές έχουν ήδη εκδοθεί, το μεγαλύτερο μέρος θα εκδοθεί το επόμενο διάστημα, μετά και την έγκριση των κριτηρίων.

Όπως, άλλωστε, προβλέπεται και από τον Κανονισμό, τον 1060, τις Κοινές Διατάξεις για τα Ευρωπαϊκά Ταμεία, αλλά και από τον Εφαρμοστικό Νόμο για την διαχείριση του ΕΣΠΑ, η δημοσίευση των Προσκλήσεων είναι υποχρέωση της Διαχειριστικής Αρχής και το χρονοδιάγραμμα των προγραμματισμένων Προσκλήσεων αναρτάται στον ιστότοπο της Διαχειριστικής Αρχής. Θα δούμε μία προς μία τις Προσκλήσεις, που θα βγουν το επόμενο διάστημα.

Η πρώτη αφορά τον Ειδικό Στόχο 1.1., είναι «Ενίσχυση ανοιχτών ερευνητικών υποδομών τοπικού χαρακτήρα», η διαδικασία της αξιολόγησης θα 'ναι συγκριτικά, η δημόσια δαπάνης της Πρόσκλησης ήτανε 4 εκατομμύρια ευρώ, αναμένεται βγει το επόμενο διάστημα, το γ' τρίμηνο του 2025.

Τι θα αφορά; Θα αφορά ενίσχυση ερευνητικών υποδομών, που συμβάλλουν στην ανάπτυξη έρευνας και παροχή υψηλού επιπέδου τεχνολογικών συμβουλών στις επιχειρήσεις της Ηπείρου. Επιδιώκεται μέσα από την Πρόσκληση, η προώθηση τις διεπιστημονικής συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών ερευνητικών φορέων της Ηπείρου και κυρίως του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με άλλους ερευνητικούς οργανισμούς, που εδρεύουν στην Ήπειρο.

Απαιτείται σαφής δομή διακυβέρνησης, κανονισμός, πρωτόκολλα λειτουργίας της υποδομής, ώστε στη συνέχεια να έχουμε μια αποτελεσματική αξιοποίηση του εξοπλισμού, αλλά και λειτουργία της Δομής.

Επίσης, η κάλυψη των λειτουργικών δαπανών είναι δυνατή σε ποσοστό έως 7% των επιλέξιμων άμεσων δαπανών, σε ό,τι αφορά τη συγκεκριμένη Πρόσκληση δικαιούχοι είναι οι ερευνητικοί Οργανισμοί με έδρα ή παράρτημα στην Περιφέρεια της Ηπείρου.

Η δεύτερη Πρόσκληση αφορά την ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ του ερευνητικού τομέα και των επιχειρήσεων. Η διαδικασία της αξιολόγησης είναι, επίσης, συγκριτικής, ο προϋπολογισμός της Δράσης είναι 15 εκατομμύρια ευρώ, θα εκδοθεί εντός του Ιουνίου και από τις αρχές Ιουλίου θα είναι δυνατή η υποβολή των προτάσεων, που θα γίνεται μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων. Η υλοποίηση της Δράσης θα γίνει από τον ενδιάμεσο φορέα, από τον ΕΦΕΠΑΕ.

Υπάρχει ήδη σχετική προδημοσίευση της Πρόσκλησης από τη Διαχειριστική Αρχή, αφορά τη χρηματοδότηση έργων Έρευνας και Ανάπτυξης από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ήπειρο. Η Έρευνα αυτή θα πρέπει να εμπίπτει στη βιομηχανική ή στην πειραματική ανάπτυξη.

Πρωθούμε τη συνεργασία και τις συμπράξεις μεταξύ επιχειρήσεων και Ερευνητικών Οργανισμών, που επίσης θα υποστηρίξουν τις υφιστάμενες επιχειρήσεις, που θα δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Ηπείρου. Επικεντρώνεται στους τομείς της Περιφερειακής Διάστασης της Εθνικής Στρατηγικής «Έξυπνης Εξειδίκευσης».

Δικαιούχοι, όπως ανέφερα και πριν, είναι επιχειρήσεις, ερευνητικοί οργανισμοί, λοιποί φορείς, που αντιμετωπίζονται ως ερευνητικοί οργανισμοί.

Περνάμε στην επόμενη Πρόσκληση. Αυτή έχει ήδη εκδοθεί στο Α' τρίμηνο του 2025, είναι κι αυτή στην Προτεραιότητα 1, στον Ειδικό Στόχο 1.2., αφορά την Περιήγηση με την χρήση επαυξημένης εικονικής πραγματικότητας στις εκθέσεις των αρχαιολογικών μουσείων της Ηπείρου.

Η διαδικασία της αξιολόγησης είναι άμεση, η δημόσια δαπάνη της Πρόσκλησης είναι 1 εκατομμύριο ευρώ, έχει εκδοθεί, όπως είπαμε, το Α' τρίμηνο του 2025, αναμένουμε την πρόταση από το Υπουργείο Πολιτισμού, προς το οποίο απευθύνεται η συγκεκριμένη Πρόσκληση. Αφορά Περιήγηση με τη χρήση επαυξημένης εικονικής πραγματικότητας στις εκθέσεις των αρχαιολογικών μουσείων Ιωαννίνων, Άρτας, Νικόπολης και Ηγουμενίτσας, διασύνδεση των εκθεμάτων με τέσσερις εμβληματικούς αρχαιολογικούς χώρους της Ηπείρου, όπως είναι η Δωδώνη, η Αρχαία Αμβρακία, η Νικόπολη και τα Γίτανα, και δημιουργία ψηφιοποιημένου αρχαιολογικού υλικού μέσω της καταγραφής, τεκμηρίωσης και ψηφιοποίησης κινητών μνημείων και συλλογών.

Περνάμε στην επόμενη Πρόσκληση, την οποία ετοιμάζουμε. Είναι στον Ειδικό Στόχο 3.1., αφορά την "Ενίσχυση υφιστάμενων μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής διάστασης της «Έξυπνης Εξειδίκευσης»".

Θα υλοποιηθεί μέσω του ενδιαμέσου φορέα, του ΕΦΕΠΑΕ και αυτή. Η διαδικασία της αξιολόγησης θα είναι συγκριτική, η δημόσια δαπάνη της Πρόσκλησης είναι 15 εκατομμύρια ευρώ, χωρίς να σημαίνει αυτό ότι, αν χρειαστούν περισσότεροι πόροι, δεν μπορούμε να τους διαθέσουμε.

Η Πρόσκληση αναμένεται να εκδοθεί στο Γ' τρίμηνο του 2025, αφορά τη Βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, και της εξωστρέφειας της "Πράσινης μετάβασης" των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ήπειρο, την αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών ανάπτυξης καινοτόμων προϊόντων ή και υπηρεσιών σε θέματα παραγωγικής διαφοροποίησης, καινοτόμου τεχνολογικού και ψηφιακού μετασχηματισμού, ενεργειακής αποδοτικότητας και «Κυκλικής Οικονομίας».

Θα περιλαμβάνει δύο καθεστώτα ενίσχυσης, θα υπάρχει κι αναγκαστική επιλογή απ' την κάθε επιχείρηση. Με το πρώτο καθεστώς ενίσχυσης, το

καθεστώς "De Minimis" θα υπάρχει η δυνατότητα υποβολής πρότασης με προϋπολογισμό από 100.000 έως 500.000 ευρώ. Με το δεύτερο καθεστώς, με το "Ενίσχυσης με το γενικό απαλλακτικό κανονισμό", το ύψος της πρότασης μπορεί να κυμαίνεται από 200.000 έως 800.000 ευρώ.

Δικαιούχοι της πρότασης αυτής θα είναι οι υφιστάμενες μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ήπειρο.

Η επόμενη Πρόσκληση, που θα βγει το επόμενο διάστημα, ήδη την ετοιμάζουμε, μπορώ να πω ότι σε μεγάλο βαθμό είναι έτοιμη, όπως ανέφερε κι ο Περιφερειάρχης στην εισαγωγική του τοποθέτηση υπάρχει ένα κρίσιμο και ικανό οικοσύστημα καινοτομίας στην Ήπειρο, θέλουμε να το υποστηρίξουμε, άρα η Πρόσκληση αφορά την Υποστήριξη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας στην Ήπειρο.

Η διαδικασία της αξιολόγησης θα 'ναι συγκριτική. Η δημόσια δαπάνη της Πρόσκλησης είναι 2 εκατομμύρια ευρώ, αναμένεται να εκδοθεί το Γ' τρίμηνο του 2025. Θα αφορά δύο υποδράσεις, η πρώτη υποδράση έχει να κάνει με τη δημιουργία startupκαι spinoffεπιχειρήσεων στην Ήπειρο, η δεύτερη υποδράση έχει να κάνει με την ενίσχυση νέων startupκαι spinoffεπιχειρήσεων στην Ήπειρο. Ως νέες επιχειρήσεις εννοούμε τις υφιστάμενες επιχειρήσεις, που έχουν κάνει έναρξη εργασιών απ' την 1^η Ιανουαρίου του 2023 και μετά.

Η χρηματοδότηση των Επενδυτικών Σχεδίων θα γίνει μέσω του "De Minimis", θα είναι από 50.000 ευρώ έως 150.000 ευρώ το ύψος της κάθε επενδυτικής πρότασης. Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες προσωπικού, εξοπλισμού, κτιρίων, παροχής υπηρεσιών, λειτουργικές δαπάνες, δαπάνες λογισμικού, προβολής, προώθησης και δικτύωσης, καθώς και έμμεσες δαπάνες. Όπως αναφέρθηκα, δικαιούχοι είναι υπό σύσταση και νέες μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Περνάμε στην επόμενη Πρόσκληση, που θα εκδοθεί το Γ' τρίμηνο του 2025. Όπως θα δείτε, οι τέσσερις επόμενες Προσκήσεις αφορούν την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, οι τρεις πρώτες αφορούν την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και η τελευταία την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Η πρώτη Πρόσκληση, που είναι έτοιμη προς έκδοση, αφορά την κατασκευή – επέκταση κτιριακών υποδομών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Η διαδικασία της αξιολόγησης θα 'ναι

συγκριτική, η δημόσια δαπάνη της Πρόσκλησης είναι 6,3 εκατομμύρια ευρώ, αναμένεται τον επόμενο μήνα.

Τι θα αφορά; Θα αφορά κατασκευή νέων και επέκταση υφιστάμενων κτιριακών υποδομών για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Ειδικότερα, ίδρυση Νηπιαγωγείων στην Ηγουμενίτσα, στην Άρτα, στην Πρέβεζα, στα Γιάννενα, στο Καλπάκι, στο Λαδοχώρι Ηγουμενίτσας, στη Γραμμενίτσα Άρτας. Επίσης θα αφορά επέκταση των εγκαταστάσεων του 1^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ηγουμενίτσας και του 2^{ου} ΓΕΛ Ηγουμενίτσας, του Δημοτικού Σχολείου Σινώπης Πρέβεζας, του 1^{ου} ΓΕΛ Φιλιππιάδας, του 10^{ου} Νηπιαγωγείου Άρτας, καθώς και την ίδρυση Καλλιτεχνικού Σχολείου στο Δήμο Ιωαννιτών.

Όλες αυτές οι προτάσεις έχουν προκύψει μέσα από την χαρτογράφηση των αναγκών, που έχει κάνει η Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης στην Ήπειρο και η Πρόσκληση ακριβώς ακολουθεί τη συγκεκριμένη χαρτογράφηση. Και, ασφαλώς, δικαιούχοι σε αυτή την Πρόσκληση είναι οι Δήμοι της Περιφέρειας της Ηπείρου, θα ανοίξει το αμέσως επόμενο διάστημα. Άρα, όπως είπε κι ο Πρόεδρος της Επιτροπής, ο Περιφερειάρχης, ήδη έχουμε κάνει σχετικές συναντήσεις και ενημέρωση με όλους τους Δήμους στην Ήπειρο, θα πρέπει να ετοιμάζονται, όσο γίνεται, πιο ενεργά για την υποβολή των προτάσεων οι Δήμοι της Ηπείρου.

Η επόμενη πρόταση αφορά πάλι στον τομέα της Εκπαίδευσης, Έργα διασφάλισης της προσβασιμότητας ΑΜΕΑ σε υφιστάμενες κτιριακές υποδομές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Είναι 1,6 εκατομμύρια ευρώ, θα είναι συγκριτική αξιολόγηση, αναμένεται κι αυτή εντός του επόμενου μήνα, αφορά, όπως είπα, την εξασφάλιση της προσβασιμότητας ΑΜΕΑ σε υφιστάμενες κτιριακές δομές, οι οποίες δεν πληρούν τις υφιστάμενες από το θεσμικό πλαίσιο προδιαγραφές.

Τι θα περιλαμβάνουν αυτές οι παρεμβάσεις; Κατασκευές, διαμορφώσεις και προμήθεια – εγκατάσταση εξοπλισμού για την εξασφάλιση της οριζόντιας και κατακόρυφης ανεμπόδιστης και ασφαλούς διακίνησης ατόμων με αναπηρία ή και εμποδιζόμενα άτομα.

Δικαιούχοι και σ' αυτή την Πρόσκληση είναι οι Δήμοι της Περιφέρειας Ηπείρου, πάντα σύμφωνα με τη χαρτογράφηση της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης στην Ήπειρο.

Η επομένη Πρόσκληση, η οποία έχει εκδοθεί πριν από λίγες ημέρες, την προηγούμενη βδομάδα, αφορά Εκσυγχρονισμό εκπαιδευτικού και τεχνολογικού εξοπλισμού για την ποιοτική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου στην Εκπαίδευση.

Είναι άμεση η αξιολόγηση, είναι 4 εκατομμύρια ευρώ η δημόσια δαπάνη. Όπως είπαμε εκδόθηκε, δικαιούχος σ' αυτή την Πρόσκληση, που θα προμηθευτεί όλον τον εξοπλισμό τον τεχνολογικό για τα σχολεία της Ηπείρου είναι του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, με τις αντίστοιχες Υπηρεσίες του.

Αφορά σύγχρονο τεχνολογικό και εκπαιδευτικό εξοπλισμό για την υποστήριξη των νέων προγραμμάτων, εκσυγχρονισμό των εργαστηρίων, την ανάπτυξη του Ψηφιακού Μετασχηματισμού των σχολικών δομών, και αυτό θα γίνει μέσα απ' την προμήθεια εξοπλισμού τεχνολογιών Πληροφορικής, όπως είναι: server, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, εκτυπωτές, ακουστικά, εξοπλισμός εργαστηρίων Πληροφορικής, εκπαιδευτικός και τεχνολογικός εξοπλισμός. Όπως βλέπετε στη διαφάνεια, βιντεοπροβολείς, εκτυπωτικά, φωτοτυπικά μηχανήματα, διαδραστικές συσκευές.

Περνάμε τώρα πάλι στην τελευταία Πρόσκληση, που αφορά την Εκπαίδευση. Αυτή αφορά το Πανεπιστήμιο, αφορά την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Και εδώ έχει προηγηθεί χαρτογράφηση σε συνεργασία Διαχειριστικής Αρχής και Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Η Πρόσκληση θα εκδοθεί κι αυτή αμέσως μετά την Επιτροπή Παρακολούθησης, η διαδικασία θα 'ναι άμεση, ο μόνος δικαιούχος είναι το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Είναι προϋπολογισμού 7,5 εκατομμύρια ευρώ, αφορά, όπως είπαμε, κτιριακές υποδομές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης για την κάλυψη εκπαιδευτικών αναγκών, όπως αυτές έχουν προκύψει μέσα από τη χαρτογράφηση και, επίσης, η δεύτερη Δράση αφορά την διασφάλιση της φυσικής προσβασιμότητας των ΑμΕΑ στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Δικαιούχος είναι το Πανεπιστήμιο, όπως είπα, Ιωαννίνων.

Η επόμενη Πρόσκληση, η οποία βγήκε και αυτή πριν από... την προηγούμενη βδομάδα, αφορά τις υποδομές Υγείας, με δυο υποδράσεις. Η πρώτη αφορά τον Εκσυγχρονισμό των κτιριακών εγκαταστάσεων των Μονάδων Υγείας, η δεύτερη αφορά τον Εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση του υγειονομικού εξοπλισμού των Μονάδων Υγείας.

Είναι στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου, δεν τον ανέφερα, 4.5. Η διαδικασία αξιολόγησης είναι άμεσα, η δημόσια δαπάνη της Πρόσκλησης 12.030.000 ευρώ. Πιο συγκεκριμένα, αφορά: εκσυγχρονισμό κτιριακών εγκαταστάσεων των Μονάδων Υγείας, Προμήθεια και αναβάθμιση του υγειονομικού εξοπλισμού των Μονάδων Υγείας. Οι προτεραιότητες και εδώ είναι σύμφωνα με τη χαρτογράφηση αναγκών, που έχει γίνει από την 6^η ΥΠΕ και την Επιτελική Διαχειριστική Αρχή του Υπουργείου Υγείας.

Δικαιούχοι είναι, το Υπουργείο Υγείας, η 6^η Υγειονομική Περιφέρεια, το ΕΚΑΒ, λοιποί εποπτευόμενοι φορείς του Υπουργείου Υγείας.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Θα παρακαλέσω λίγο ησυχία, γιατί ακουγόμαστε.

Ευχαριστώ.

ΜΑΝΤΑΛΟΒΑΣ: Η επόμενη Πρόσκληση αφορά υποδομές φροντίδας, είναι πάλι στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 5. Είναι μια Πρόσκληση που απευθύνεται... μάλλον έχει ωφελούμενους τα άτομα με αναπηρία στην Ήπειρο και όλες τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Η διαδικασία της αξιολόγησης είναι άμεση, γιατί κι αυτή έχει προκύψει μετά από χαρτογράφηση των αναγκών από την Περιφερειακή Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας της Περιφέρειας Ηπείρου, που κάνει μια εξαιρετική δουλειά, οφείλουμε να το ομολογήσουμε.

Η Πρόσκληση που θα βγει... μάλλον έχει βγει πριν από λίγες μέρες, έχει πάρει και τον σχετικό κωδικό, είναι η Πρόσκληση 060, αφορά, λοιπόν, δημιουργία ή και αναβάθμιση δομών φροντίδας, Κέντρα Ημέρας για Ηλικιωμένους, για ασθενείς που πάσχουν από ψυχικές νόσους, όπως άνοια και Αλτσχάιμερ, ασθενείς με αυτισμό, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών. Αφορά, επίσης, αναβάθμιση και δημιουργία υποδομών για τις ανάγκες των ευπαθών κοινωνικών ομάδων σε Εκπαίδευση, θεραπευτικές παρεμβάσεις Ειδικής Αγωγής, Άθλησης και γυμναστικής, δράσεων μέσα από την Τέχνη και άλλες δράσεις.

Και, τέλος, αφορά η μία από τις παρεμβάσεις, που θα χρηματοδοτηθούν μέσα από την Πρόσκληση, την αγορά, την προμήθεια μέσων μετακίνησης για την εξυπηρέτηση των ωφελούμενων των δομών φροντίδας και των ατόμων με αναπηρία.

Δικαιούχοι σ' αυτή την Πρόσκληση είναι η Περιφέρεια Ηπείρου, είναι οι Δήμοι της Ηπείρου, είναι Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, όπως είναι η «ΜΕΡΙΜΝΑ», η ΕΛΕΠΑΠ, η «ΚΥΨΕΛΗ», η Στέγη Αυτιστικών, η «ΕΣΤΙΑ» και άλλοι φορείς, που ουσιαστικά είναι συλλογικοί φορείς και εκπρόσωποι ατόμων με αναπηρία.

Η επόμενη Πρόσκληση αφορά... είναι, κατ' αρχήν, ενταγμένη στο πλαίσιο της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Αρταίων, αφορά το Δήμο Αρταίων, τον Ειδικό Στόχο 4.6. Η διαδικασία της αξιολόγησης είναι άμεση, ο προϋπολογισμός είναι 2 εκατομμύρια ευρώ, θα εκδοθεί το επόμενο τρίμηνο. Αφορά, όπως είπα, τη στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στο Δήμο Αρταίων και ειδικότερα την Αποκατάσταση του βυζαντινού μνημείου της Παρηγορήτισσας στην πόλη της Άρτας.

Δικαιούχοι είναι η Εφορία Αρχαιοτήτων στην Άρτα.

Οι επόμενες δύο Προσκήσεις αφορούν το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Και οι δύο Προσκήσεις είναι στο πλαίσιο... συγγνώμη, και οι δύο Δράσεις, στις οποίες θα αναφερθώ, είναι στο πλαίσιο μιας ενιαίας Πρόσκλησης, η οποία θα βγει το επόμενο διάστημα, ήδη έχει υπάρξει προδημοσίευση της σχετικής Πρόσκλησης, είναι η Πρόσκληση «Απασχολώ στην Ήπειρο». Είναι συνολικού προϋπολογισμού –μιλάω και για τις δύο δράσεις– 3,5 εκατομμύρια ευρώ. Είμαστε στο τελικό στάδιο για την έκδοση της Πρόσκλησης, έχουμε πάρει και τις σχετικές εγκρίσεις από την Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων.

Τι αφορά τώρα αυτή η Πρόσκληση. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, αφορά την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, με την πρόσληψη ανέργων με υψηλά τυπικά προσόντα, αφορά το πλήρες μισθολογικό κόστος και τις εργοδοτικές εισφορές για 18 μήνες, με υποχρέωση της επιχείρησης για διατήρηση των νέων θέσεων εργασίας για επιπλέον διάστημα 4 μηνών.

Η μία από τις υποδράσεις, η πρώτη, αφορά την Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση και ειδικότερα στο πλαίσιο της περιοχής που εξελίσσεται η Χωρική Επένδυση αφορά την βόρεια Πίνδο και συγκεκριμένα τον Δήμο Κόνιτσας, τη νότια Πίνδο, τους Δήμους Βορείων Τζουμέρκων και Κεντρικών Τζουμέρκων και την περιοχή Σουλίου, και ειδικότερα τις Δημοτικές Ενότητες Σουλίου, Αχέροντα και Δήμου Σουλίου.

Όλες οι υπόλοιπες περιοχές είναι στο πλαίσιο της προηγούμενης υποδράσης, που ανέφερα, άρα το σύνολο της Ηπείρου θα καλυφθεί από τη συγκεκριμένη Πρόσκληση, που αναμένεται τον επόμενο μήνα και δικαιούχοι, όπως ανέφερα πριν, είναι υφιστάμενες μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Θα "τρέξει" και αυτή μέσω του ενδιαμέσου φορέα του ΕΦΕΑΠΑΕ και η υποβολή των προτάσεων θα 'ναι ηλεκτρονική μέσα από το ολοκληρωμένο πληροφορικό σύστημα των Κρατικών Ενισχύσεων.

Είναι η Δράση, που ανέφερα πριν από λίγο, και αφορά την οριζόντια δράση για όλη την υπόλοιπη περιοχή, πλην της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης, οπότε μπορούμε να συνεχίσουμε.

Η επόμενη Πρόσκληση, που βγήκε πριν... την προηγούμενη βδομάδα, αφορά τη λειτουργία δύο νέων TOMY στην Ήπειρο. Είναι προϋπολογισμού 2,7 εκατομμύρια ευρώ. Είναι ασφαλώς στο πλαίσιο του 6^{ου} Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και, όπως είπα, δικαιούχος είναι η Επιτελική Δομή του Υπουργείου Υγείας και οι Υγειονομικές Περιφέρειες, συγκεκριμένα η 6 ΥΠΕ. Αφορά τη χρηματοδότηση δύο TOMY, η μία θα είναι στην Άρτα κι άλλη θα είναι στην Πρέβεζα.

Η διάρκεια συγχρηματοδότησης για τις δύο δομές θα είναι δύο έτη, με δυνατότητα παράτασης ως το τέλος της προγραμματικής περιόδου.

Η επόμενη Πρόσκληση είναι μία Πρόσκληση, που άνοιξε στις αρχές του έτους. Ήδη έχει υποβληθεί η σχετική πρόταση, έχει αξιολογηθεί και έχει ενταχθεί. Ήταν προϋπολογισμού 660.000 ευρώ, αφορούσε Παροχή υπηρεσιών αντιμετώπισης εξαρτήσεων και η Πράξη, η οποία εντάχθηκε, αφορά την ίδρυση και λειτουργία ενός πολυδύναμου κέντρου για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων (διαδίκτυο, τυχερά παίγνια) σε νέους – εφήβους και αφορά την Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων.

Δικαιούχος ήταν ο ΟΚΑΝΑ.

Οι επόμενες Προσκλήσεις οι τέσσερις αφορούν τις εγκεκριμένες Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης. Η πρώτη Πρόσκληση βγήκε αρχές του έτους, αφορά την Πρόσκληση Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Αρταίων. Ήταν 12,5 εκατομμύρια ευρώ, η καταληκτική ημερομηνία –κι αυτό είναι σημαντικό να το τονίσουμε– είναι 31-12^{ου} του 2025, πρέπει να επισπεύσουμε, Δήμαρχε, σε βλέπω κάπου εδώ λίγο πιο κάτω. Ήδη έχει κατατεθεί μία πρόταση κι είναι υπό αξιολόγηση.

Η Πρόσκληση συνολικά αφορά ενεργειακή αναβάθμιση σχολείων και δημοτικών κτιρίων, εκσυγχρονισμό του δικτύου ηλεκτροφωτισμού του Δήμου Αρταίων με φωτιστικά LED, πολιτιστικές διαδρομές σύνδεσης αρχαιολογικών χώρων και μνημείων στην πόλη της Άρτας, δημιουργία παιδικής χαράς. Είναι συγκεκριμένη η πρόταση που έχει κατατεθεί και είναι προς αξιολόγηση, παιδικής χαράς για άτομα με αναπηρία και δικαιούχος είναι ο Δήμος Αρταίων.

Αντίστοιχη Πρόσκληση στο πλαίσιο της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στην Προτεραιότητα 5 έχει εκδοθεί και για τον Δήμο Ηγουμενίτσας. Είναι προϋπολογισμού 7 εκατομμυρίων ευρώ, αφορά Δημιουργία παράκτιας διαδρομής για πεζούς και ποδηλάτες μεταξύ Συβότων και Πέρδικας. Ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων και χώρων πρασίνου στον οικισμό Συβότων, Δρεπάνου, Πλαταριάς και Πέρδικας.

Παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας στη σχολική μονάδα ΚΕΤΕ Ηγουμενίτσας και στο Γυμνάσιο Νέας Σελεύκειας. Παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας – επανάχρησης κτιρίου και κτιρίου πρώην Δημαρχείου Ηγουμενίτσας. Δικαιούχοι είναι, όπως είπαμε, ο Δήμος Ηγουμενίτσας.

Οι επόμενες δυο Προσκλήσεις θα βγουν αμέσως μετά την Επιτροπή Παρακολούθησης. Ήδη για τον Δήμο Ιωαννιτών έχει υπάρξει έγκριση της εξειδίκευσης της σχετικής Δράσης. Η Πρόσκληση αφορά... είναι στο πλαίσιο της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Ιωαννιτών, η αξιολόγηση είναι άμεση, ο προϋπολογισμός της Δράσης είναι 8 εκατομμύρια ευρώ. Αφορά παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε σχολικές μονάδες του Δήμου, Ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων του Δήμου Ιωαννιτών και μετατροπή τους σε πράσινους αστικούς χώρους, Ανάδειξη και προστασία Δημοτικού Μουσείου Ιωαννίνων «Ασλάν Τζαμί», «Μεντρεσές», είναι εδώ λίγο πιο πάνω από την αίθουσα που βρισκόμαστε, είναι στη βορειοανατολική ακρόπολη του Κάστρου των Ιωαννίνων και, επίσης, αφορά την βιοκλιματική ανάπλαση της πλατείας Χατζή.

Δικαιούχος, στο πλαίσιο αυτής της Πρόσκλησης, είναι ο Δήμος Ιωαννιτών.

Η τελευταία Πρόσκληση, που θα βγει στο πλαίσιο της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης αφορά το Δήμο Πρέβεζας, η διαδικασία θα είναι κι εδώ άμεση όσον αφορά την αξιολόγηση, 3,6 εκατομμύρια ευρώ, με μεγάλη δυνατότητα υπερδέσμευσης. Θα βγει το Γ' τρίμηνο του '25, αφορά Ανάπλαση οδών,

Λεωφόρου Ειρήνης, συμβολή Χρήστου Ρίζου με Παναγή Τσαλδάρη, Ανάπλαση παραλιακού μετώπου, αναφέρονται διάφορες οδοί. Αναβάθμιση δικτύου κοινόχρηστων χώρων στους οικισμούς "Μαργαρώνα" και "Παντοκράτορα", Ανάπλαση πλατείας Πατριάρχη Βαρθολομαίου, Προστασία, αξιοποίηση και ανάδειξη της παλιάς πόλης της Πρέβεζας.

Δικαιούχος είναι, όπως είπαμε, ο Δήμος Πρέβεζας.

Εδώ βλέπετε στις πρώτες στήλες, τον αριθμό των Προσκλήσεων, αναφέρονται 59, γιατί στο μεσοδιάστημα ο Περιφερειάρχης και η κυρία Παπανικολάου αναφέρανε 61, έχουν μεσολαβήσει δύο Προσκλήσεις, που όταν δώσαμε τα στοιχεία στα μέλη της Επιτροπής, ήταν 59 οι Προσκλήσεις, το σύνολο των Προσκλήσεων, εκ των οποίων 35 ήταν στο ΕΤΠΑ και 24 στο ΕΚΤ.

Βλέπετε αντίστοιχα την ενεργοποίηση του Προγράμματος, πάντα με όρους δημόσιας δαπάνης των Προσκλήσεων, 43,7% για το ΕΤΠΑ, 79,8% για το ΕΚΤ –προπορεύεται αρκετά– και στο σύνολο του Προγράμματος 53,1%.

Και πώς θέλουμε να διαμορφωθεί η κατάσταση τους επόμενους δύο μήνες; Με τον αριθμό των νέων Προσκλήσεων που θα εκδοθούν, είναι 13, έτσι στον Άξονα 1, που υπάρχει μια σημαντική υστέρηση, είμαστε με ενεργοποίηση 4,2%, φιλοδοξούμε να πάμε στο 67% στους επόμενους δύο μήνες. Στον Άξονα 4Α, όπου θα εκδοθούν 6 νέες Προσκλήσεις από 42%, που είναι σήμερα η ενεργοποίηση, φιλοδοξούμε να πάμε στο 90%. Στον Άξονα 4Β στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο θα εκδοθεί μία Πρόσκληση, μια, δυο υποδράσεις που τις αναφέραμε πριν, και από 79% θα πάμε περίπου στο 83%.

Στον Άξονα 5, που είναι η Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση και οι Στρατηγικές για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, με τις δύο Προσκλήσεις που θα εκδοθούν το επόμενο διάστημα, από το 43,2% της ενεργοποίησης του Προγράμματος, θα πάμε στο 58,5%.

Άρα συνολικά στο ΕΤΠΑ, απ' το 43,7% με τις 12 νέες Προσκλήσεις, που θα εκδοθούν το επόμενο διάστημα, θα πάμε από τα 138 εκατομμύρια, στα 210 και ως ποσοστό ενεργοποίησης το 66,5%, 20-22 μονάδες παραπάνω και στο ΕΚΤ απ' το 79-80%, θα πάμε στο 83%.

Φιλοδοξούμε, πριν το φθινόπωρο, το Πρόγραμμα να έχει σε επίπεδο Προσκλήσεων ενεργοποιηθεί στο 70,8%, στο 71%.

Εδώ βλέπετε με τις μπάρες αυτά, που σας ανέφερα πριν από λίγο. Η πρώτη αφορά το ΕΤΠΑ, η δεύτερη αφορά το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και

η τρίτη, όπου απ' το 53%, θα πάμε στο 71% του Προγράμματος αφορά το σύνολο του Προγράμματος.

Το δεύτερο μέρος της παρουσίασης, όσο μπορώ πιο γρήγορα, θα παρουσιάσω τη διαδικασία επιλογής και έγκριση πράξεων για κάποιες από τις Προσκλήσεις, που ανέφερα πριν από λίγο. Πολύ σημαντική παρατήρηση και σημείωση, η μεθοδολογία και τα κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν στις Προσκλήσεις αυτές για την επιλογή των Πράξεων μέσω του συστήματος «ΔΙΑΥΛΟΣ» έχουν κατατεθεί, είναι στο φάκελο όλων των μελών της Επιτροπής.

Να αναφέρω τις Προσκλήσεις, των οποίων στο τέλος θα αποφασίσουμε την έγκριση των κριτηρίων επιλογής των Πράξεων. Είναι στο Άξονα 1, «Ενίσχυση ανοιχτών ερευνητικών υποδομών τοπικού χαρακτήρα», «Ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ του ερευνητικού τομέα και των επιχειρήσεων», «Ανάπτυξη καινοτόμου και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας», είναι η πρώτη υποδράση που αφορά την ενίσχυση των υφιστάμενων μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και η δεύτερη υποδράση, που αφορά την υποστήριξη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας στην Ήπειρο.

Είναι τα κριτήρια επιλογής πράξεων για τις υποδομές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, με τις δυο υποδράσεις, που ανέφερα πριν από λίγο.

Είναι στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου τα κριτήρια επιλογής Πράξεων για μία Πρόσκληση με δύο Δράσεις, που αφορούν τις «Ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης στο πλαίσιο υλοποίησης των Στρατηγικών Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης» και η δεύτερη που αφορά στο πλαίσιο της Περιφερειακής Διάστασης της Εθνικής Στρατηγικής για την "Εξυπνη Εξειδίκευση", και τέλος είναι οι δυο Προσκλήσεις που αφορούν τις Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στο Δήμο Πρέβεζας και στο Δήμο Ιωαννιτών.

Στις Πράξεις πλην κρατικών ενισχύσεων εξετάζεται στο στάδιο Α, εάν ο φορέας εμπίπτει στις κατηγορίες των δυνητικών δικαιούχων, αν έχει υποβάλλει την πρόταση... έχει την αρμοδιότητα υποβολής της πρότασης, εάν ο φορέας λειτουργίας και συντήρησης, έχει η σχετική αρμοδιότητα, η τυπική πληρότητα της υποβαλλόμενης πρότασης, εάν η Πράξη εμπίπτει στο Στόχο Πολιτικής, στην Προτεραιότητα, στους Ειδικούς Στόχους, στα Πεδία Παρέμβασης, καθώς και στους τύπους των Δράσεων και στους όρους της εκάστοτε Πρόσκλησης και,

ασφαλώς, αν υπάρχουνε οι απαραίτητες αποφάσεις των αρμόδιων συλλογικών οργάνων. Προϋπόθεση για να λάβει θετική αξιολόγηση, είναι να 'χει πάρει... να 'χει αξιολογηθεί θετικά σ' όλα τα προαναφερόμενα κριτήρια.

Οπότε, μετά περνάμε στο δεύτερο στάδιο. Να μη σας κουράσω, η πρώτη ομάδα κριτηρίων αφορά την Πληρότητα περιεχομένων της πρότασης. Αναφέρονται οι ομάδες κριτηρίων που εξετάζονται. Η δεύτερη ομάδα κριτηρίων αφορά την τήρηση του θεσμικού πλαισίου και την ενσωμάτωση οριζόντιων πολιτικών. Επίσης αναφέρονται οι ομάδες κριτηρίων που αξιολογούνται. Η τρίτη ομάδα κριτηρίων αφορά τη σκοπιμότητα της Πράξης, αναφέρονται η αναγκαιότητα, η αποτελεσματικότητα, η αποδοτικότητα, η βιωσιμότητα και, όπου απαιτείται, η καινοτομία των κριτηρίων που αξιολογούνται.

Και η τέταρτη ομάδα κριτηρίων αφορά την ωριμότητα της κάθε πρότασης. Η διαδικασία αξιολόγησης εφαρμόζεται διαδοχικά, όπως είπαμε, για τις επιμέρους κατηγορίες των κριτηρίων. Σε περίπτωση που μια πρόταση αποκλειστεί, σύμφωνα με το αποτέλεσμα αξιολόγησης μιας κατηγορίας κριτηρίων, η Διαχειριστική Αρχή διακόπτει την αξιολόγηση και η πρόταση απορρίπτεται και η ενημερώνεται σχετικά ο δυνητικός δικαιούχος.

Τώρα, όσον αφορά τις Πράξεις Κρατικών Ενισχύσεων, ουσιαστικά είναι οι Δράσεις και οι Προσκλήσεις που θα "τρέξουν" μέσω του ΕΦΕΠΑΕ. Να πούμε δυο λόγια για τη διαδικασία. Κατ' αρχήν είναι η υποβολή των αιτήσεων για χρηματοδότηση και παραλαβή, οι αιτήσεις χρηματοδότησης υποβάλλονται από τους υποψήφιους δικαιούχους, ουσιαστικά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις υποχρεωτικά μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων, κάνοντας χρήση της τυποποιημένης φόρμας ηλεκτρονικής υποβολής και πάντα σύμφωνα με τους όρους της οικείας Πρόσκλησης, ενώ η αξιολόγηση των αιτήσεων χρηματοδότησης περιλαμβάνει την επιβεβαίωση της πληρότητας της αίτησης χρηματοδότησης, καθώς και των απαιτούμενων δικαιολογητικών συμμετοχής, την αξιολόγηση της επιλεξιμότητας και, ασφαλώς, και τη βαθμολόγηση της αίτησης, εφόσον πάντα προβλέπεται από την σχετική Πρόσκληση.

Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης της αίτησης, με τη σχετική τεκμηρίωση, αποτυπώνεται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα των Κρατικών Ενισχύσεων.

Η αξιολόγηση των αιτήσεων στις Πράξεις Κρατικών Ενισχύσεων, κατά κανόνα, είναι συγκριτική, τα αποτελέσματα αξιολόγησης που περιλαμβάνουν Πίνακα εγκεκριμένων αιτήσεων για χρηματοδότηση. Πίνακα θετικά αξιολογημένων αιτήσεων μη εγκεκριμένων για χρηματοδότηση, λόγω εξάντλησης του προϋπολογισμού της Πρόσκλησης και Πίνακα απορριφθεισών αιτήσεων, λόγω αρνητικής αξιολόγησης.

Η άμεση αξιολόγηση δύναται να επιλεγεί σε εξαιρετικές κι απολύτως τεκμηριωμένες περιπτώσεις. Μία απ' αυτές, είναι η Πρόσκληση, που ανέφερα πριν από λίγο, και αφορά τις νέες θέσεις εργασίας, όπου εκεί η αξιολόγηση θα είναι άμεση μετά την έναρξη υποβολής των προτάσεων, είναι, κατά το λεγόμενο «first in – first out». Η αίτηση εγκρίνεται, εφόσον καλύπτονται οι προϋποθέσεις που τίθενται από την Πρόσκληση.

Και το τέλος όλης αυτής της διαδικασίας έχει να κάνει με την έγκριση των κριτηρίων, που ζητούμε για τις Προσκλήσεις, που ανέφερα πριν, από την Επιτροπή Παρακολούθησης.

Θέλω να σας ευχαριστήσω για την προσοχή σας, αλλά επιτρέψτε μου να πω κάτι, που αναφέρθηκε και από τον Πρόεδρο της Επιτροπής πριν. Δεν εφησυχάζουμε, αυτές είναι κάποιες από τις Προσκλήσεις που θα βγάλουμε, ουσιαστικά έχουν εξειδικευτεί οι Δράσεις αυτές κι είμαστε στο τελικό στάδιο έγκρισης έκδοσης των Προσκλήσεων, ετοιμάζονται κι άλλες Προσκλήσεις αρχές του φθινοπώρου, πολλές απ' αυτές ή κάποιες απ' αυτές, θα αφορούν το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, όπως είναι η Κοινωνική Οικονομία. Έχει πρωτοτρέξει στην Ήπειρο πριν από δύο, τρία χρόνια, επανερχόμαστε τώρα με μια καινούρια Πρόσκληση.

Θα βγάλουμε μια Πρόσκληση για την επιχορήγηση νέων ελεύθερων επαγγελματιών, μ' ένα καθεστώς ή μ' ένα πλαίσιο λίγο διαφορετικό, αρκετά διαφορετικό απ' αυτό που είχατε συνηθίσει μέσω της Διεύθυνσης της ΔΥΠΙΑ και πάντα στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου εξετάζουμε την έκδοση δύο Προσκλήσεων, που θα αφορούν την Κοινωνική Ενσωμάτωση είτε ατόμων με αναπηρία, είτε παιδιά ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

Συγγνώμη, αν σας κούρασα, ευχαριστώ πάρα πολύ για την προσοχή σας.

..... (Χειροκροτήματα)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε τον κύριο Μανταλόβα.

Η κυρία Καραϊτίδη κάτι θέλει να πει.

ΚΑΡΑΪΤΙΔΗ: Ναι, Θανάση, ευχαριστούμε πάρα πολύ γι' αυτή την παρουσίαση. Θέλω να ευχαριστήσω και γενικότερα τη Διαχειριστική για όλη τη δουλειά, που έχει κάνει μέχρι τώρα. Φαίνεται ότι το Πρόγραμμα έχει ενεργοποιηθεί, βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη.

Αλλά, βεβαίως, όλες αυτές οι Προσκλήσεις είναι πολύ καλές εκ μέρους, αλλά αν δεν υπάρχει ανταπόκριση από τους δυνητικούς δικαιούχους, δε θα μπορέσει και να προχωρήσει το Πρόγραμμα και να προχωρήσει περαιτέρω, οπότε θέλω να επιστήσω την προσοχή και να ωθήσω όλους τους δυνητικούς δικαιούχους να ωριμάσουν, όσοι θέλουν να υποβάλουν πρόταση για χρηματοδότηση, να ωριμάσουν τα έργα τους και να υποβάλλουν το συντομότερο και όσο πιο γρήγορα μέσα στα χρονικά πλαίσια, τέλος πάντων, της Πρόσκλησης τις προτάσεις τους.

Γιατί αυτό το Πρόγραμμα αφορά τους δικαιούχους, αφορά όλους εσάς, οπότε η Πρόσκληση είναι πάρα πολύ θετικό, είναι το πρώτο βήμα, αλλά αν δεν υπάρχει ανταπόκριση από τους δικαιούχους, δεν μπορεί να προχωρήσει και δε θα μπορούν να φανούν τα αποτελέσματα τα επιθυμητά.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε. Το ξέρουμε, το λέμε, ελπίζω ότι, όλοι θα ανταποκριθούν σ' αυτό το κάλεσμα.

Πριν δώσουμε το λόγο για την επόμενη παρουσίαση, από το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, το Γραφείο του Γενικού Κοινωνικής Αλληλεγγύης, κυρίου Πύρρου, θα ήθελα διαδικτυακά να μας χαιρετήσει, να πει δυο κουβέντες.

Επομένως, παρακαλώ για τη σύνδεση.

..... (Διακοπή της εγγραφής)

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ: Γεια σας, με ακούτε;

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ακούμε, ναι.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ: Ωραία, γεια σας. Δεν ξέρω, αν με βλέπετε κιόλας. Είμαι η Στεφανία Αθανασίου, η Διευθύντρια του Γραφείου του Γενικού Γραμματέα, που σήμερα δυστυχώς δεν καταφέραμε να είμαστε μαζί σας δια ζώσης, αλλά σας παρακολουθούμε με μεγάλη προσοχή.

Πρώτα απ' όλα, συγχαρητήρια για όλες τις Δράσεις, τις οποίες είτε ήδη υλοποιείτε, είτε σχεδιάζετε, είναι αρκετά κοντά με όσα θα θέλαμε κι εμείς να δούμε. Όπως, για παράδειγμα, αναφερθήκατε στα Κέντρα Κοινότητας, στις Κοινωνικές Δομές και τις νέες Προσκλήσεις και για την Κοινωνική Οικονομία, που ήταν κι ένα σχόλιο, που θέλαμε να κάνουμε εκ μέρους μας.

Ωστόσο, να βάλω μια σημείωση ότι, αναφερθήκατε, αν δεν κάνω λάθος, ότι θα σχεδιαστούν 7 νέα Κέντρα Κοινότητας. Φυσικά, και για μας είναι πολύ μεγάλο κομμάτι όλο αυτό της Μελέτης Βιωσιμότητας, πώς θα συνεχιστεί η υλοποίηση των Κοινωνικών Δομών και των Κέντρων Κοινότητας, και για το συγκεκριμένο είμαστε σε διαδικασία συνεννόησης και με την Επιτροπή, που είναι και σήμερα παρόντες.

Σίγουρα, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι, τυχόν παραμετροποιήσεις που μπορεί να προκύψουν ενόψει και της Μελέτης Βιωσιμότητας και του νέου σχεδιασμού, θα είναι κάτι το οποίο θα πρέπει να συζητήσουμε.

Πολύ σημαντικό, επίσης, το ότι σχεδιάζετε δράσεις για Υποδομές Φροντίδας, γιατί υπάρχει η Στρατηγική για τη μακροχρόνια φροντίδα, το οποίο είναι μια προτεραιότητα και για το Υπουργείο μας και, σίγουρα, όπως είπαμε, για την Κοινωνική Οικονομία, που είναι κάτι το οποίο έχετε ήδη ξεκινήσει από τους πρώτους, από τις πρώτες Περιφέρειες. Είμαστε εδώ, αν μπορούμε και τεχνικά να βοηθήσουμε με τις αρμόδιες Διευθύνσεις της Γενικής Γραμματείας και να συζητήσουμε ό,τι χρειάζεται για καθοδήγηση.

Ευχαριστούμε πολύ.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε και εμείς.

Συνεχίζουμε, λοιπόν, την παρουσίαση με το θέμα: Ενημέρωση για τα θέματα αξιολόγησης του Προγράμματος από την κυρία Σοφία Τσιτουρίδου, στέλεχος της Μονάδας Α' της Διαχειριστικής Αρχής.

Ενημέρωση για θέματα Αξιολόγησης του Προγράμματος

ΤΣΙΤΟΥΡΙΔΟΥ: Καλημέρα.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης εγκρίνει το σχέδιο Αξιολόγησης και κάθε τροποποίησή του και εξετάζει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στη διεξαγωγή αξιολογήσεων, συνθέσεων αξιολογήσεων και την τυχόν συνέχεια, που δόθηκε στα πορίσματα.

Η Διαχειριστική Αρχή υπόβαλε το Σχέδιο Αξιολόγησης στην Επιτροπή Παρακολούθησης με γραπτή διαδικασία, το οποίο εγκρίθηκε τον 8^ο του 2023 και τροποποιήθηκε στην 3^η Συνεδρίασή της τον 7^ο του '24. Έχει ξεκινήσει η υλοποίηση του Σχεδίου, με την ανάθεση της Αξιολόγησης επιπτώσεων δράσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ 2014-2020», η οποία ολοκληρώνεται άμεσα.

Εδώ παρουσιάζονται οι αξιολογήσεις του Σχεδίου με την ενδεικτική ημερομηνία ολοκλήρωσης και τον εκτιμώμενο Προϋπολογισμό τους, όπως ήδη εγκρίθηκαν από την Επιτροπή Παρακολούθησης. Από τη σημερινή Συνεδρίαση ζητείται η έγκριση Αναθεώρησης του Σχεδίου Αξιολόγησης, η οποία κρίθηκε σκόπιμη και αφορά τη χρονική προσαρμογή της εκτιμώμενης ημερομηνίας ολοκλήρωσης της Αξιολόγησης που αφορά την αποτίμηση ενεργειών πληροφόρησης και επικοινωνίας του Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ '21-'27», καθώς οι ενέργειες ενημέρωσης και επικοινωνίας βρίσκονται σε αρχικό στάδιο τη δεδομένη χρονική στιγμή.

Και, επίσης, αφορά την επικαιροποίηση στοιχείων, που προέκυψαν και αφορούν κυρίως τις αξιολογήσεις που έχουν ανατεθεί ή έχουν δρομολογηθεί για να ανατεθούν κι αφορούν στοιχεία, όπως τον προϋπολογισμό τους, την ημερομηνία ολοκλήρωσης, τα αξιολογικά ερωτήματα και άλλα.

Επομένως, ζητάμε την έγκριση για την Αναθεώρηση του Σχεδίου Αξιολόγησης.

Ευχαριστώ πολύ.

..... (Χειροκροτήματα)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε την κυρία Τσιτουρίδου.

Προχωράμε στην επόμενη παρουσίαση, που είναι δύο θέματα της Ημερήσιας Διάταξης, Ενημέρωση για την υλοποίηση της ΟΧΕ «Διαδρομή στα αρχαία θέατρα, τη φύση και τον Πολιτισμό στην Ήπειρο» και η δεύτερη είναι Τα έργα στρατηγικής σημασίας, από την κυρία Ανδρομάχη Τσικνιά, στέλεχος της Μονάδας Α' της Υπηρεσίας μας.

Ενημέρωση για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις

ΤΣΙΚΝΙΑ: Ξεκινάμε με την παρουσίαση της Στρατηγικής για την Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση της Περιφέρειας Ηπείρου, όπως επιχειρεί να συνδέσει την Πολιτιστική Κληρονομιά, με τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και την ενίσχυση των Τοπικών Κοινοτήτων.

Η Στρατηγική «Διαδρομή στα αρχαία θέατρα, στη φύση και στον Πολιτισμό στην Ήπειρο», που ενσωματώνεται στο Πρόγραμμα «ΗΠΕΙΡΟΣ» αποτελεί συνέχεια της Στρατηγικής, που χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, με τίτλο: «Πολιτιστική Διαδρομή στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου» και αφορούσε 5 αρχαιολογικούς χώρους σε 4 Περιφερειακές Ενότητες.

Με την κατάλληλη επικαιροποίηση, προστέθηκαν νέες Δράσεις και περιοχές, διευρύνοντας τον αρχικό πυρήνα της. Ήδη η ΟΧΕ των 5 αρχαίων θεάτρων είχε αφήσει απόληξη για την μελλοντική δυνατότητα ανάπτυξη νέων θεματικών τουριστικών διαδρομών, που συνδιαμορφώνουν ένα συμπληρωματικό τουριστικό προϊόν.

Αναφορικά με τον εμπλουτισμό των Δράσεων, επεκτείνεται σε διάφορα είδη Θεματικού Τουρισμού και περιλαμβάνει την ανάδειξη νέων περιοχών πολιτιστικού και φυσικού κεφαλαίου της Περιφέρειας. Εμπλέκονται Ειδικές Χωρικές Θεματικές Ενότητες με ή χωρίς χωρική συνέχεια, δίκτυα, ζώνες ανάδειξης και σύνδεση εναλλακτικών μορφών τουρισμού με τον πρωτογενή τομέα.

Αφορά σε Ειδικές Χωρικές Ενότητες, Θεματικά Δίκτυα και Ζώνες Ανάδειξης και αναλυτικότερα, φυσικού περιβάλλοντος, πολιτιστικής κληρονομιάς και αξιόλογων αρχαιολογικών χώρων, παραδοσιακών και ιστορικών οικισμών, θεματικών τουριστικών διαδρομών, που συνδιαμορφώνουν ένα συμπληρωματικό τουριστικό προϊόν και παραγωγή αξιόλογων αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.

Λήφθηκαν υπόψη όσα προσδιορίζονται στην εμπειρογνωμοσύνη, οι προτάσεις για την εφαρμογή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων και προστέθηκαν περιοχές, οι οποίες χαρακτηρίζονται από κοινές προκλήσεις και

προοπτικές ανάπτυξης, με στόχο τη δημιουργία συνεργειών και την αναπτυξιακή δυναμική των περιοχών αυτών.

Επεκτείνεται σε τρεις περιοχές της Ηπείρου, τη βόρεια Πίνδο με επίκεντρο τις ιαματικές πηγές Αμαράντου, Καβασίων, Πυξαριάς και τα Μαστοροχώρια Κόνιτσας, τη νότια Πίνδο, με επίκεντρο τους οικισμούς των Τζουμέρκων στην Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων και στην Περιφερειακή Ενότητα Άρτας, το όρος Λάκμος και Σουλίου – Αχέροντα, με επίκεντρο το Τετραχώρι Σουλίου και την περιοχή από τις Πύλες του Άδη μέχρι τις εκβολές του Αχέροντα.

Συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο Plus, με πόρους που κατά κύριο λόγο προέρχονται απ' τον Στόχο Πολιτικής 5 και συνδυάζεται με δράσεις άλλων Στόχων Πολιτικής, ώστε να διασφαλίζεται ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας της.

Ο συνολικός προϋπολογισμός της ανέρχεται σε 97,8 εκατομμύρια, οι νέες Δράσεις Α΄ Προτεραιότητας, που αναμένεται να υλοποιηθούν και θα χρηματοδοτηθούν από πόρους του Προγράμματος, έχουν συνολικό προϋπολογισμό 73,3 εκατομμύρια. Επίσης, για την υλοποίησή της γίνεται αναφορά στους απαιτούμενους πόρους, μέσω του Ταμείου Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης, των προγραμμάτων INTERREG και LEADER.

Περιλαμβάνεται σχέδιο δράσης με 39 Δράσεις Α΄ Προτεραιότητας, οι οποίες διακρίνονται σε: οριζόντιες που αφορούν τη Στρατηγική στο σύνολό της και ανά περιοχή παρέμβασης, και εξυπηρετούν τους τομείς: Υποδομές και Μάρκετινγκ, Ψηφιακές Εφαρμογές, Επιχειρηματικότητα και Διακυβέρνηση, Κοινωνική Συνοχή και Απασχόληση.

Η διακυβέρνηση της Στρατηγικής διενεργείται από την τοπική ομάδα υποστήριξης για την παρακολούθηση, ωρίμανση και υλοποίηση των παρεμβάσεων. Η σύνθεση της τοπικής ομάδας συγκροτήθηκε με απόφαση Περιφερειάρχη Ηπείρου και δύναται να τροποποιείται.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Παρακαλώ πολύ, λίγο σιγότερα. Ευχαριστώ.

ΤΣΙΚΝΙΑ: Προβλέπεται η τεχνική υποστήριξη για την υλοποίηση και παρακολούθηση της ΟΧΕ, αλλά και για δράσεις δημοσιότητας και προβολής,

καθώς και των έργων ανάδειξης, που περιλαμβάνονται στο εγκεκριμένο ολιστικό Σχέδιο Διαχείρισης, master plan, με τίτλο: «Μελέτη συνολικής ανάδειξης αρχαιολογικού χώρου Νικόπολης», το οποίο προτείνεται ως έργο στρατηγικής σημασίας και αποτελεί την εμβληματική παρέμβαση της ΟΧΕ.

Τον Μάρτιο του 2024 εγκρίθηκε η Στρατηγική με απόφαση Περιφερειάρχη Ηπείρου και ακολούθως εκδόθηκε Πρόσκληση για τις τμηματοποιημένες πράξεις: οδικά έργα ΟΧΕ Περιφέρειας Ηπείρου στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 3.2. «Βιώσιμες Μεταφορές».

Στο πλαίσιο της Πρόσκλησης εντάχθηκε η πράξη: «Παράκαμψη αρχαιολογικού χώρου Νικόπολης (Β' φάση)», ως έργο τμηματοποιημένο, με συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη να ανέρχεται σε 10,7 εκατομμύρια.

Εκδόθηκε η Πρόσκληση «Διατήρηση, αποκατάσταση πολιτιστικού αποθέματος και αξιοποίηση – ανάδειξη πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές της ΟΧΕ Περιφέρειας Ηπείρου», προϋπολογισμού 11,5 εκατομμύρια σε δύο Ειδικούς Στόχους, τον 4.6. «Πολιτισμός και Βιώσιμος Τουρισμός» και 5.2. «Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις αγροτικές και παράκτιες περιοχές».

Αναμένεται η ένταξη της Πράξης «Συντήρηση, αποκατάσταση και ανάδειξη του θεάτρου και των άλλων μνημείων του ιερού της Δωδώνης (Β' φάση), με συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη να ανέρχεται σε 4.170.000. Υποβλήθηκε και είναι σε διαδικασία αξιολόγησης η Πράξη «Στάδιο Αρχαίας Νικόπολης – δράσεις αποκατάστασης και ανάδειξης (Α' Φάση)», ύψους 1,7 εκατομμυρίων.

Προδημοσιεύτηκε η Πρόσκληση «Απασχολώ στην Ήπειρο» για την ενίσχυση επιχειρήσεων για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενες παρουσιάσεις στον Ειδικό Στόχο 4.1. και αφορά και περιοχές της ΟΧΕ στη βόρεια Πίνδο, το Δήμο Κόνιτσας, στη νότια Πίνδο τους Δήμους Βόρειων και Κεντρικών Τζουμέρκων, στην περιοχή Σουλίου – Αχέροντα τις Δημοτικές Ενότητες Σουλίου και Αχέροντα Δήμου Σουλίου.

Και στη συνέχεια θα σας παρουσιάσουμε τα έργα στρατηγικής σημασίας, όπως ορίζονται στο Πρόγραμμα.

Ενημέρωση για τα έργα στρατηγικής σημασίας

ΤΣΙΚΝΙΑ: Λαμβάνοντας υπόψη τη συνεισφορά των έργων της ΟΧΕ στην επίτευξη των Ειδικών Στόχων του Προγράμματος και τη συσχέτιση με τους Ειδικούς Στόχους της ΟΧΕ, το οικονομικό τους μέγεθος σε σχέση με τους διαθέσιμους πόρους των προτεραιοτήτων του Προγράμματος, τη μοναδικότητά τους για την ενοποίηση των διάσπαρτων αρχαιολογικών χώρων, θεματικών, πολιτιστικών και ιστορικών διαδρομών και τη σημαντικότητά τους για τη σύνδεση της πολιτιστικής κληρονομιάς με τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και την ενίσχυση των Τοπικών Κοινοτήτων, χαρακτηρίστηκαν ως έργα στρατηγικής σημασίας στο πλαίσιο του εγκεκριμένου Προγράμματος, η Στρατηγική ΟΧΕ, όπως σας παρουσιάστηκε στην προηγούμενη Ενότητα και το οδικό έργο της παράκαμψης της Νικόπολης, το οποίο αποτελεί βασική παρέμβαση για την ανάδειξη του αρχαιολογικού πάρκου Νικόπολης, αφορά την κατασκευή παρακαμπτήριας οδού, που περιτρέχει τον αρχαιολογικό χώρο, ώστε να απομακρυνθεί, υποβιβαστεί η παλαιά εθνική οδός Πρέβεζας – Ιωαννίνων, που τον διαπερνά, χωρίς να αποκόπτεται η πρόσβαση σε αυτόν, αλλά και στους όμορους οικισμούς και ενοποιοούνται οι διάσπαρτοι μνημιακοί πυρήνες, με σημαντικά οικοδομήματα της Αρχαίας Νικόπολης.

Βλέπετε στο κέντρο του χάρτη και κάτω, όπου είναι ο αρχαιολογικός χώρος της Νικόπολης κι από κει περνάει η υφιστάμενη εθνική οδός, ενώ με το πορτοκαλί χρώμα παρακάμπτεται και πηγαίνετε, όπως βλέπετε, απ' τον κόμβο Μονολιθίου ως τον κόμβο... προς τον κόμβο της Βιομηχανικής Περιοχής Πρέβεζας.

Μεγάλο μέρος του φυσικού αντικειμένου έχει ολοκληρωθεί κι απομένει η κατασκευή μικρού τμήματος στο τμήμα της Βιομηχανικής Πρέβεζας, έργα σηματοδότησης, φωτισμού και κάποια πρόσθετα έργα αποχέτευσης και αντιπλημμυρικής προστασίας.

Στο πλαίσιο του αναθεωρημένου Προγράμματος, προτείνεται τροποποίηση του καταλόγου των έργων στρατηγικής σημασίας με συμπερίληψη αποκλειστικά των Πράξεων, που αφορούν τον αρχαιολογικό χώρο της Νικόπολης. Τα έργα ανάδειξης περιλαμβάνονται στο εγκεκριμένο Ολιστικό Σχέδιο Διαχείριση (Master Plan), που αποσκοπεί στη δημιουργία ενός αρχαιολογικού πάρκου.

Αποτελεί την εμβληματική παρέμβαση της ΟΧΕ, διασφαλίζει την ένταξή του στο μόνιμο κατάλογο μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, στον προσωρινό κατάλογο της οποίας είναι ήδη εγγεγραμμένος.

Η ενοποίηση των μνημειακών πυρήνων, με σημαντικά οικοδομήματα της Αρχαίας Νικόπολης επιτυγχάνεται με τα εξής έργα:

- ✓ Ολοκλήρωση συγκοινωνιακών έργων ανάδειξης αρχαιολογικού χώρου.
- ✓ Κατασκευή νέου κτιρίου υποδοχής στον αρχαιολογικό χώρο.
- ✓ Αποκατάσταση αρχαίου σταδίου και ρωμαϊκού θεάτρου Νικόπολης και
- ✓ Η δημιουργία διαδρομών εντός αρχαιολογικού χώρου.

Σας ευχαριστώ.

..... (Διακοπή εγγραφής)

..... (Χειροκροτήματα)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε την κυρία Τσικνιά.

Συνεχίζουμε για την Ενημέρωση υλοποίησης των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης από τον κύριο Τζιάλλα, στέλεχος επίσης της Μονάδας Α΄ της Διαχειριστικής.

..... (Διακοπή της εγγραφής)

ΤΖΙΑΛΛΑΣ: Καλησπέρα κι από μένα.

Το θέμα της παρουσίασης είναι η πορεία των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.

Όπως προαναφέρθηκε, έχουν ενταχθεί στο Πρόγραμμα «ΗΠΕΙΡΟΣ» 4 Στρατηγικές, που αφορούν τις πρωτεύουσες των Περιφερειακών Ενοτήτων. Και πιο συγκεκριμένα, οι Στρατηγικές των Δήμων Αρταίων, Ηγουμενίτσας, Ιωαννίνων και Πρέβεζας.

Η Στρατηγική του Δήμου Αρταίων εγκρίθηκε αρχικά τον Δεκέμβριο του '23, τροποποιήθηκε και επικαιροποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του '24, έχει προϋπολογισμό 20 εκατομμύρια ευρώ, όσοι είναι και οι διαθέσιμοι πόροι του Προγράμματος.

Η Στρατηγική του Δήμου Ηγουμενίτσας εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 2023, επικαιροποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του '24, έχει προϋπολογισμό συνολικό 30 εκατομμύρια περίπου ευρώ και οι διαθέσιμοι πόροι από το Πρόγραμμα είναι 20 εκατομμύρια.

Η Στρατηγική του Δήμου Ιωαννιτών εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 2023, επικαιροποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2024, έχει συνολικό προϋπολογισμό 64 εκατομμύρια περίπου ευρώ και οι διαθέσιμοι πόροι από το Πρόγραμμα είναι 40 εκατομμύρια.

Και, τέλος, η Στρατηγική του Δήμου Πρέβεζας, η οποία και αυτή εγκρίθηκε αρχικά τον Δεκέμβριο του '23, τροποποιήθηκε – επικαιροποιήθηκε τον Νοέμβριο του '24 και ο συνολικός προϋπολογισμός όσο και οι διαθέσιμοι πόροι του Προγράμματος είναι στα 20 εκατομμύρια ευρώ.

Στο διάγραμμα αυτό παρουσιάζονται οι Δράσεις, για τις οποίες έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της εξειδίκευσης και αναφέρονται σε έργα, που περιλαμβάνονται στις Στρατηγικές ΒΑΑ και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός τους. Πρόκειται για τις Δράσεις της Αναβάθμισης και εξοικονόμησης ενέργειας, της Βελτίωσης της Αστικής Κινητικότητας, της Αναβάθμισης του οδικού δικτύου, της Αξιοποίησης του πολιτιστικού αποθέματος και της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.

Τώρα, το τρέχον για το επόμενο τρίμηνο αναμένεται... προχωράει, μάλλον, η περαιτέρω εξειδίκευση Δράσεων στους τομείς της Βελτίωσης της Αστικής Κινητικότητας και της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, συνολικού προϋπολογισμού περίπου 14,4 εκατομμυρίων ευρώ.

Ορισμένα τώρα στοιχεία για τις Προσκλήσεις που έχουν εκδοθεί για την υποβολή Πράξεων, που περιλαμβάνονται στις Στρατηγικές ΒΑΑ.

Αυτές αφορούν τα έργα Ενεργειακής Αναβάθμισης δημοσίων κτιρίων, με προϋπολογισμό 7,5 εκατομμύρια ευρώ, η οποία περιλαμβάνεται στον Ειδικό Στόχο 2.1., την υλοποίηση παρεμβάσεων που προβλέπονται στα Σχέδια Δράσης για τη Βιώσιμη Ενέργεια των ΟΤΑ, με προϋπολογισμό 10 εκατομμύρια ευρώ, που επίσης περιλαμβάνεται στον Ειδικό Στόχο 2.1., τη μεταφερόμενη Πράξη για την Αστική Κινητικότητα στο Δήμο Ηγουμενίτσα, με προϋπολογισμό 8 εκατομμύρια ευρώ, που περιλαμβάνεται στον Ειδικό Στόχο 2.8., την τμηματοποιημένη Πράξη για τα οδικά έργα του Δήμου Ιωαννιτών, που περιλαμβάνεται στον Ειδικό Στόχο 3.2. κι έχει προϋπολογισμό 4 εκατομμύρια ευρώ και τα έργα Πολιτισμού, τμηματοποιημένες Πράξεις για το Δήμο Ιωαννιτών, με προϋπολογισμό 1 εκατομμύριο ευρώ, που περιλαμβάνεται στον Ειδικό Στόχο 4.6.

Επιπλέον, υπάρχει η μεταφερόμενη Πράξη, έχει εκδοθεί η Πρόσκληση για τη μεταφερόμενη Πράξη, που αφορά το Δήμο Πρέβεζας, με προϋπολογισμό 2 εκατομμύρια ευρώ, που εντάσσεται στον Ειδικό Στόχο 5.1. Η μεταφερόμενη κι η τμηματοποιημένη Πράξη για τη Στρατηγική ΒΑΑ του Δήμου Ιωαννιτών, με συνολικό προϋπολογισμό και για τις δύο Πράξεις 1,5 εκατομμύριο ευρώ και οι δύο Προσκλήσεις για τις Στρατηγικές ΒΑΑ του Δήμου Αρταίων και του Δήμου Ηγουμενίτσας, με συνολικό προϋπολογισμό και για τις δύο γύρω στα 19,5 εκατομμύρια ευρώ.

Όλες οι τελευταίες Προσκλήσεις εντάσσονται στον ίδιο Ειδικό Στόχο, τον 5.1.

Το επόμενο διάστημα, το τρίτο τρίμηνο του '25, αναμένεται να εκδοθούν η Πρόσκληση, η τρίτη Πρόσκληση για τη Στρατηγική ΒΑΑ του Δήμου Ιωαννιτών, με προϋπολογισμό 8 εκατομμύρια ευρώ, η δεύτερη Πρόσκληση για την Στρατηγική του Δήμου Πρέβεζας με προϋπολογισμό 3,6 εκατομμύρια ευρώ και τα έργα Πολιτισμού ΒΑΑ για το Δήμο Αρταίων, με προϋπολογισμό 2 εκατομμύρια ευρώ.

Όσον αφορά τις ενταγμένες Πράξεις στο Πρόγραμμα «ΗΠΕΙΡΟΣ», που περιλαμβάνονται στις εγκεκριμένες Στρατηγικές ΒΑΑ. Ο συνολικός προϋπολογισμός διαμορφώνεται στα 37,5 εκατομμύρια ευρώ περίπου και κατηγοριοποιείται: στο Δήμο Αρταίων έχουμε ενταγμένες δύο Πράξεις, συνολικού προϋπολογισμού 4,9 εκατομμύρια ευρώ που αναφέρονται στο δίκτυο οδοφωτισμού της πόλης, στο Δήμο Ηγουμενίτσας έχουμε μια ενταγμένη Πράξη με προϋπολογισμό 9,6 εκατομμύρια ευρώ, που αναφέρεται σε δίκτυα Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας και στο Δήμο Πρέβεζας έχουμε τη «Διαμόρφωση της τάφρου Ανδρέα», είναι ένα έργο το οποίο έχει προϋπολογισμό 1,5 εκατομμύριο ευρώ.

Όσον αφορά τώρα το Δήμο Ιωαννιτών. Έχουμε 5 ενταγμένες Πράξεις, αφορά την Ενεργειακή αναβάθμιση σχολικού συγκροτήματος, Ψηφιακές εφαρμογές "Εξυπνης Πόλης", Ολοκλήρωση δακτυλίου πόλης, Ανάδειξη Οθωμανικού λουτρού και τη Δημιουργία Κέντρου για το παιδί, συνολικός προϋπολογισμός των Πράξεων αυτών είναι 21,5 εκατομμύρια ευρώ.

Δύο τελευταίες σύντομες αναφορές. Έχουμε υπό αξιολόγηση, έχει υποβληθεί κι είναι στο στάδιο της αξιολόγησης η Πράξη, που αφορά τη δημιουργία παιδικής χαράς ΑμΕΑ στην Άρτα, με προϋπολογισμό περίπου

535.000 ευρώ και στα πλαίσια τώρα της... στο πλαίσιο μάλλον της Τεχνικής Υποστήριξης των Δήμων είχε εκδοθεί μια σχετική Πρόσκληση από τον Απριλίου του 2024. Ο μοναδικός Δήμος που έχει ανταποκριθεί, έχει υποβάλει πρόταση και έχει ενταχθεί είναι ο Δήμος Ηγουμενίτσας, με προϋπολογισμό 250.000 ευρώ. Αναμένουμε και τους υπόλοιπους.

Ευχαριστώ πολύ.

..... (Χειροκροτήματα)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε τον κύριο Τζιάλλα.

Τώρα θα μπορούμε σε μια άλλη Ενότητα, η οποία είναι, Παρουσιάσεις σχετικά με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία. Πρώτα θα ακούσουμε την παρουσίαση της Μελέτης για την αποτύπωση των αποτελεσμάτων Δράσεων επιχειρηματικότητας και καινοτομίας του Επιχειρησιακού μας '14-'20 από την κυρία Δήμητρα Αλιφέρη, που είναι στέλεχος της «ΕΕΟ Group», που είχε αναλάβει την εκπόνηση της Μελέτης.

Κυρία Αλιφέρη.

ΑΛΙΦΕΡΗ: Καλησπέρα σε όλους.

Η Μελέτη, η οποία παρουσιάζεται στη συνέχεια εκπονήθηκε το διάστημα Ιούνιος 2024 – Ιανουάριος 2025 και σκοπό είχε την διερεύνηση των αποτελεσμάτων των Δράσεων Έρευνας, Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας, που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ 2014-2020».

Επιμέρους στόχοι της Μελέτης ήταν:

- Η αναγνώριση της αποδοτικότητας των εξεταζόμενων παρεμβάσεων ως προς τη χρήση των πόρων.
- Η εκτίμηση της προστιθέμενης αξίας αυτών.
- Ο εντοπισμός παραγόντων που επηρέασαν την υλοποίηση των παρεμβάσεων, καθώς κι
- Ο εντοπισμός των σημείων εκείνων, που ενδεχομένως να απαιτούν τροποποίηση σε επίπεδο Προσκήσεων για την απλούστευση της διαδικασίας συμμετοχής σε σχετικές Δράσεις στο μέλλον.

Τα ευρήματα της Μελέτης αναμένεται να ληφθούν υπόψη κατά την προετοιμασία αντίστοιχων Δράσεων για την προγραμματική περίοδο '21-'27.

Πιο συγκεκριμένα, αντικείμενο της εμπειρογνωμοσύνης ήταν η εξέταση 6 Δράσεων του Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ '14-20», οι οποίες Δράσεις εξυπνήθησαν κατά κύριο λόγο την Περιφερειακή Στρατηγική «Έξυπνης Εξειδίκευσης». 5 Δράσεις συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και μία από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πλαίσιο 6 επενδυτικών Προτεραιοτήτων.

Οι Δράσεις έχουν ως ακολούθως:

Η πρώτη Δράση αφορούσε την Ενίσχυση επιχειρήσεων για ερευνητικά έργα στους τομείς: Αγροδιατροφής, Δημιουργικής βιομηχανίας, ΤΠΕ, Υγείας και Βιοτεχνολογίας στο πλαίσιο της Επενδυτικής Προτεραιότητας 1.Β. Η δεύτερη Δράση αφορούσε «ηλεκτρονικό επιχειρείν» στο πλαίσιο της Επενδυτικής Προτεραιότητας 2.Β. Η τρίτη δράση στην Ενίσχυση υφιστάμενων μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων κι υπηρεσιών στην Επενδυτική Προτεραιότητα 3Α. Η τέταρτη δράση αφορούσε την Εκπόνηση και εφαρμογή επιχειρησιακών σχεδίων για οργανωτική αναδιάρθρωση και προσανατολισμό στην εξωστρέφεια, στο πλαίσιο της Επενδυτικής Προτεραιότητας 3.Β.

Η πέμπτη Δράση αφορούσε Ενίσχυση μικρομεσαίων επιχειρήσεων για επενδύσεις τεχνολογικού εκσυγχρονισμού και εξοικονόμησης ενέργειας στην Επενδυτική Προτεραιότητα 3.С. και η έκτη Δράση αφορούσε Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων των τομέων αιχμής Περιφέρειας Ηπείρου για την απασχόληση ανέργων με υψηλά τυπικά προσόντα και ήταν η Δράση, που συγχρηματοδοτήθηκε απ' το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο Πλαίσιο της Επενδυτικής Προτεραιότητας 8.1.

Πολύ σύντομα στοιχεία για την μεθοδολογική προσέγγιση της Μελέτης.

Αυτή βασίστηκε σε πρωτογενή και δευτερογενή δεδομένα, τα πρωτογενή δεδομένα αντλήθηκαν μέσω 6 Ερευνών Πεδίου, με κατάλληλα ερωτηματολόγια στους δικαιούχους των σχετικών δράσεων, ενώ πραγματοποιήθηκε συνέντευξη και στον ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης, που ήταν η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Ηπείρου.

Ως προς τα δευτερογενή δεδομένα, πολύ συνοπτικά αξιοποιήθηκαν στοιχεία ΟΠΣ, οι Προσκήσεις του Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ» για τις σχετικές Δράσεις, Αποφάσεις Ένταξης, στρατηγικά κείμενα, που προσδιορίζουν το περιβάλλον των Δράσεων Αναφοράς, η Περιφερειακή Στρατηγική «Έξυπνης

Εξειδίκευσης», αλλά και οι αξιολογήσεις που εκπονήθηκαν τόσο στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ '14», όσο και οριζόντιες αξιολογήσεις του ΕΣΠΑ '14-'20.

Πολύ συνοπτικά στοιχεία για την ταυτότητα των ερευνών.

Οι πρωτογενείς έρευνες στους δικαιούχους ήταν ηλεκτρονικές αυτοσυμπληρούμενες και διενεργήθηκαν το διάστημα Οκτώβριος με Νοέμβριος του 2024. Ως προς τη συμμετοχή των δικαιούχων σε αυτή σε ό,τι αφορά την πρώτη Δράση με τα Ερευνητικά Έργα, καταγράφηκαν συμμετοχές από 46 επιχειρήσεις και 13 Ερευνητικούς Οργανισμούς, η δεύτερη Δράση που αφορούσε το «ηλεκτρονικό επιχειρείν» συμμετείχαν 180 επιχειρήσεις, στην τρίτη Δράση που αφορούσε την ενίσχυση επιχειρήσεων για καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, 17 επιχειρήσεις. Η επόμενη Δράση, που αφορούσε Στήριξη επιχειρήσεων για την εξωστρέφεια, 2 επιχειρήσεις. Η Δράση που αφορούσε τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό, την εξοικονόμηση ενέργειας, 24 επιχειρήσεις, ενώ στο Πρόγραμμα «Επιχορήγηση επιχειρήσεων για την πρόσληψη ανέργων» συμμετείχαν απ' την έρευνα 102 επιχειρήσεις.

Ως προς την ποσοτική συμβολή των Δράσεων στην πορεία εφαρμογής του Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ '14-'20», με βάση τα στοιχεία του Νοεμβρίου του 2024 προκύπτουν τα ακόλουθα:

Οι υπό εξέταση Δράσεις ενεργοποιήθηκαν μέσω 8 Προσκλήσεων, συνολικής δημόσιας δαπάνης 62,5 εκατομμύρια ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 21% της δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος. Εντάχθηκαν και προβλέπεται να ολοκληρωθούν 1.078 Πράξεις Κρατικών Ενισχύσεων, συνολικής δημόσιας δαπάνης 44 εκατομμύρια, που αντιστοιχούν στο 15% της δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος.

Σε επίπεδο Άξονα Προτεραιότητας, οι 5 από τις 6 Δράσεις υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του 1^{ου} Άξονα Προτεραιότητας και συγχρηματοδοτήθηκαν απ' το ΕΤΠΑ. Στο πλαίσιο αυτό εντάχθηκαν 817 Πράξεις Κρατικών Ενισχύσεων, συνολικής δημόσιας δαπάνης 37 εκατομμυρίων, που αντιστοιχεί στο 55% της δημόσιας δαπάνης του Άξονα Προτεραιότητας 1, ενώ η 6^η Δράση συνδέεται με τον 5^ο Άξονα Προτεραιότητας και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και στο πλαίσιο αυτή εντάχθηκαν 261 Πράξεις Κρατικών Ενισχύσεων, με συνολική δημόσια δαπάνη 7 εκατομμύρια, ή το 13% της δημόσιας δαπάνης του Άξονα Προτεραιότητας 5.

Επιπλέον, αξίζει να αναφερθεί ότι, ο συνολικός προϋπολογισμός των επενδυτικών προτάσεων ανήλθε σε 62 εκατομμύρια, εκ των οποίων τα 18 ήταν ιδιωτική συμμετοχή και τα 44 συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη. Μέσω των Δράσεων αυτών, και ειδικότερα του ΕΤΠΑ, καθώς η σχετική δράση του ΕΚΤ δεν προέβλεπε ιδιωτική συμμετοχή. Μοχλεύτηκαν ιδιωτικοί πόροι, όπως προαναφέρθηκε, 18 εκατομμυρίων ευρώ, που αντιστοιχεί περίπου στο 6% της δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος και στο 27% της δημόσιας δαπάνης του Άξονα Προτεραιότητας 1.

Αξίζει, επίσης, να αναφερθεί ότι η Δράση, απ' αυτές που εξετάστηκαν, η Δράση με τη χαμηλότερη συμβολή σε ποσοτικούς και ποιοτικούς όρους ήταν αυτή της εξωστρέφεια, αυτή δηλαδή που χρηματοδοτούσε επιχειρήσεις για συμμετοχή τους σε Διεθνείς Εκθέσεις, καθώς στο πλαίσιο αυτής υλοποιήθηκαν μόλις δύο επενδυτικά σχέδια, συνολικού προϋπολογισμού 230.000 ευρώ.

Αιτία γι' αυτή τη χαμηλή ελκυστικότητα της Δράσης φαίνεται να ήταν το γεγονός ότι η Περιφέρεια με άλλους πόρους, πλην του Επιχειρησιακού Προγράμματος '14-'20 υλοποιεί Δράσεις για την ενίσχυση της εξωστρέφειά της, στην οποία συμμετέχουν επιχειρήσεις σε Εκθέσεις στο εξωτερικό.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται κάποια βασικά ευρήματα από τις έρευνες, που πραγματοποιήθηκαν σε επίπεδο σχεδιασμού των δράσεων. Δηλαδή, διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης, διαβουλεύσεις. Η συμμετοχή των επιχειρήσεων κρίνεται γενικά ως χαμηλή.

Η προστιθέμενη αξία του Προγράμματος κρίνεται σημαντική, καθώς διευκόλυνε την πρόσβαση των ωφελούμενων επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση, σημαντική μερίδα των επιχειρήσεων δήλωσε ότι, δε θα υλοποιούσε το έργο, αν δεν χρηματοδοτούνταν απ' το Πρόγραμμα «ΗΠΕΙΡΟΣ '14-'20», ενώ η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων δήλωσε ότι θα υπέβαλε πρόταση για χρηματοδότηση και στο νέο Πρόγραμμα της Ηπείρου '21-'27.

Οι Δράσεις που εξετάστηκαν, συνεισέφεραν σε επιμέρους τομείς ως ακολούθως:

Ως προς την Απασχόληση. Συνέβαλαν στη δημιουργία και διατήρηση νέων θέσεων εργασίας, αλλά και διατήρηση υφιστάμενων θέσεων μετά την υλοποίηση της επένδυσης. Ως προς την Καινοτομία, βοήθησαν τις επιχειρήσεις στην ενσωμάτωση εξειδικευμένης τεχνογνωσίας και δημιουργία ανθρώπινου

κεφαλαίου για την ενσωμάτωση της έρευνας και της καινοτομίας στη λειτουργία των επιχειρήσεων.

Ως προς την εξωστρέφεια συνέβαλαν στην... έδωσαν την ευκαιρία στις επιχειρήσεις να εισέλθουν σε νέες γεωγραφικές ή προϊόντικές αγορές, ενώ ως προς την ανταγωνιστικότητα συνεισέφεραν στη βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων αγαθών, στη βελτίωση μεθόδων παραγωγής, στη διεύρυνση του πελατολογίου των επιχειρήσεων, στην αύξηση του κύκλου εργασιών τους, καθώς και στη βελτίωση της φήμης τους.

Κάποιοι παράγοντες, που αποτέλεσαν αιτίες καθυστερήσεων και γενικότερα δυσκόλεψαν την υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων ήταν:

Εξωγενείς παράγοντες, όπως η πανδημία του Covid, η ενεργειακή κρίση και η αύξηση του κόστους των πρώτων υλών.

Ο διοικητικός φόρος για τη διαχείριση των έργων.

Η έλλειψη ρευστότητας, αλλά και κάποιες καθυστερήσεις στις πληρωμές των έργων.

Ενώ ειδικά για τη Δράση της πρόσληψης ανέργων με υψηλά τυπικά προσόντα, καταγράφηκε και δυσκολία εξεύρεσης των κατάλληλων ατόμων με τα χαρακτηριστικά που απαιτούσε η Πρόσκληση, συμπεριλαμβανομένης της αντικατάστασης, σε περίπτωση αποχωρήσεων.

Γενικά, το σύνολο των Δράσεων που εξετάστηκαν, παρουσίασε ικανοποιητική πορεία υλοποίησης, παρά το γεγονός ότι ο χρονικός ορίζοντας μίας προγραμματικής περιόδου περιορίζει το χρονικό περιθώριο της απρόσκοπτης υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, και μέσα σ' αυτό το διάστημα θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι υπήρξε μία περίοδο περίπου δύο ετών, με μεγάλες δυσκολίες για τις επιχειρήσεις, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού.

Εξαίρεση απ' την παραπάνω διαπίστωση ήταν η Δράση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, δηλαδή αυτή που χρηματοδοτούσε επιχειρήσεις για συμμετοχή τους σε Εκθέσεις στο εξωτερικό, η οποία χαρακτηρίζεται ως χαμηλής ελκυστικότητας και χρήζει γενικής επανέξετασης.

Ως προς την επάρκεια των πόρων, διαπιστώνεται ότι η χρηματοδότηση των Δράσεων ήταν επαρκής για την υλοποίηση των επενδυτικών στοιχείων, ενώ οι υλοποιούμενες δράσεις επέφεραν θετικά αποτελέσματα στην

απασχόληση, στην εξωστρέφεια, στη βελτίωση της καινοτομίας και στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Ως προς τη συμβολή των Δράσεων στους στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής «Έξυπνης Εξειδίκευσης», η συνεργασία επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων έδωσε τη δυνατότητα, οι επιχειρήσεις να μπουν στη διαδικασία εμπορικής αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων, ενώ συνέβαλε στη δημιουργία νέων προϊόντων, ή και στη βελτίωση των υφιστάμενων.

Βελτίωσε τις επιχειρήσεις σε διάφορα θεματικά πεδία, κυρίως όσον αφορά επιστημονικές, τεχνολογίες ή ερευνητικές ικανότητες. Επίσης, μέσω της Δράσης «Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων των τομέων αιχμής της Περιφέρειας για την απασχόληση ανέργων με υψηλά τυπικά προσόντα», η οποία συγχρηματοδοτήθηκε απ' το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, αξιοποιήθηκαν και τα δύο Ταμεία του Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ '14-'20» για τη στήριξη των στόχων της Στρατηγικής «Έξυπνης Εξειδίκευσης», ενώ αντιμετωπίστηκε ως ένα βαθμό πάντα το πρόβλημα πρόσβασης των επιχειρήσεων σε προσωπικό υψηλής επιστημονικής εξειδίκευσης.

Και γενικά, όπως αναφέρθηκε και στην αρχή της συνεδρίασης, αυτή η Δράση ήταν πολύ επιτυχημένη και υπήρξε πολύ μεγάλη ανταπόκριση απ' τις επιχειρήσεις.

Τώρα ως ένα αρνητικό σημείο, στα ερευνητικά έργα συνεργασίας καταγράφηκε χαμηλός βαθμός των αιτήσεων κατοχύρωσης των πατεντών ευρεσιτεχνίας.

Κάποιες προτάσεις για ανάλογες δράσεις στο μέλλον. Πρώτα απ' όλα, κάποιες οριζόντιες προτάσεις.

Εστίαση στους τομείς της νέας Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της περιόδου '21-'27.

Στόχευση σε γνωστικά, τεχνολογικά αντικείμενα, που αναδεικνύονται από το πλαίσιο σύγχρονων ευρωπαϊκών και εθνικών στρατηγικών, όπως, για παράδειγμα, είναι η πλατφόρμα Στρατηγικών Τεχνολογιών για την Ευρώπη, μεγαλύτερη εμπλοκή των επιχειρήσεων στα στάδια της διαβούλευσης και του σχεδιασμού, απλούστευση των διαδικασιών έγκριση της χρηματοδότησης και της υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, εξέταση πιο ευέλικτων μέσων εφαρμογής, όπως, για παράδειγμα, θα μπορούσε να είναι κουπόνια

καινοτομίας, ή μέσω των επιλογών απλοποιημένων δαπανών, προσέλκυση επιχειρήσεων μεγαλύτερου μεγέθους, καθώς και επενδυτικών σχεδίων αυξημένου προϋπολογισμού για την ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας των παρεμβάσεων.

Τέλος, κάποιες προτάσεις σε επίπεδο επιμέρους κατηγοριών Δράσεων.

Ως προς τις Δράσεις Έρευνας προτείνεται να συμπεριληφθεί και η στήριξη της εμπορικής αξιοποίησης ερευνητικών αποτελεσμάτων της περιόδου '14-'20.

Για την Καινοτομία, επενδύσεις σε προηγμένα συστήματα παραγωγής, βιομηχανικού αυτοματισμού και ρομποτικής, καθώς και σε υπερπροηγμένες τεχνολογίες και τεχνολογίες αιχμής.

Αναφορικά με την Ψηφιακή Μετάβαση των επιχειρήσεων, μετατόπιση από το «ε-επιχειρείν» σε επενδύσεις σε τεχνολογίες αιχμής, ή υπερπροηγμένες και σύγχρονα ψηφιακά και τεχνολογικά εργαλεία.

Αναφορικά με την ενίσχυση της εξωστρέφειας. Οργανωσιακή υποστήριξη των επιχειρήσεων, παράλληλα με την κάλυψη συμμετοχής τους σε διεθνείς Εκθέσεις και εμπορικές αποστολές σε κοινή Πρόσκληση. Για τις Δράσεις Εκσυγχρονισμού, "Πράσινη και ψηφιακή μετάβαση" των επιχειρήσεων, μέσω επενδύσεων σε καθαρές και αποδοτικές πράσινες τεχνολογίες.

Και, τέλος για την ενίσχυση της απασχόλησης των ανέργων, προτείνεται η διατήρηση των ελκυστικών χαρακτηριστικών της επιτυχημένης αντίστοιχης Δράσης της περιόδου '14-'20.

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

..... (Χειροκροτήματα)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε την κυρία Αλιφέρη.

Τον λόγο τώρα στην κυρία Μπατιστάτου, Πρύτανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και Πρόεδρο του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας Ηπείρου, την οποία ήθελα να ευχαριστήσω και προσωπικά, αλλά και εκ μέρους της Διαχειριστικής Αρχής για την άψογη και αποτελεσματική συνεργασία.

Ευχαριστούμε.

ΜΠΑΤΙΣΤΑΤΟΥ: Καλημέρα. Εγώ σας ευχαριστώ. Ευχαριστώ πολύ, κύριε Περιφερειάρχα, κύριε Πρόεδρε. Ευχαριστώ πολύ τη Διαχειριστική Αρχή, γιατί πραγματικά συνεργαζόμαστε άψογα τα τελευταία δύομισι χρόνια που είμαι Πρύτανης, πραγματικά έχω μάθει πολλά από σας και νομίζω ότι βάλαμε πάρα πολλά πράγματα στο σωστό δρόμο και γι' αυτό είμαστε πάρα πολύ χαρούμενοι, είμαστε ευγνώμονες ως Πανεπιστήμιο. Ευχαριστώ πολύ.

Καλωσορίζουμε και τους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς επίσης και της Εθνικής Αρχής Συντονισμού. Θα διαβάσω μερικές διαφάνειες με τα κύρια σημεία, κυρίως για να γίνεται η μετάφραση.

Η ομιλία μου, που είναι σύντομη, θα έχει δύο μικρά μέρη, τη Στρατηγική της «Έξυπνης Εξειδίκευσης» στην Ήπειρο και την ενημέρωση για τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης, πώς την κάναμε και τα βασικά στοιχεία.

Σχετικά με τη Στρατηγική «Έξυπνης Εξειδίκευσης» στην Περιφέρεια Ηπείρου έχουμε το Περιφερειακό Συμβούλιο –δε φαίνεται; ναι, φαίνεται– το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας. Αυτό είναι το σύστημα διακυβέρνησης, το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας ορίζεται από τον κύριο Περιφερειάρχη, θα σας το δείξω σε λίγο, εισηγείται στον κύριο Περιφερειάρχη και στο Περιφερειακό Συμβούλιο.

Για να γίνει αυτό, όμως, υπάρχει μια ολόκληρη υποστηρικτική ομάδα από κάτω, συναντιόμασταν συχνά στις ομάδες εργασίες του ΠΣΕΚ και συνεργαζόμαστε στενά, εκτός από τους φορείς, και με το Γραφείο Υποστήριξης Καινοτομίας.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας, όπως είπα, ορίστηκε με απόφαση του κυρίου Περιφερειάρχη. Ευχαριστούμε πάρα πολύ για την τιμή και την αναγνώριση και του ρόλου του Πανεπιστημίου στην προσπάθεια ανάπτυξης της Περιφέρειας. Είναι πραγματικά πολύ σημαντικό, τα Πανεπιστήμια να είναι οι *untiring*, οι φορείς εκείνοι που είναι σημαντικοί για την ανάπτυξη των Περιφερειών. Και έτσι ως Πρύτανη με επέλεξε ως Πρόεδρο του ΠΣΕΚ και τον ευχαριστώ πολύ γι' αυτή την τιμή.

Το ΠΣΕΚ, λοιπόν, είναι το όργανο υποστήριξης αναπτυξιακών Δράσεων και υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας. Η υποστήριξη αυτή παρέχεται κυρίως στη βοήθεια για τη δημιουργία περιφερειακών συσπειρώσεων Ερευνητικών Οργανισμών, Τεχνολογικών Φορέων, επιχειρήσεων, λοιπών φορέων και Περιφερειακών

Αρχών για την προώθηση της Καινοτομίας, την ενθάρρυνση της ανάπτυξης σχημάτων σύμπραξης Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα και τη διαμόρφωση συνθηκών και προοπτικών επιτυχούς συμμετοχής οργανισμών των Περιφερειών σε εθνικά και ευρωπαϊκά ερευνητικά έργα.

Οι εισηγήσεις του Περιφερειακού Συμβουλίου αφορούν στην οριζόντια δικτύωση των περιφερειακών συντελεστών, στην πραγματικά είναι όλοι... είμαστε όλοι, όσοι είμαστε γύρω απ' αυτό το τραπέζι σήμερα, στην από κοινού με τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας ανάλυση των Στρατηγικών για την ανάπτυξη της Περιφέρειας στον καθορισμό κριτηρίων και προϋποθέσεων και στη διεύρυνση της πρόσβασης των δικαιούχων σε πηγές χρηματοδότησης, καθώς και της ένταξης και διασύνδεσης των Ερευνητικών Οργανισμών στις περιφερειακές οικονομίες.

Ακούστηκε αρκετές φορές σήμερα και κυρίως η αγωνία όλων μας, όλα αυτά να έχουν αποτέλεσμα. Και νομίζω ότι, στο τέλος της Ημερίδας, στο τέλος αυτής της ημέρας μπορούμε να κάνουμε τα πρώτα βήματα και με τα χρόνια που έχουμε περάσει, έχουμε αποκτήσει αυτή την εμπειρία. Τώρα πρέπει να αποδείξουμε ότι, μπορούμε να είμαστε και αποτελεσματικοί, ότι αυτές οι συναντήσεις κι όλη αυτή η προσπάθεια έχει κι αποτέλεσμα, ώστε να 'χουμε πλήρη αξιοποίηση του ερευνητικού δυναμικού των Περιφερειών, την ενίσχυση της απασχόλησης των νέων αποφοίτων και την πραγματική στήριξη της Καινοτομίας.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας ορίστηκε, όπως σας είπα, απ' τον κύριο Περιφερειάρχη, αυτά είναι τα μέλη, τα οποία το απαρτίζουν, έξι και δύο, έντεκα, εμένα, ο κύριος Χριστοφορίδης, που βρίσκεται εδώ σήμερα, την κυρία Τσιάρα, τον κύριο Τζάκο, τον κύριο Τζάλλα, τον κύριο Ματαράγκα απ' το «ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ», τον κύριο Ρογκάκο, τον κύριο Γερογιάννη, την κυρία Παρηγορίδη, την κυρία Πλαχούρα, που ήταν και Γραμματέας και τον κύριο Κούτλα.

Ο κύριος Χριστοφορίδης, που είναι Καθηγητής στην Ιατρική και Διευθυντής στο ΙΤΕ, στο Ινστιτούτο Βιοϊατρικών Ερευνών, ορίστηκε ως Αντιπρόεδρος κι είναι μια πολύ ευτυχής συγκυρία, γιατί στο Πανεπιστήμιό μας έχουμε και τον Αντιπρόεδρο του ΙΤΕ.

Συναντιόμασταν πάρα πολύ συχνά, μια φορά το μήνα, καμιά φορά και περισσότερο, συζητούσαμε διαδικτυακά ή στα τηλέφωνα, εδώ είμαστε στο

Πανεπιστήμιο, συναντιόμασταν είτε στην Περιφέρεια, είτε στο Πανεπιστήμιο και συνεδριάζαμε πολλές ώρες κάθε φορά, πάντοτε με ένα αποτέλεσμα στο τέλος κάθε συνεδρίασης και νομίζω ότι, αυτό είναι σημαντικό.

Συστήσαμε ομάδες εργασίας στο ΠΣΕΚ, οι οποίες δούλεψαν πάρα πολύ σκληρά, έτσι ώστε οι ομάδες αυτές εργασίας τις συστήσαμε, με βάση τη γνώση στον τομέα, για να αναλύσουν και να εξειδικεύσουν τις Δράσεις και να προετοιμάσουν όλες τις Δράσεις. Ερχόντουσαν οι συζητήσεις αυτές από τις ομάδες εργασίες στις συνεδριάσεις του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας, το οποίο στη διάρκεια αυτών των ετών, των τελευταίων δύο ετών, ανέλυσε τα δεδομένα του οικοσυστήματος, προσδιόρισε τις προτεραιότητες Στρατηγικής, συντόνισε τις Δράσεις των ομάδων εργασίας κι έχει συγκεκριμένες προτάσεις.

Πώς προέκυψαν αυτές οι προτάσεις; Αυτές οι προτάσεις, αφού ξεκινήσαμε, ξεκινήσαμε με την χαρτογράφηση του οικοσυστήματος, όπως σας είπα, τις προτεραιότητες, την εξειδίκευση των προτεραιοτήτων, φτάσαμε στη φάση της επιχειρηματικής ανακάλυψης. Με βάση τη σημαντική βοήθεια από τη Διαχειριστική Αρχή, την κάναμε τη φάση αυτή της επιχειρηματικής ανακάλυψης στο τέλος του 2024, και θα σας το δείξω αυτό σε λίγο και τι σημαίνει αυτό.

Πού βασίζεται και τι καταλάβαμε μέσα απ' αυτή τη διαδικασία του ΠΣΕΚ; Οι Περιφέρειες δεν μπορούν να κάνουν τα πάντα, δεν μπορούν να απορροφήσουν τα πάντα όσον αφορά στην τεχνολογική εξέλιξη. Έχουν συγκεκριμένους και περιορισμένους πόρους ανθρώπινους, υλικοτεχνικούς και οικονομικούς και δε διαθέτουν πάντα τις καλύτερες μορφές οργάνωσης, είμαστε Δημόσιοι Οργανισμοί, για να ανταπεξέλθουν στις νέες προκλήσεις.

Τι πρέπει να γίνει; Πρέπει να επικεντρωθούμε σε ορισμένους τομείς, με βάση τους δικούς μας αποδεδειγμένους χώρους εξειδίκευσης, με βάση τις δυνατότητές μας και τις ανάγκες της περιοχής.

Σχετικά με τη χαρτογράφηση του οικοσυστήματος. Είμαστε αρκετά χρόνια στην περιοχή όλοι ως θεσμοί, και η Περιφέρεια, και το Πανεπιστήμιο, και το ΠΣΕΚ, και οι άνθρωποι που συνιστούν το ΠΣΕΚ, άρα γνωρίζουμε, ποια είναι τα δυνατά σημεία της περιοχής μας. Η πρωτογενής αγροδιατροφική παραγωγή κι η βιομηχανία τροφίμων είναι βασικοί πυλώνες οικονομικής ανάπτυξης, τα τελευταία χρόνια έχουν δείξει, τις τελευταίες δεκαετίες ότι πραγματικά μπορεί να είναι ένας μοχλός ανάπτυξης για την περιοχή.

Η Υγεία είναι, επίσης, μια πολύ εξειδικευμένη επιστημονική περιοχή, έχουμε πλήθος επιστημόνων, η Υγεία και το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο και το άλλο Νοσοκομείο, καθώς και όλοι οι γιατροί που βρίσκονται, όχι μόνο στην πόλη αυτή, αλλά σε όλη την Ήπειρο, είναι και μια... ένας πόλος για το «brain gain» στην περιοχή μας. Έχουμε πλήθος επιστημόνων και συνεργατών, ισχυρή έρευνα και ιδιαίτερη συμμετοχή στην έρευνα, που παράγεται στην Περιφέρεια.

Έχουμε πολύ σημαντική την αύξηση της παραγωγικότητας του ζωικού κεφαλαίου με τις νέες αγορές και πρέπει να προστατευτούν και οι υφιστάμενες. Έχουμε αρκετή ανάπτυξη, που συνεχώς γίνονται περισσότερα για τα φαρμακευτικά φυτά της Ηπείρου. Έχουμε αναγνωρίσει το δυναμικό οικονομικό περιβάλλον και πρέπει να το ενισχύσουμε στον τομέα της Υγείας και, βέβαια, έχετε γνωρίσει την περιοχή μας όσοι δεν είστε από δω, βλέπετε ότι προσφέρεται πραγματικά για Ιατρικό Τουρισμό.

Προσέλκυση ξένων επενδύσεων στον τομέα Τεχνολογίας – Πληροφοριών και Τηλεπικοινωνιών. Είμαστε κόμβος, όπως είπε κι ο κύριος Περιφερειάρχης και επενδύουμε σ' αυτό, κυρίως με αρχικές πρωτοβουλίες που έγιναν από την Περιφέρεια πάρα πολλά χρόνια πριν. Έχουνε κινητοποιήσει πραγματικά και τον ιδιωτικό τομέα ως προς κι είμαστε κι εδώ ως Πανεπιστήμιο να βοηθήσουμε μ' όλους τους τρόπους που μπορούμε.

Την ολοκλήρωση των οδών βέβαια και το βιώσιμο περιβάλλον.

Όλα αυτά, λοιπόν, χαρτογραφήθηκαν, μέσα απ' αυτή τη χαρτογράφηση και μέσα από την ώσμωση που έγινε και με τις ομάδες εργασίες του ΠΣΕΚ, καταλήξαμε ότι, θα πρέπει να βρούμε τα ισχυρά μας σημεία, δεν πρέπει να διαχυθούμε σε πάρα, πάρα πολλές Δράσεις, πρέπει να είναι συντονισμένες, συγκεκριμένες και συγκεντρωτικές, δηλαδή λιγότερες δράσεις που θα εμπλέξουν όσο το δυνατόν περισσότερους φορείς και γνωστικά αντικείμενα. Κεντρικές δράσεις, που θα 'ναι ανοιχτές σε όλους.

Και έτσι, ενώ στο προηγούμενο ΠΣΕΚ υπήρχαν 6 Θεματικές Ομάδες Εργασίας, τώρα καταφέραμε και τις μειώσαμε σε 4, πιο συμπεριεκτικές, ώστε να μπορούν να επωφεληθούν, όσο το δυνατόν, περισσότεροι και να μην αποκλειστούν.

Άκουσα με πολύ μεγάλη χαρά από τον εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη συμπερίληψη. Νομίζω ότι, η συμπερίληψη είναι και το ισχυρό μας σημείο, γιατί είμαστε σε μια Περιφέρεια, στην οποία συχνά ερχόμαστε σε

επαφή μεταξύ μας και μέσω της ώσμωσης έχουμε αναγνωρίσει τα κοινά μας δυνατά στοιχεία και τις κοινές μας ανάγκες.

Οι 4 Θεματικές Ομάδες Εργασίας, όπως ορίστηκαν από το ΠΣΕΚ, λοιπόν, είναι:

- ✓ Αγροδιατροφή – Υγεία – Ευεξία, μια πολύ μεγάλη ομάδα που περιλαμβάνει πολλά δυνατά σημεία και πολλές δυνατότητες ανάπτυξης στην περιοχή.
- ✓ Βιομηχανία της εμπειρίας και Βιώσιμη Ανάπτυξη, επίσης πολύ ισχυρή.
- ✓ Νέα Ψηφιακή Επιχειρηματικότητα, ακούσατε ήδη πολλά γι' αυτή.
- ✓ Περιβάλλον και Ενέργεια.

Αυτές, λοιπόν, είναι 4 Θεματικές Ομάδες Εργασίας του ΠΣΕΚ, μέσα απ' αυτές τις τέσσερις Θεματικές Ομάδες Εργασίας κάναμε τέσσερις ομάδες εργασίας, ο κύριος Τάσος ήτανε συντονιστής στην πρώτη, ο κύριος Χριστοφορίδης στη δεύτερη, η κυρία Παρηγορίδη στην τρίτη κι ο κύριος Κούτλας στην τέταρτη.

Φτάσαμε να κάνουμε εσωτερικά, μέσα από τις πολλές συζητήσεις μας και με όλες τις Κοινότητες, και με όλα τα διαφορετικά που φέρνει ο καθένας από μας μέσα στο ΠΣΕΚ, να καταλήξουμε σε συγκεκριμένες προτάσεις, σε συγκεκριμένα συμπεράσματα, κάπως δηλαδή να βάλουμε ένα αρχικό πλαίσιο, ώστε όταν πήγαμε στην επιχειρηματική ανακάλυψη, να μην έχουμε ένα χάος κι ο καθένας να λέει τις ιδέες, που μπορεί να 'ναι πάρα πολύ καλές, να πάμε μ' ένα συντονισμένο τρόπο, ώστε να μπορέσουμε να αναδείξουμε συντονισμένα και συμπεριληπτικά όλες τις προτάσεις, που θα μπορούσαν να έρθουν.

Ποια ήταν τα κεντρικά θέματα; Η ενίσχυση ανοιχτών ερευνητικών... τι φέραμε εμείς στην επιχειρηματική ανακάλυψη σαν προτάσεις για βελτίωση ή και αλλαγή. Η ενίσχυση ανοιχτών ερευνητικών υποδομών τοπικού χαρακτήρα –θα επανέλθω σ' αυτό– με έμφαση στα οφέλη για τη βελτίωση τοπικών προϊόντων και την ενιαία Υγεία. Ήταν ο πρώτος κύκλος, που σας έδειξα.

Η ενίσχυση υποστηρικτικών μηχανισμών για την προώθηση καινοτομίας και ανάπτυξης οικοσυστήματος καινοτομίας.

Η σύμπραξη επιχειρήσεων με ερευνητικούς φορείς με σκοπό την καινοτομία.

Η ενίσχυση καινοτόμου νεοφυούς εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας.

Η επανακατάρτιση, το re-skilling, του ανθρώπινου δυναμικού, που είναι πάρα πολύ σημαντικό, για να αντιμετωπίσουμε και την ανεργία, που άκουσα

ότι ειπώθηκε πριν, στην Ήπειρο. Η επανακατάρτιση είναι ένας γρήγορος τρόπος να μπορέσουμε να ξαναδώσουμε στους ανθρώπους δεξιότητες, που ίσως με τα χρόνια έχουν χάσει ή πρέπει να αποκτήσουν άλλες, γιατί έχει αλλάξει, είμαστε στην 4^η Βιομηχανική Επανάσταση, έχει αλλάξει το περιβάλλον γύρω μας, για να μπορούν να είναι ελκυστικοί στην αγορά εργασίας και Ενίσχυση του ψηφιακού μετασχηματισμού και των υφισταμένων επιχειρήσεων.

Δεν πρέπει να μένουμε μόνο στα λόγια κι ο καθένας μόνος του δεν μπορεί να κάνει πολλά, κι είναι πάρα πολύ σημαντική αυτή η καινοτομία, αυτή η έρευνα που γίνεται στους διάφορους φορείς, να μετατραπεί σε καινοτομία, δηλαδή σε μεταφορά της Τεχνολογίας προς όφελος της κοινωνίας.

Έτσι, αυτό το αναγνωρίσαμε πάρα πολύ νωρίς, μαζί με την Περιφέρεια και το ΙΤΕ υπογράψαμε το 2023 ένα μνημόνιο συνεργασίας, μία βάση πάνω στην οποία εργαζόμαστε, μεταξύ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, του ΙΤΕ και της Περιφέρειας Ηπείρου, έτσι ώστε να μπορέσουμε να προσελκύσουμε πιο αποτελεσματικά και να ακούσουμε από τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία.

Είναι μια αμφίδρομη σχέση, υπάρχει ένα γραφείο στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων κι ένα γραφείο στην Περιφέρεια. Θα σας μιλήσω μόνο για το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το επόμενο είναι για την Περιφέρεια, αν ρωτήσετε τον κύριο Περιφερειάρχη στο διάλειμμα, θα σας τα πει.

Στο γραφείο μας στο Πανεπιστήμιο έχουμε τρία άτομα, συμμετέχει το «ΠΡΑΞΗ» ΙΤΕ με δύο άτομα κι έχουμε κι εμείς από το Πανεπιστήμιο ένα άτομο ακόμα. Σκοπός του γραφείου αυτού, που εδράζεται στο Πανεπιστήμιο, είναι η μεταφορά τεχνολογίας και νέας γνώσης από τα ερευνητικά εργαστήρια προς τις επιχειρήσεις, συμβουλευτική και δικτύωση σε χρηματοδοτικά εργαλεία, είτε είναι εθνικά, είτε περιφερειακά, είτε ευρωπαϊκά, ενίσχυση των ερευνητικών ομάδων μέσω χρηματοδότησης από τη βιομηχανία.

Η κατοχύρωση και η προστασία πνευματικής ιδιοκτησίας, η έγκαιρη ενημέρωση για ευκαιρίες χρηματοδότησης. Η τεχνογνωσία σε οικονομική, νομική και διαχειριστική παρακολούθηση των έργων, η δικτύωση με σημαντικούς εταίρους τόσο στο εσωτερικό, όσο και στο εξωτερικό κι η αύξηση της πρόσβασης σε διεθνείς χρηματοδοτικές αγορές.

Εδώ καλύπτουμε μια μεγάλη ανάγκη. Ο καθένας μας είναι καλός στον τομέα του, αλλά δεν έχουμε αλληλεπιδρούμε μεταξύ μας και, κυρίως, δεν έχουμε να ακούμε ο ένας τον άλλο. Μέσω αυτών των γραφείων, ένα, όπως σας

είπα, είναι στο Πανεπιστήμιο κι ένα είναι στην Περιφέρεια Ηπείρου, είναι μια αμφίδρομη σχέση. Και οι άνθρωποι που βρίσκονται μέσα, μπορούν να επικοινωνήσουν με τις επιχειρήσεις, που βρίσκονται κι έχουν ανάγκες και οι επιχειρήσεις μπορούν να έρθουν και να πουν, τι χρειάζονται, ώστε να μπορούν και οι ερευνητικοί φορείς να τους το προσφέρουν, να αναπτύξουν τα κατάλληλα εργαλεία για να το προσφέρουν.

Στην Περιφέρεια Ηπείρου, επίσης, υπάρχουν τρία άτομα στο γραφείο αυτό.

Αυτό ήταν το πρώτο κομμάτι της παρουσιάσής μου.

Το δεύτερο είναι η Διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης. Έγινε 30 Οκτωβρίου του 2024. Σκοπός της ήταν, να αναδείξει ώριμες πιλοτικές δράσεις για άμεση χρηματοδότηση, ακούσατε από τη Διαχειριστική Αρχή τις δράσεις αυτές. Διαρθρώθηκε σε θεματικά εργαστήρια, τραπέζια. Η διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης είναι μια διαδικασία από κάτω προς τα πάνω, δηλαδή αποκλίνει από την παραδοσιακή πολιτική παρέμβασης, με στόχο να αναδείξει ανάγκες και ευκαιρίες.

Χρησιμοποιήσαμε και εκμεταλλευτήκαμε πολύ, όπως και μέσα στο ΠΣΕΚ, την τετραπλή έλικα, Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα, επιχειρήσεις, ευρύτερος δημόσιος τομέας, φορείς της κοινωνίας και των πολιτών.

Ευχαριστούμε πολύ τη Διαχειριστική Αρχή εδώ στα Γιάννενα, που πραγματικά το συντόνισε άψογα αυτή την διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης. Κυρία Παπανικολάου, σας ευχαριστώ εσάς και όλοι... επειδή είστε η Προϊσταμένη, και όλους τους εργαζόμενους τότε και τώρα, γιατί πραγματικά ήταν μια άψογη διοργάνωση, δε θυμάμαι πόσοι ήταν, αλλά ήταν εκατοντάδες οι συμμετέχοντες, τα τραπέζια μας ήταν τουλάχιστον 30 ή 40 ατόμων, όπου όλοι οι άνθρωποι είχαν την ευκαιρία να ανταλλάξουν τις απόψεις τους και όλοι μαζί να συνδιαμορφώσουμε τις ανάγκες μας, και θα σας τις δείξω σε λίγο.

Τι είχαμε σκοπό, λοιπόν; Η έρευνα που γίνεται στα Πανεπιστήμια και στα Ερευνητικά Κέντρα, να συναντήσει τις ανάγκες των επιχειρήσεων, να ακούσουμε ο ένας τον άλλον, αλλά μ' ένα συντονισμένο τρόπο κι ένα τρόπο που θα φέρει αποτέλεσμα, με τελικό αποτέλεσμα την καινοτομία. Γιατί; Γιατί πρέπει να γίνουμε ανταγωνιστικοί και βιώσιμοι.

Ποιες κατευθύνσεις και ποιους κλάδους συζητήσαμε. Συζητήσαμε προτεραιότητες, που ήταν σημαντικές για μας και δεν έχουν αναδειχθεί σε εθνικό επίπεδο, που προσδιορίζονται με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Περιφέρειάς μας και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις δυνατότητες, που έχουν τα περιφερειακά συστήματα Καινοτομίας, και κυρίως το δικό μας της Ηπείρου.

Σε τρία στάδια την κάναμε την επιχειρηματική ανακάλυψη. Στην αρχή είχαμε μια ολομέλεια, παρουσιάσαμε τα επιμέρους θέματα, χωριστήκαμε σε θεματικά εργαστήρια και τραπέζια, στο τέλος ξαναγυρίσαμε σε ολομέλεια.

Μετά πήραμε τα αποτελέσματα στο ΠΣΕΚ, πάλι πίσω στις ομάδες εργασίας, αλλά και στις συνεδριάσεις του ΠΣΕΚ, αναλυθήκανε μαζί με τις Υπηρεσίες στην Περιφέρεια, κυρίως τη Διαχειριστική Αρχή, για να έχουμε νέες Δράσεις. Αυτό είναι το πρόγραμμα της ημέρας εκείνης, αυτά είναι τα ονόματα των αιθουσών, στα οποία συναντιόμασταν, βλέπετε, είχαμε 10 θεματικά τραπέζια, μερικά θεματικά τραπέζια ήταν οριζόντια, γιατί αφορούσαν όλους, κάποια ήταν συγκεκριμένα θεματικά.

Όλη την ημέρα συζητούσαν, μετά την αρχική συζήτηση της ολομέλεια, συζητούσαν στα θεματικά τραπέζια, είχαμε πάρα πολύ σημαντικά αποτελέσματα, αυτό είναι έτσι συνοπτικά το πρόγραμμα της ημέρας εκείνης. Πώς τα οργανώσαμε τα θεματικά τραπέζια; Γιατί, όπως σας είπα, ο στόχος μας είναι, να έχουμε αποτελέσματα.

Ο συντονιστής κάθε θεματικού τραπέζιού συνοδευόταν από ένα Rapporteur. Ο συντονιστής έκανε την εισήγηση των θεμάτων, όλοι οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν και να τοποθετηθούν πάνω στα κεντρικά θέματα, τους Άξονες όπως τους είχε τοποθετήσει στην αρχή, όπως σας είχα πει, καταγράφηκαν τα βασικά σημεία και στο τέλος ανακεφαλαιώθηκαν τα βασικά συμπεράσματα, που παρουσιάστηκαν από τους συντονιστές στο τέλος της Ημερίδας.

Επίσης, υπάρχουν επιμέρους θέματα προφανώς. Ωστόσο, υπήρχαν οριζόντια θέματα, που μας αφορούν όλους: την υποστήριξη της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, τον ρόλο της τεχνολογίας στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων και την ενίσχυση των επιχειρήσεων με εξειδικευμένο προσωπικό και την ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων. Για λόγους χρόνου δε θα σας πιάω σ' αυτό το παράδειγμα, αλλά ένα παράδειγμα ήταν η Ιατρική Ακριβείας, Research and development δυνατότητες των επιχειρήσεων και των ερευνητικών φορέων,

είμαστε εδώ για να ακούσουμε την κοινωνία, για να ακούσουμε τις ανάγκες της και να μπορέσουμε να αναπτύξουμε τις ερευνητικές μας υποδομές, έτσι ώστε να μπορέσουμε να προσφέρουμε την Καινοτομία, όπου χρειάζεται.

Αυτό είναι ένα παράδειγμα της Ιατρικής Ακριβείας, στο οποίο δε θα πούμε περισσότερες λεπτομέρειες, νομίζω ότι θα πάρετε τις διαφάνειες και θα ήθελα να τις πάρετε, γιατί προφανώς δεν είναι δυνατόν να δείτε τα συμπεράσματα των θεματικών εργασιών, θα σας τις δώσουμε όμως, για να μπορέσετε να τις δείτε με λεπτομέρειες.

Για να σας δώσω έτσι μόνο μια ιδέα, επειδή ακούστηκαν από τον κύριο Μανταλόβα και τους επόμενους οι χρηματοδοτήσεις που έρχονται, θα σας δώσω μόνο δύο παραδείγματα από τα τελικά συμπεράσματα των Θεματικών Εργασιών. Σχετικά με τις υποδομές του τοπικού χαρακτήρα, όπως είπαμε, είναι μια οριζόντια δράση, και η Υγεία και Ευεξία.

Για την ενίσχυση ερευνητικών υποδομών τοπικού χαρακτήρα, με έμφαση στα οφέλη για τη βελτίωση των τοπικών προϊόντων και την ενιαία Υγεία.

Όπως γνωρίζετε πλέον, η υγεία των ανθρώπων, των ζώων και του περιβάλλοντος είναι ένα πράγμα. Δεν μπορεί ένα από τα τρία να είναι υγιές και τα άλλα δύο να νοσούν, ή το άλλο ένα να νοσεί. Άρα εμείς βλέπουμε τον Άξονα Ενιαία Υγεία ως ένα ενιαίο οικοσύστημα, που περιλαμβάνει το περιβάλλον, τα ζώα και τους ανθρώπους. Ένα ενιαίο οικοσύστημα, το οποίο μπορούμε –η πανδημία του Covid άλλωστε μας το απέδειξε αυτό, πόσοι ευάλωτοι είμαστε, όταν νοσεί το περιβάλλον γύρω μας– το οποίο μπορούμε να ενισχύσουμε ενιαία.

Ενιαία πώς; Με ανοιχτές ερευνητικές υποδομές. Είναι μια κεντρική και θεμελιώδης δράση, που είναι απαραίτητη, πιστεύουμε, στο ΠΣΕΚ για την επιτυχία των Δράσεων, που στηρίζονται στην Καινοτομία. Είναι μια ενιαία διϊδρυματική, τη βλέπουμε ως μια ενιαία διϊδρυματική και διεπιστημονική υποδομή, που θα στηρίξει καινοτομία επιχειρήσεων και εφαρμοσμένη έρευνα, με άμεσα οφέλη και στην τοπική κοινωνία και στην οικονομία. Οριζόντια εφαρμογή και, φυσικά, πάντα μένουμε στις Προτεραιότητες RIS3, Αγροδιατροφή (δηλαδή ποιότητα τροφίμων), Περιβάλλον (ανίχνευση ρύπων και τοξικών ουσιών) και Υγεία (ιατρικές θεραπείες και θεραπείες ακριβείας).

Θεωρούμε ότι, για να γίνει αυτό και για να γίνει αυτό επιτυχώς πρέπει να συμπράξει το σύνολο των οικοσυστημάτων στην Ήπειρο και τα μεγάλα Ερευνητικά Κέντρα. Τα μεγάλα Ερευνητικά Κέντρα στην περιοχή μας, το μεγαλύτερο είναι το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και το ΙΤΕ είναι επίσης πολύ ισχυρό, όπως και το «ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ». Ήδη εμείς οι τρεις, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το ΙΤΕ και το «ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ» έχουμε υπογράψει ένα σύμφωνο συνεργασίας, βάσει του οποίου συνεργαζόμαστε, για να μπορέσουμε με τον καλύτερο τρόπο, τα ερευνητικά αποτελέσματα όλων μας να έρθουν για το καλό της κοινωνίας. Είναι μια γέφυρα μεταξύ του ερευνητικού και παραγωγικού τομέα.

Εννοείται ότι, δε θα σας το διαβάσω αυτό, αλλά μπορείτε να το έχετε. Αυτό, που θέλω να σας διαβεβαιώσω είναι το εξής, ότι ως ΠΣΕΚ προσπαθήσαμε, πρώτον, να ακούσουμε τις ανάγκες της κοινωνίας, κι αυτό θα γίνει και στο μέλλον και, δεύτερον, να εξασφαλίσουμε και εσωτερικά, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο ότι, όλα αυτά τα χρήματα, τα οποία θα έρθουν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και δια των Προκηρύξεων θα είναι προς το... θα είναι ανοιχτά, δηλαδή θα είναι προς το καλό των επιχειρήσεων. Δε θα υπάρχουν, τουλάχιστον όσον αφορά κι απ' τη μεριά των Ερευνητικών Κέντρων, γιατί μιλήσαμε για τις ανοιχτές υποδομές, κλειστά σε κάποιο εργαστήριο μόνο για τα βιογραφικά των ερευνητών αυτά τα μηχανήματα.

Θα είναι ανοιχτά στην κοινωνία, θα υπάρχει μια αλληλεπίδραση, έχουμε ήδη συζητήσει για το πώς θα μπορούσαν... αλληλεπίδραση με τις επιχειρήσεις, να ακούσουμε τι χρειάζεται, να διαμορφώσουμε αναλόγως τα ερευνητικά πρωτόκολλα, ώστε να οδηγηθούμε πραγματικά στην Καινοτομία, που θα είναι ανοιχτοί για όλους, για όλη την Περιφέρεια και προφανώς θα οδηγήσει και στο re-skilling, αλλά και στην αυξημένη επαγγελματική αποκατάσταση των ανθρώπων της περιοχής.

Οπότε σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την... που μ' ακούσατε.

..... (Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ): Κι εμείς ευχαριστούμε την κυρία Πρύτανη και, μπράβο, έχετε κάνει σπουδαία δουλειά όλοι μαζί κι αυτό είναι ευχάριστο ότι θα το αξιοποιήσουμε στη συνέχεια.

ΜΠΑΤΙΣΤΑΤΟΥ: Ευχαριστώ πολύ.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Συνεχίζοντας τις παρουσιάσεις μας, η κυρία Τσιγκνιά θα μας πει... θα μας ενημερώσει για την πρόοδο υλοποίησης της Στρατηγικής για την Πληροφόρηση και την Επικοινωνία του Προγράμματος.

Πριν ξεκινήσει, όμως, θα ήθελα να σας πω για μια αλλαγή του Προγράμματος, θα συνεχίσουμε με τις παρεμβάσεις της Εθνικής Αρχής Συντονισμού και της Αρχής Πιστοποίησης για οριζόντια θέματα και μετά θα ακολουθήσει ανά ομάδες η επίσκεψη – ξενάγηση στο κτίριο των Γενικών Αρχείων, που είπαμε ότι μας φιλοξενεί, που έχει τις δύο Εκθέσεις. Η κυρία Παπαδοπούλου, η Προϊσταμένη είναι εδώ, επομένως, αν συμφωνείτε, συνεχίζουμε τις εισηγήσεις και αφήνουμε για το τέλος την επίσκεψη.

Κυρία Τσιγκνιά;

ΤΣΙΚΝΙΑ: Οι υποχρεώσεις των Διαχειριστικών Αρχών και των δικαιούχων των έργων ως προς την προβολή, διαφάνεια και...

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Λίγο πιο κοντά στο μικρόφωνο.

ΤΣΙΚΝΙΑ: Οι υποχρεώσεις των Διαχειριστικών Αρχών και των δικαιούχων των έργων ως προς την προβολή, διαφάνεια και επικοινωνία προκύπτουν απ' τον Κανονισμό Κοινών Διατάξεων. Οδηγίες για τη διαμόρφωση μιας κοινής εικόνας και ταυτότητας, που συμπληρώνει την επικοινωνιακή στρατηγική, που έχει επιλέξει να ακολουθεί κάθε Διαχειριστική Αρχή, περιγράφονται στον Οδηγό Επικοινωνίας του ΕΣΠΑ.

Οι απαιτήσεις τόσο για τα Προγράμματα, όσο και για κάθε έργο ξεχωριστά, είναι νομικά δεσμευτικές και συνοψίζονται στην προέλευση και προβολή της χρηματοδότησης, συμμετοχή σε δραστηριότητες επικοινωνίας, ανάλογα με το Πρόγραμμα, ορθή χρήση εμβλήματος, εμφάνιση απλής δήλωσης χρηματοδότησης, στην οποία αναφέρεται η στήριξη, συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο δράσεων επικοινωνίας και χορήγηση του δικαιώματος χρήσης υλικού επικοινωνίας.

Οι Δράσεις αυτές, κατά κανόνα, συγκαταλέγονται στις επιλέξιμες δαπάνες, πρόβλεψη επιβολής μείωσης χρηματοδότηση σε περίπτωση μη τήρησης των συμβατικών υποχρεώσεων.

Ο Κανονισμός Κοινών Διατάξεων απαιτεί από τις Διαχειριστικές Αρχές να περιγράψουν τη στρατηγική τους προσέγγιση ως προς την επικοινωνία και την προβολή στην Ενότητα 7 του Προγράμματος, ενώ η υλοποίηση των Δράσεων εξετάζεται από την Επιτροπή Παρακολούθησης.

Κάθε Πρόγραμμα χαράσσει στρατηγική για τη συνεισφορά στην επίτευξη των Στόχων Πολιτικής και την επικοινωνιακή προβολή των αποτελεσμάτων του. Ορίζει την προβλεπόμενη προσέγγιση για ζητήματα επικοινωνίας και προβολής, καθορίζοντας τους σχετικούς Στόχους, τους διαύλους επικοινωνίας με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όποτε κρίνεται σκόπιμο, τον προϋπολογισμό και τους σχετικούς δείκτες για σκοπούς παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Στο πλαίσιο της 3^{ης} Επιτροπής Παρακολούθησης, που πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του '24 στο Μέτσοβο, διοργανώσαμε εκδήλωση σε συνεργασία με τις κυρίες του Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων Μετσόβου, σχεδιάστηκαν δράσεις για την ανάδειξη των παραδοσιακών χειροποίητων προϊόντων και της παραδοσιακής τέχνης. Οι επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να ξεναγηθούν στα έργα, που έχουν γίνει στην Ήπειρο, μέσα από συσκευές προσομοίωσης εικονικής πραγματικότητας.

Συμμετέχουμε στην επικοινωνιακή προβολή της πρωτοβουλίας της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Europe in my Region», που αποσκοπεί στην ανάδειξη της Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις Περιφέρειες ολόκληρης της Ευρώπης, με στόχο την προβολή συγχρηματοδοτούμενων έργων, που υλοποιήθηκαν στην περιοχή μας.

Στο πλαίσιο αυτών των Πανηπειρωτικών εκδηλώσεων οι πολίτες, καθ' όλη τη διάρκεια του μηνός Σεπτεμβρίου, μέσα από συμμετοχικές εκδηλώσεις, είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν σημαντικά έργα, που υλοποιήθηκαν ανά περιοχή στις τέσσερις πρωτεύουσες των Περιφερειακών Ενοτήτων της Ηπείρου για τέσσερα Σαββατοκύριακα του Σεπτεμβρίου. Παρουσιάστηκαν πληροφορίες για το σύνολο των έργων που υλοποιήθηκαν, μέσω ΕΣΠΑ ανά περιοχή στο ευρύ κοινό με μέσα και συσκευές εικονικής πραγματικότητας.

Επιπλέον των ενημερωτικών δράσεων, έλαβαν χώρα δρώμενα εκπαιδευτικής και αθλητικής φύσης σε συνεργασία με φορείς, προσαρμοσμένες σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, ενσωματωμένα στο χώρο ανάλογα με το έργο,

μουσικές εκδηλώσεις με τοπικά σχήματα, κυνήγι κρυμμένου θησαυρού, παρατήρηση άστρων, active sports, θεατρικό παιχνίδι, ανάβαση μοτοσικλέτας, ποδηλατάδα και άλλα.

Το Σάββατο 7 Σεπτεμβρίου πολίτες όλων των ηλικιών γνώρισαν το μεγάλο θέατρο Νικόπολης μέσα από «κυνήγι κρυμμένου θησαυρού» και ξενάγηση, ενώ ακολούθησε η παρατήρηση άστρων.

Την Κυριακή 8 Σεπτεμβρίου οι εκδηλώσεις μεταφέρθηκαν στην Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων, ξεκινώντας από την Πράμαντα, οι λάτρεις της μοτοσικλέτας γνώρισαν το νέο δρόμο σύνδεσης Ιόνιας Οδού με Τζουμέρκα.

Το Σάββατο 14 Σεπτεμβρίου μικροί και μεγάλοι ανακάλυψαν μέσα απ' το θεατρικό παιχνίδι την ιστορία του πιο μικρού θεάτρου της χώρας, του μικρού θεάτρου της Αμβρακίας στην Άρτας. Ακολούθησε μουσική εκδήλωση με τοπικό συγκρότημα.

Μπορούμε να δούμε τώρα το βίντεο απ' την εκδήλωση στην οδό σύνδεσης Ιόνια – Τζουμέρκα.

..... (Προβολή βίντεο)

ΤΣΙΚΝΙΑ: Συνεχίζουμε τώρα με το βίντεο απ' την εκδήλωση στο μικρό θέατρο Αμβρακίας στην Άρτα.

..... (Προβολή βίντεο)

ΤΣΙΚΝΙΑ: Το Σάββατο 21 Σεπτεμβρίου οι πολίτες κλήθηκαν να γνωρίσουν το αστικό δασύλλιο Ηγουμενίτσας, μέσα από παιχνίδια δράσης και φυσικής αντοχής. Μόλις νύχτωσε, ακολούθησε παρατήρηση άστρων.

Την Κυριακή 22 Σεπτεμβρίου όσοι αγαπούν το ποδήλατο διέσχισαν με τα ποδήλατά τους το νέο αυτοκινητόδρομο – ποδηλατόδρομο στην οδό Σταύρου Νιάρχου, συμμετέχοντας στην Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Κινητικότητας. Παρέστησαν ο Περιφερειάρχης Ηπείρου, κύριος Αλέξανδρος Καχριμάνης, η Πρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, κυρία Άννα Μπατιστάτου, η Αντιδήμαρχος Δήμου Ιωαννιτών, κυρία Σοφία Μαρκούλα.

Οι εκδηλώσεις ολοκληρώθηκαν το Σάββατο 28 Σεπτεμβρίου στην πλατεία Γλυκήδων στο κάστρο Ιωαννίνων, με μία διαδραστική περιπατητική διαδρομή, με τελικό σταθμό τα Οθωμανικά Λουτρά. Ακολούθησε μουσική εκδήλωση με τοπικό συγκρότημα.

Όλες οι δράσεις ήταν ανοιχτές στο κοινό, ενώ στους συμμετέχοντες μοιράστηκαν αναμνηστικά δώρα.

Ας δούμε τώρα και το βίντεο απ' την εκδήλωση στην οδό Νιάρχου.

..... (Προβολή βίντεο)

..... (Διακοπή βίντεο)

ΤΣΙΚΝΙΑ: Δε θα το δούμε; Όχι; Το 'κοψα εγώ. Θυμάστε, πού σταματήσαμε; Ίσως εδώ, κάπου στα μπισκοτάκια;

..... (Συνέχιση προβολής βίντεο)

ΤΣΙΚΝΙΑ: Πραγματοποιήθηκαν 18 συναντήσεις εργασίας της Ειδικής Υπηρεσίας, με εμπλεκόμενες αρμόδιες Υπηρεσίες και φορείς, προκειμένου να γίνει σχετική ενημέρωση και συζήτηση για δράσεις, που τους αφορούν. Συμμετείχαν συνολικά 54 φορείς, με 282 στελέχη αυτών.

Στις 30 Οκτωβρίου 2024, όπως σας ενημέρωσε και η Πρύτανης του Πανεπιστημίου, πραγματοποιήθηκε εκδήλωση σε συνεργασία με το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας αναφορικά με τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης για την ανάδειξη καινοτόμων έργων στους τομείς εξειδίκευσης της Ηπείρου.

Από τον Ιούλιο του 2024 έως σήμερα στη σελίδα της ΕΥΔ σε Facebook και Instagram έχουμε αναρτήσει συνολικά 123 δημοσιεύσεις, ιστορίες, reels και live. Για το ίδιο χρονικό διάστημα στο κανάλι της Υπηρεσίας στο Y-Tube έχουμε αναρτήσει 30 videos αναφορικά με υλοποιημένα έργα, τόσο δημόσια, όσο και έργα επιχειρηματικής δραστηριότητας, Κοινωνικές Δομές, αλλά και συνεντεύξεις με ωφελούμενους και δικαιούχους.

Η πληροφόρηση λαμβάνεται από την ιστοσελίδα της Ειδικής Υπηρεσίας και την ενιαία διαδικτυακή πύλη του ΕΣΠ, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και Y-Tube, με προβολή στα Μέσα Ενημέρωση, μετάδοση τηλεοπτικών, ραδιοφωνικών μηνυμάτων, την καταχώρηση στον τύπο σε διαδικτυακούς τόπους και Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

Σχεδιάζουμε ενημερωτικές εκδηλώσεις προβολής, με στόχο την ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας των Πράξεων που χρηματοδοτήθηκαν στις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Ηπείρου, όπου θα περιλαμβάνονται δράσεις ευαισθητοποίησης και προσέλκυσης κοινού σε

δημόσιο χώρο. Επιλογή ψυχαγωγικών, εκπαιδευτικών και αθλητικών εκδηλώσεων, με ενσωμάτωση στο έργο ανάλογα με το είδος και τη χρήση του. Χρήση συσκευών υψηλής τεχνολογίας, με ανάλογες ενέργειες προώθησης, διαφήμισης και δημοσιότητας των εκδηλώσεων. Δημιουργία προωθητικού υλικού και στοχευμένες προωθητικές ενέργειες, διεξαγωγή διαγωνισμού σε κοινωνικά δίκτυα.

Για την περαιτέρω προβολή, προβαίνουμε σε ενέργειες φωτογράφισης και βιντεοσκόπησης συνεντεύξεων ωφελούμενων και εμπλεκόμενων φορέων, δημιουργία εικονικής περιήγησης, βίντεο καταγραφής της εξέλιξης υλοποίησης τεχνικών έργων, δημιουργία παρουσιάσεων.

Αξιοποιώντας τα παραπάνω, με καταχωρήσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης σε διαδικτυακούς τόπους στο πλαίσιο καμπάνιας σε Social Media, μέσω αντίστοιχης καμπάνιας σε Facebook και Y-Tube, αλλά και σε ενημερωτικές εκδηλώσεις, εκθέσεις για το ευρύ κοινό, επιτυγχάνοντας την ευρεία διάδοση και κάλυψη των Μέσων Ενημέρωσης.

Ευχαριστώ.

..... (Χειροκροτήματα)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε την κυρία Τσικνιά.

Η Υπηρεσία τελείωσε τις παρουσιάσεις της, ολοκλήρωσε τις παρουσιάσεις, τώρα πηγαίνουμε στο κομμάτι που λέμε, Παρεμβάσεις Εθνικής Αρχής Συντονισμού και Εθνικής Αρχής Αρχής Πιστοποίησης για οριζόντια θέματα.

Δεν ξέρω τα ονόματα για να σας τα πω, καθένας που είναι να πάρει το λόγο, θα λέει το όνομά του και την Υπηρεσία, απ' την οποία προέρχεται.

Ευχαριστώ πολύ.

ΜΠΙΣΜΠΙΚΟΥ: Ναι, καλησπέρα σας, με ακούτε;

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ναι.

ΜΠΙΣΜΠΙΚΟΥ: Ευχαριστώ πολύ, κυρία Παπανικολάου, κύριε Πρόεδρε. Ονομάζομαι Κατερίνα Μπιμπίσκου από την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του σχεδίου, της αξιολόγησης και της εφαρμογής από τη Μονάδα Β'. Θα σας κάνω μία παρουσίαση αρχικά για την ενεργοποίηση των Προγραμμάτων συνολικά του ΕΣΠΑ '21-'27.

Προχωράμε, λοιπόν, στην επόμενη διαφάνεια. Ενεργοποίηση, λοιπόν, τομεακών και περιφερειακών Προγραμμάτων. Στη διαφάνεια αυτή βλέπουμε τις στήλες των Τομεακών Προγραμμάτων, των Περιφερειακών και το σύνολο του ΕΣΠΑ. Όπως βλέπετε, οι γαλάζιες στήλες είναι οι Προσκλήσεις, οι κίτρινες στήλες είναι οι εντάξεις, οι πορτοκαλί οι συμβάσεις και κόκκινες είναι οι πληρωμές.

Βλέπουμε εδώ ότι, για τα Περιφερειακά Προγράμματα το ποσοστό των προσκλήσεων ανέρχεται στο 82,2%, των εντάξεων στο 58,7%, των συμβάσεων στο 39% και των πληρωμών στο 17,9%. Στο σύνολο του ΕΣΠΑ το ποσοστό των προσκλήσεων ανέρχεται στο 74% της συνολικής χρηματοδότησης, των εντάξεων στο 61,6%, των συμβάσεων στο 41,5% και των πληρωμών στο 12,8%.

Προχωράμε στην επόμενη διαφάνεια. Εδώ βλέπουμε την ενεργοποίηση των Ταμείων. Όσον αφορά στο ΕΣΠΑ, το ποσοστό των προσκλήσεων ανέρχεται στο 78%, των εντάξεων στο 59,3% της συνολικής χρηματοδότησης, των συμβάσεων στο 38,7% και των πληρωμών στο 12,7%.

Στο ΕΚΤ το ποσοστό των προσκλήσεων ανέρχεται στο 75,8%, των εντάξεων στο 57,4%, των συμβάσεων στο 39,5% και των πληρωμών στο 15,2%.

Προχωράμε στην επόμενη διαφάνεια. Εδώ βλέπουμε την ενεργοποίηση ανά Στόχο Πολιτικής. Στο Στόχο Πολιτικής 1 το ποσοστό των εντάξεων ανέρχεται στο 55,1%, των συμβάσεων στο 46,1% και των πληρωμών στο 12,4%.

Στο Στόχο Πολιτικής 2 οι εντάξεις ανέρχονται στο 77,1%, οι συμβάσεις στο 48% και οι πληρωμές στο 14,7%.

Αντίστοιχα, στο Στόχο Πολιτικής 3 οι εντάξεις ανέρχονται στο 78,3%, οι συμβάσεις στο 48,6% και οι πληρωμές στο 11,1%.

Στο Στόχο Πολιτικής 4, οι εντάξεις ανέρχονται στο 59,6%, οι συμβάσεις στο 38,3% και οι πληρωμές στο 16,1%.

Τέλος στο Στόχο Πολιτικής 5, οι εντάξεις ανέρχονται στο 34,9%, οι συμβάσεις στο 22,1% και οι πληρωμές στο 8,5%.

Θα περάσουμε τώρα στην επόμενη Ενότητα, που αφορά την ενημέρωση για τις προτάσεις τροποποίησης των Κανονισμών και την αναθεώρηση των Προγραμμάτων. Όπως γνωρίζουμε, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει

τροποποιήσεις των Κανονισμών της Πολιτικής Συνοχής '21-'27, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ταμείο Συνοχής, για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Οι τροποποιήσεις αυτές αποσκοπούν στην άμεση απόκριση στις πολυεπίπεδες προκλήσεις, που είναι η γεωπολιτική αστάθεια, η αύξηση του ενεργειακού κόστους, η ανάγκη ενίσχυσης της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας, η αύξηση των κοινωνικών ανισοτήτων, η στεγαστική κρίση, η "Πράσινη" και η Ψηφιακή Μετάβαση.

Αυτό επιτυγχάνεται με την προσθήκη νέων θεματικών προτεραιοτήτων, που όπως έχουνε ακουστεί και από το πρωί αρκετές φορές, είναι η Ανταγωνιστικότητα κι η απανθρακοποίηση, η άμυνα και η ασφάλεια, η Προσιτή στέγαση και κοινωνική στέγαση, η πρόσβαση στο νερό, η βιώσιμη διαχείριση και, κυρίως, η ανθεκτικότητα των υδάτων. Και, τέλος, η ενεργειακή μετάβαση.

Προχωράμε στην επόμενη διαφάνεια. Δίνονται ευελιξίες γι' αυτό το λόγο στα Προγράμματα από την ενσωμάτωση των νέων αυτών προτεραιοτήτων, οι οποίες είναι ακόμα υπό διαβούλευση, εφόσον ανακατανεμηθεί τουλάχιστον το 10% των πόρων σ' αυτές τις νέες προτεραιότητες που, όπως είπαμε, συνολικά είναι 5: η ενέργεια, η άμυνα, η στέγαση, το νερό και η πρωτοβουλία STEP και ενεργοποιούνται ως εξής:

Η ευελιξία για προχρηματοδότηση 25% υπολογίζεται επί των πόρων, που ανακατανέμονται στις νέες προτεραιότητες. Δίνεται πρόσθετη προκαταβολή 4,5 το 2026 επί της συνολικής επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος. Δίδεται παράταση επιλεξιμότητας δαπανών έως 31-12^{ου} του 2030, έχουμε αυξημένο ποσοστό συγχρηματοδότησης έως και 10 ποσοστιαίες μονάδες με τη λογική του top-up με το ανώτερο όριο το 100%.

Και, τέλος, έχουμε την κατάργηση του ορίου 20% για το STEP.

Προχωράμε στην επόμενη διαφάνεια. Σε ό,τι αφορά τις μεγάλες παραγωγικές επενδύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις επιτρέπεται να χρηματοδοτούνται υπό προϋποθέσεις και εφόσον εντάσσονται σε έναν από τους παρακάτω άξονες.

Στην Πρωτοβουλία STEP, στους ειδικούς Άξονες 1.1.6 και 2.2.9, που τους γνωρίζουμε ήδη, στην Άμυνα και στις τεχνολογίες διττής χρήσης στον Ειδικό Στόχο 1.1.7., στα σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος με

έγκριση από την Ευρωπαϊκή και, τέλος, εφόσον συμβάλλουν στην απανθρακοποίηση των παραγωγικών διαδικασιών.

Στη νέα αυτή συμβιβαστική πρόταση έχουνε υπεισέλθει νέες απαιτήσεις για την τεκμηρίωσή τους, που είναι: ενδεικτικός κατάλογος επιχειρήσεων και πράξεων, τεκμηρίωση αναγκαιότητας στήριξης και Gap Analysis όπου απαιτείται.

Προχωράμε στην επόμενη διαφάνεια. Εδώ μπορούμε να δούμε τους νέους Ειδικούς Στόχους ανά Στόχο Πολιτικής για το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής.

Στο Στόχο Πολιτικής 1, που είναι για την «Έξυπνη Ευρώπη» εισάγεται ο Ειδικός Στόχος 1.7, η Ενίσχυση βιομηχανικών δυνατοτήτων για την υποστήριξη της διπλής χρήσης και των αμυντικών ικανοτήτων.

Στο Στόχο Πολιτικής 2, «Πράσινη Ευρώπη», εισάγονται δύο Ειδικοί Στόχοι, ο 2.5 και... συγγνώμη, τρεις Ειδικοί Στόχοι, ο 2.5, ο 2.11 και ο 2.12. για την προώθηση ασφαλούς πρόσβασης στα ύδατα, βιώσιμη διαχείριση και ανθεκτικότητα.

Εδώ έχουμε συμπλήρωση ουσιαστικά του Στόχου αυτού, οι νέοι στόχοι, καθαρά νέοι στόχοι είναι ο 2.11 και ο 2.12, που είναι ο 11 για την Πρόσβαση στην προσιτή στέγαση και ο 12 που είναι για την προώθηση των ενεργειακών διασυνδέσεων και των σχετικών υποδομών, μεταφοράς ή διανομής, καθώς και προστασία των κρίσιμων ενεργειακών υποδομών και ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης.

Στο Στόχο Πολιτικής 3, «Συνδεδεμένη Ευρώπη» εισέρχεται ο νέος Ειδικός Στόχος 3.3, που είναι για την Ανάπτυξη ανθεκτικών αμυντικών ή διπλής χρήσης υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης της στρατιωτικής κινητικότητας στην Ένωση, καθώς και της ενίσχυσης της ετοιμότητας για σύγκρουση και επιθετικότητα.

Στο Στόχο Πολιτικής 4 εισάγεται ο νέος Ειδικός Στόχος 4.7 για την προώθηση σε πρόσβαση σε προσιτή στέγαση, που έχει να κάνει εδώ με τις Υποδομές. Και

Στο Στόχο Πολιτικής 5, «Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες», εισάγεται ο ένας Ειδικός Στόχος 5.3., Ανάπτυξη βιώσιμων συστημάτων στέγασης.

Προχωράμε στην επόμενη διαφάνεια. Σε ό,τι αφορά την ενδιάμεση επανεξέταση για το ΕΚΤ εισάγονται νέες προτεραιότητες για την Άμυνα και την

απανθρακοποίηση, με το άρθρο 12C έχουμε ανάπτυξη δεξιοτήτων στον τομέα της αμυντικής βιομηχανίας και στο άρθρο 12D ανάπτυξη δεξιοτήτων στον τομέα της απανθρακοποίησης.

Στην Προτεραιότητα του STEP παρατείνεται η προθεσμία για την ενσωμάτωσή της έως 31-12^{ου} του 2025.

Προχωράμε στην 3^η Ενότητα, που έχει να κάνει με τις συνέργειες και τις συμπληρωματικότητες με το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Στο γράφημα αυτό παρατηρούμε, τις στήλες αυτές οι οποίες αφορούν τα διανομαρχιακά έργα της Ηπείρου, η πρώτη στήλη, η δεύτερη είναι για την Περιφερειακή Ενότητα της Άρτας, η επόμενη Περιφερειακή Ενότητα Θεσπρωτίας, Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων και Πρέβεζας.

Εδώ παρατηρούμε... Κατ' αρχήν, να πούμε ότι, συνολικά από το Ταμείο Ανάκαμψης χρηματοδοτούνται 100 έργα, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα έργα Κρατικών Ενισχύσεων σε επιχειρήσεις ή έργα εθνικού χαρακτήρα, όπου ο προϋπολογισμός τους ανέρχεται στα 178,5 εκατομμύρια ευρώ. Αυτά τα έργα, όπως βλέπουμε και σε αυτές τις στήλες, σχετίζονται περισσότερο με τις Δράσεις του Στόχου Πολιτικής 5, είναι το γαλάζιο χρώμα, και με το Στόχο Πολιτικής 2, που είναι τα έργα περιβάλλοντος.

Εδώ βλέπουμε ότι, στο Στόχο Πολιτικής 5 έχει να κάνει κυρίως με Δράσεις ανάδειξης πολιτιστικών χώρων σε περιοχές που εφαρμόζονται Χωρικές Στρατηγικές ΟΧΕ και ΒΑΑ.

Να προχωρήσουμε στην επόμενη διαφάνεια. Εδώ εντοπίζουμε τα έργα, που είναι ενταγμένα στο ΠΕΠ και στο Ταμείο Ανάκαμψης και παρουσιάζουν, όμως, συνέργειες και συμπληρωματικότητες. Κυρίως εντοπίζουμε τέσσερις Ειδικούς Στόχους, οι οποίοι είναι οι εξής:

Στον Ειδικό Στόχο 2.4., που είναι η Κλιματική Αλλαγή, βλέπουμε συμπληρωματικότητα, διαχωρισμός μέσω φορέα υλοποίησης και φορέα αρμοδιότητας. Εδώ τα ΤΑΑ υλοποιεί σε περιοχές αρμοδιότητας των Δασαρχείων, ενώ το ΠΕΠ αντιπλημμυρικά.

Στο Στόχο Πολιτικής 2.5., στα Βιώσιμα Ύδατα, υπάρχουν κι εδώ κοινοί τύποι έργων, διαχωρίζονται ως προς την περιοχή όμως και το Φορέα ευθύνης. Εδώ πέρα έχουμε συνέργεια στην ΕΕΛ της Άρτας, όμως το ΠΕΠ υλοποιεί τα δίκτυα ακαθάρτων, ενώ το ΤΑΑ την επεξεργασία ιλύος.

Στον Ειδικό Στόχο 3.2., Μεταφορές και εκσυγχρονισμός μεταφορών, έχουμε διαχωρισμό με βάση τα έργα και τα μέσα. Προκύπτει συνέργεια στην οδική ασφάλεια, το ΠΕΠ έχει αναλάβει τον εξοπλισμό, το Ταμείο Ανάκαμψης τις βελτιώσεις δικτύου. Το Ταμείο Ανάκαμψης περιλαμβάνει, επίσης, και παρεμβάσεις σε λιμάνια.

Και, τέλος, στον Ειδικό Στόχο 4.5., εδώ δεν έχει ενεργοποιηθεί στο ΠΕΠ ως το τέλος του '24. Εδώ πρέπει να πούμε ότι οι Εκθέσεις του Ταμείου Ανάκαμψης συντάσσονται κάθε τέλος του έτους. Επομένως, τα στοιχεία μας είναι μέχρι τέλος του '24. Το Ταμείο Ανάκαμψης περιλαμβάνει ανακαίνιση 5 Κέντρων Υγείας, Κόνιτσας, Μετσόβου, Καλεντίνης, Βουλγαρέλι και Παραμυθιάς. Αναβάθμιση τριών Νοσοκομείων, Άρτας, Ιωαννίνων, Πρέβεζας και επιπλέον χρηματοδοτεί Δομές Ψηφιακής Υγείας στην Ήπειρο.

Πηγαίνουμε στην τελευταία «Ενότητα, Συνέργεια και Συμπληρωματικότητα», ΠΕΠ και ΕΤΑΑ στις ΟΧΕ. Εδώ μπορούμε να πούμε ότι ιδιαίτερα σημαντική είναι η συνέργεια και η συμπληρωματικότητα, όπως αναφέρθηκε στις Χωρικές Στρατηγικές, καθώς έργα για τον Πολιτισμό και την Αστική Ανάπτυξη παρουσιάζουν χωρική και θεματική εγγύτητα.

Σε σχέση με την ΟΧΕ των διαδρομών Αρχαίων Θεάτρων, έργα όπως μονοπάτια και αναδείξεις αρχαιολογικών χώρων θεωρούνται συμπληρωματικά, ενώ έργα όπως: το Ειδικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Παράκτιου Μετώπου και η υλοποίηση των Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων θα λειτουργήσουν ως συνέργειες για τη στόχο της Τουριστικής Ανάπτυξης στην Περιφέρεια.

Σας ευχαριστώ.

..... (Χειροκροτήματα)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε την κυρία Μπισμπίκου.

..... (Διακοπή της εγγραφής)

ΣΤΑΥΡΟΥ: Ναι, γεια σας κι από μένα. Ονομάζομαι Πέτρος Σταύρου, απ' την ίδια Υπηρεσία την ΕΥΣΣΑΕ και τη Μονάδα Γ' αυτή τη φορά.

Εγώ θα σας παρουσιάσω μια διαφάνεια σύντομη για το ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών '21-'27, αλλά πριν απ' αυτό θα σας πω κάποια πράγματα για την παρακολούθηση των αναγκών όρων, μια κι είναι υποχρέωση κανονιστική, κάθε Επιτροπή Παρακολούθησης οποιουδήποτε

Προγράμματος να ενημερώνεται για την πορεία παρακολούθησης αναγκαίων όρων.

Η ενημέρωσή μου θα 'ναι εντελώς σύντομη. Να πούμε ότι, ως Μονάδα Γ, σε συνεργασία με την αρμόδια Διεύθυνση της «ΜΟΔ Α.Ε.», έχουμε αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα παρακολούθησης των αναγκαίων όρων. Με βάση αυτό το σύστημα στέλνουμε δύο φορές το χρόνο αιτήματα προς τους Φορείς Πολιτικής, για να μας επικαιροποιήσουνε τις συνθήκες, τις αρχικές εκπλήρωσης των αναγκαίων όρων.

Όπως είναι γνωστό, οι αναγκαίοι οι εκπληρωμένοι είναι 19 από τους 20, μένει προς εκπλήρωση ο αναγκαίος όρος 2.6. των στερεών αποβλήτων.

Εγώ θα σας παρουσιάσω, ό,τι δεδομένο έχουμε στην πολύ σύντομα από το τελευταίο εξάμηνο του 2024...

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Παρακαλώ πολύ, λίγο σιγότερα όσοι δεν είστε μέσα στο Π και είστε απ' έξω.

ΣΤΑΥΡΟΥ: Έχουμε ήδη στείλει στους αρμόδιους Φορείς Πολιτικής και το αίτημα για τη συμπλήρωση της επικαιροποίησης των αναγκαίων όρων και για το πρώτο εξάμηνο του 2025. Οι απαντήσεις που περιμένουμε είναι... το χρονικό περιθώριο είναι μέχρι το τέλος του Ιουνίου.

Σύμφωνα, λοιπόν, με την ενημέρωση που μας έκαναν οι φορείς για το τελευταίο εξάμηνο, για το δεύτερο εξάμηνο του 2024 για τον αναγκαίο όρο, τον οριζόντιο Αναγκαίο Όρο 3, Αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση του χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων, εδώ έχουν ενσωματωθεί οι σχετικές ρυθμίσεις στο ΣΔΕ από την ΕΥΦΠΣ και η ίδια η ΕΥΦΠΣ ξεκίνησε εκπαίδευση στα στελέχη των Διαχειριστικών Αρχών, με ειδική εισήγηση για την εφαρμογή του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στα Προγράμματα ΕΣΠΑ '21-'27, την οποία πραγματοποιεί στέλεχος της Εθνικής Επιτροπής για τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Για τον οριζόντιο Αναγκαίο 4, Υλοποίηση και εφαρμογή της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, σύμφωνα με την απόφαση 2040 του Συμβουλίου, εδώ έχουμε την ανάρτηση στην SFC της νέας Εθνικής Στρατηγικής για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία '24-'30, «Μια Ελλάδα για όλους, με όλους και για όλους». Για πρώτη φορά μετά απ'

την αρχική έγκριση ενός Αναγκαίου Όρου, αναρτήθηκαν στην SFC το κείμενο της νέας Στρατηγικής για τα ΑμΕΑ και η συνοδευτική διαβούλευσης της στο πεδίο Informal Communication των Αναγκαίων Όρων.

Για τον Θεματικό Αναγκαίο Όρο 1.1. της «Έξυπνης Εξειδίκευσης» εκτιμάται ότι η ολοκλήρωση του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Εξωστρέφεια '20-'25 ενίσχυσε τις αρχικές προϋποθέσεις εκπλήρωσης του κριτηρίου 7, αφού συνδράμει με 649 Δράσεις και 50 αγορές στην ανάπτυξη της Οικονομικής Διπλωματίας και των συνεργασιών.

Για τους Αναγκαίους 2.1. και 2.2., που αφορούν την Ενέργεια, το Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για τη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης με ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων και τη διακυβέρνηση του τομέα τη ενέργειας, έχουμε πλέον εγκεκριμένο το νέο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, το οποίο κυρώθηκε από το Κυβερνητικό Συμβούλιο Οικονομικής Πολιτικής και η απόφαση αυτή δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ του '24.

Για τον Αναγκαίο Όρο 2.4., Αποτελεσματικό Πλαίσιο του κινδύνου καταστροφών, έχει ολοκληρωθεί η επικαιροποίηση των δύο Μελετών, που συνδέονται με τον Αναγκαίο Όρο και αποτελούν απαίτηση, βάσει Οδηγίας της Ε.Ε. Οι δύο αυτές μελέτες αφορούν την εθνική εκτίμηση κινδύνων και την εθνική εκτίμηση της ικανότητας διαχείρισης κινδύνων.

Τρέχω λίγο, για τον Αναγκαίο Όρο 4.2., Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Ισότητα των φύλων. Το υπάρχον Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Ισότητα των φύλων, που αποτελεί και τον πυρήνα του αναγκαίου αυτού όρου, καλύπτει την περίοδο '21-'25, το Σχέδιο Προκήρυξης, Εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης του Επιχειρησιακού Σχεδίου '26-'30 πλέον έχει αποσταλεί από την Επιτελική Δομή του ΥΚΟΙΣΟ στο ΠΑΔΚΣ '21-'27 για προέγκριση.

Για τον Αναγκαίο Όρο 4.3., Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα. Εδώ η Επικαιροποίηση στρατηγικής επαγγελματικής εκπαίδευσης – κατάρτισης '22-'24 είναι σε εξέλιξη. Αναμένεται η παραλαβή σχεδίου προς διαβούλευση για την περίοδο '25-'27.

Και τέλος για τον αναγκαίο όρο 4.6., Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για την Υγείας και τη μακροχρόνια περίθαλψη, το στρατηγικό κείμενο του Αναγκαίου Όρου έχει αναρτηθεί στον ιστότοπο του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας. Σε εξέλιξη είναι η διαδικασία ανάδειξης αναδόχου για

το έργο: Αναλυτικό Σχέδιο Δράσης για τη μακροχρόνια φροντίδα, το οποίο θα αναπτυχθεί στη βάση των Στρατηγικών Αξόνων, που έχουν ήδη τεθεί.

Επίσης, η Επιτελική Δομή του Υπουργείου Υγείας εκπόνησε, επικαιροποιεί και παρακολουθεί τους πίνακες με τις ιεραρχημένες προτάσεις αναγκών Υγείας ανά Περιφέρεια, ενώ παράλληλα αποτυπώνει την τήρηση της Προγραμματικής Συμφωνία 60-40 υπέρ της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας στο πλαίσιο των έργων Υγείας ΕΤΠΑ.

Αυτά όσον αφορά την εικόνα των Αναγκαίων Όρων για το Β' εξάμηνο του '24.

Τώρα θα μπω στη σύντομη παρουσίαση του νέου συστήματος παρακολούθησης δεικτών '21-'27. Στόχος του Ενιαίου Συστήματος Παρακολούθησης Δεικτών '21-'27 είναι η ολοκληρωμένη ανταπόκριση στις απαιτήσεις των Κανονισμών της προγραμματικής περιόδου '21-'27 σε σχέση με τα θέματα των δεικτών και της παρακολούθησης της αξιολόγησης και της επίδοσης των Προγραμμάτων.

Η εφαρμογή του ενιαίου συστήματος αφορά όλα τα Ταμεία, όλα τα Προγράμματα του ΕΣΠΑ '21-'27, που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ταμείο Συνοχής, το ΕΚΤ+, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, το Ταμείο Αλιείας, Υδατοκαλλιέργειας και Θάλασσας και τα τρία Προγράμματα του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, όπως και τα 5 Προγράμματα του Στόχου Ευρωπαϊκής Υδατικής Συνεργασίας.

Οι χρήστες του Ενιαίου Συστήματος Παρακολούθησης θα είναι, φυσικά η Εθνική Αρχή Συντονισμού και η Μονάδα Γ' της ΕΥΣΣΑΕ, οι Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης με τις οποίες συνεργαζόμαστε σε καθημερινή βάση, οι ενδιαμέσσοι φορείς και οι δικαιούχοι των Προγραμμάτων.

Σχετικά με τα θέματα δεικτών όλοι αυτοί οι χρήστες θα ενημερώνονται και θα διασφαλίζεται έτσι η ορθότητα της στοχοθεσίας στα επίπεδα... σ' όλα τα επίπεδα του Προγράμματος, από το επίπεδο της Πρόσκλησης μέχρι το επίπεδο της υλοποίησης, της μέτρησης και της αποτύπωσης της παρέμβασης.

Η επικαιροποίηση. Το Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών θα έχει δυναμικό χαρακτήρα και δύναται να επικαιροποιείται και να εμπλουτίζεται κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου '21-'27. Να πω εδώ ότι, το Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών έχει και μια πλατφόρμα Ενιαίου

Συστήματος Παρακολούθησης Δεικτών, αυτή η πλατφόρμα καθώς και το Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών είναι έτοιμα να μπουν σε λειτουργία, αφού εγκριθούνε από την ιεραρχία μας, είναι όμως καθ' όλα έτοιμα και λειτουργικά.

Η πλατφόρμα του Ενιαίου Συστήματος Παρακολούθησης Δεικτών '21-'27 υποστηρίζει την ολοκληρωμένη παρακολούθηση των δεικτών προγραμμάτων και των δράσεων. Αποτελεί σύγχρονο εργαλείο συλλογής, αποθήκευσης και ανάλυσης δεδομένων. Ενισχύει τη διαφάνεια και διευκολύνει τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων. Παρέχει σε δείκτες, αναφορές και χρήσιμα έγγραφα για τη Δημόσια Διοίκηση.

Εδώ βλέπετε μια πρώτη... την πρώτη εικόνα της εφαρμογής, όπως θα είναι στο διαδίκτυο, σε περιβάλλον διαδικτύου. Όπως βλέπετε τα μενού... το μενού είναι: Δείκτες, Κοινές ερωτήσεις – απαντήσεις –ιδιαιτερη χρήσιμη κατηγορία αυτή– Χρήσιμα έγγραφα, που θα είναι αναρτημένα και θα μπορεί κανείς να προστρέχει σ' αυτά, Αναφορές με διάφορα *quêtes*, Επικοινωνία κι οδηγίες χρήσης.

Στο μενού Δείκτες, στο τμήμα Δείκτες εδώ θα υπάρχει η δυνατότητα φιλτραρίσματος και προβολής των δεδομένων. Η πλατφόρμα παρέχει τη δυνατότητα χρήσης συνδυαστικών φίλτρων ανά Ταμείο, Στόχο Πολιτικής, Ειδικό Στόχο, Κατηγορία δείκτη, Τύπο δείκτη, δείκτες με ειδική σημασία. Εδώ στις Συχνές ερωτήσεις – απαντήσεις έχουμε τη δυνατότητα φιλτραρίσματος ως προς την πηγή, που είναι το Help desk φυσικά, όταν μας ρωτάει μια Διαχειριστική Αρχή, αν θα πρέπει να δώσουμε σύμφωνη γνώμη για την ανάρτηση ενός δείκτη σε μια Δράση. Ερωτήσεις που προέρχονται από e-mail απ' τις Διαχειριστικές και υπάρχει και το αρχείο «Ερωτήσεις και Απαντήσεις» του Regio Wiki αναρτημένο.

Εδώ είναι ιδιαίτερο χρήσιμο αυτό το τμήμα, καθότι θα μπορεί το κάθε στέλεχος της Διαχειριστικής να βλέπει τις συζητήσεις, τις ερωτήσεις που έχουν τεθεί από άλλες Διαχειριστικές για τη σωστή εφαρμογή και λειτουργία των δεικτών και να βλέπει και τις απαντήσεις που έχουν δοθεί.

Στα χρήσιμα έγγραφα πάλι, να πούμε ότι εδώ είναι αναρτημένο το σύνολο των εγγράφων, που αφορούν την παρακολούθηση και τους δείκτες. Να πω ότι εδώ, τελειώνοντας, ότι το Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών εμπεριέχει, στηρίζεται στους κοινούς δείκτες των Κανονισμών και στηρίζεται

επίσης και στους ομογενοποιημένους, στη λίστα των ομογενοποιημένων δεικτών, που έχει συμφωνεί στο εθνικό επίπεδο με τα Προγράμματα.

Σ' αυτό το section, στα "Χρήσιμα έγγραφα" θα υπάρχουν όλα τα δελτία ταυτότητας δείκτης των ειδικών δεικτών, που χρησιμοποιεί το κάθε Πρόγραμμα ξεχωριστά.

Ευχαριστώ πολύ και καλή συνέχεια.

..... (Χειροκροτήματα)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε κι εμείς.

Συνεχίζουμε, ο επόμενος ποιος είναι;

..... (Διακοπή της εγγραφής)

ΓΚΙΖΑ: Καλησπέρα κι από μένα. Είμαι η Ευαγγελία η Γκίζα, απ' την Αρχή Πιστοποίησης.

Στη σύντομη παρουσίασή μας, θα αναφερθώ σε θέματα αιτήσεων πληρωμής και απορρόφησης Ενωσιακής συνδρομής του Προγράμματος.

Όπως γνωρίζετε, σύμφωνα με τον Κανονισμό 1060, στην προγραμματική περίοδο '21-'27 υποβάλλονται κατά ανώτατο όριο 6 αιτήσεις πληρωμής ανά Πρόγραμμα, Ταμείο και λογιστική χρήση. Αυτή είναι μία απ' τις αλλαγές της περιόδου '21-'27 σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο. Οι αιτήσεις υποβάλλονται μεταξύ των ακόλουθων ημερομηνιών, μέχρι 28 Φεβρουαρίου, μέχρι 31 Μαΐου, 31 Ιουλίου, 31 Οκτωβρίου, 30 Νοεμβρίου και 31 Δεκεμβρίου.

Η αίτηση πληρωμής του Ιουλίου είναι η τελική κάθε λογιστικής χρήσης κι η υποβολή της είναι υποχρεωτική. Είναι σημαντικό για τη ροή χρηματοδότησης να υποβάλλονται αιτήσεις για όλες τις περιόδους. Τα μεγέθη, που θα αναφερθούν σε όλες τις διαφάνειες είναι σε όρους Ενωσιακής συνδρομής και όχι δημόσιας δαπάνης.

Για το Πρόγραμμα έχουν υποβληθεί μέχρι σήμερα αιτήσεις ύψους 28 εκατομμυρίων ευρώ για το ΕΤΠΑ και 28,9 εκατομμυρίων για το ΕΚΤ. Για το έτος '25 έχουν υποβληθεί αντίστοιχα αιτήσεις ύψους 6,3 εκατομμυρίων ευρώ για το ΕΤΠΑ και 5,7 εκατομμυρίων για το ΕΚΤ.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις δαπανών, που υποβλήθηκαν στην SFC τον Ιανουάριο για το 2025 προβλέπεται να υποβληθούν αιτήσεις 21 εκατομμύρια

για το ΕΤΠΑ και 15,7 εκατομμύρια για το ΕΚΤ. Με την επίτευξη των προβλέψεων, η απορρόφηση του Προγράμματος θα ανέλθει στο 23%.

Σχετικά με τις εισροές για το Πρόγραμμα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καταβάλει μέχρι σήμερα για προκαταβολές 5,4 εκατομμύρια ευρώ για το ΕΤΠΑ και 1,9 εκατομμύρια ΕΚΤ, λαμβάνοντας υπόψη και τους συμψηφισμούς που έχουν γίνει για τις προκαταβολές του '21 και του '22.

Αντίστοιχα, για αιτήσεις πληρωμής έχουν καταβληθεί 21,3 εκατομμύρια για το ΕΤΠΑ και 23,7 εκατομμύρια για το ΕΚΤ. Σ' αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι με την τροποποίηση του Κανονισμού, με τον Κανονισμό STEP, αλλά και με τις επικείμενες των Κανονισμών των Ταμείων προβλέπεται, υπό προϋποθέσεις, η καταβολή πρόσθετων προκαταβολών επί των Προτεραιοτήτων, που συμβάλλουν στους στόχους της STEP ή ενσωματώνουν νέες Στρατηγικές.

Οι εισροές από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τόσο από τις προκαταβολές, όσο και τις αιτήσεις πληρωμής, αποδίδονται αυτόματα στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και μεταφέρονται αμέσως στον κεντρικό λογαριασμό, με σκοπό τη χρηματοδότηση των Πράξεων του Προγράμματος.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο Στόχος του «ν+3» για το 2025 έχει επιτευχθεί, για το 2026 αναμένεται να επιτευχθεί, με βάση τις προβλέψεις δαπανών για τα έτη '25 και '26.

Υπενθυμίζεται ότι ο υπολογισμός της αποδέσμευσης του κανόνα «ν+3» γίνεται για το σύνολο του Προγράμματος και όχι ανά Ταμείο. Όπως γνωρίζετε, για τον υπολογισμό επίτευξης του «ν+3» συμπεριλαμβάνονται και οι επιλέξιμες δαπάνες, που συνδέονται με ειδικούς στόχους, για τους οποίους δεν εκπληρώνονται οι αναγκαίοι πρόσφοροι όροι, οι οποίες περιλαμβάνονται στο Παράρτημα 2 της Αίτησης Πληρωμής.

Για το λόγο αυτό είναι σημαντικό το ότι καταχωρείτε αυτές τις δαπάνες στο ΟΠΣ και γίνονται αποδεκτές διαχείρισης, ώστε να συνεισφέρουν στην επίτευξη του κανόνα «ν+3».

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η έναρξη επιλεξιμότητας τόσο του οικονομικού, όσο και του φυσικού αντικείμενου της προγραμματικής περιόδου '21-'27 είναι η 1^η-1^{ου} του '21, στις περιπτώσεις έργων με συμβάσεις και υλοποίηση φυσικού αντικείμενου πριν την 1^η-1^{ου} του '21, ανεξαρτήτως του πότε καταβλήθηκαν οι αντίστοιχες δαπάνες, το εν λόγω φυσικό αντικείμενο και οι δαπάνες του είναι

μη επιλέξιμα και θα πρέπει να περιληφθούν στον μη επιλέξιμο προϋπολογισμό του έργου.

Επίσης, πρέπει να επισημάνουμε μια διαφορά στους λογαριασμούς της προγραμματικής περιόδου '21-'27 σε σχέση με τους λογαριασμούς της προηγούμενης περιόδου. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί απ' την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι, μία δαπάνη, η οποία περιέχεται σε λογαριασμούς που έχουν γίνει αποδεκτοί, είναι παράτυπη και η παρατυπία δεν έχει εντοπιστεί, ούτε έχει αναφερθεί απ' το κράτος-μέλος, τότε σύμφωνα με το άρθρο 104 του Κανονισμού η Επιτροπή προβαίνει σε δημοσιονομική διόρθωση, μειώνοντας αντίστοιχα την εγκεκριμένη ενωσιακή στήριξη του Προγράμματος.

Συνεπώς, προς αποφυγή επιβολής δημοσιονομικών διορθώσεων, οι οποίες οδηγούν σε οριστική απώλεια εγκεκριμένης ενωσιακής στήριξης των Προγραμμάτων, απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή στον εντοπισμό και στη διαχείριση των μη επιλέξιμων δαπανών, πριν την υποβολή των λογαριασμών.

Σχετικά με την υλοποίηση των επιτόπιων επαληθεύσεων στην προγραμματική περίοδο '21-'27 θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι, έχει μεγάλη βαρύτητα, καθώς δε γίνεται πλέον διοικητική επαλήθευση στο 100%. Οι επαληθεύσεις πραγματοποιούνται βάσει εξαμηνιαίου προγραμματισμού και σημαντικό είναι, να αναρτάται έγκαιρα στο ΟΠΣ το αρμοδίως εγκεκριμένο πρόγραμμα επιτόπιων επαληθεύσεων, να ολοκληρώνεται η υλοποίηση των επιτόπιων επαληθεύσεων σύμφωνα με τον εγκεκριμένο προγραμματισμό για τα δύο εξάμηνα της λογιστικής χρήσης, να ολοκληρώνεται η σύνταξη κι η καταχώρηση στο ΟΠΣ των Εκθέσεων επιτόπιων επαληθεύσεων. 34:41

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

ΑΒΑΡΚΙΩΤΗΣ:	57, 58
ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ:	63, 64
ΓΚΟΓΚΟΣ:	15, 16, 22, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 40, 41, 82, 83, 84
ΔΑΛΑΒΕΡΗ:	60, 61, 62, 63
ΖΩΤΟΥ:	50, 51, 52
ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:	69, 70
ΚΥΡΚΟΓΛΟΥ:	46, 47, 48, 49
ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ:	11, 12, 13, 14, 15, 73, 74, 75
ΜΑΜΑΝ:	42, 43, 44, 45
ΜΠΑΛΤΟΓΙΑΝΝΗΣ:	28, 29, 30, 31
ΜΠΟΥΤΣΙΟΥΚΟΥ:	59, 60
ΜΥΛΩΝΑΣ:	76, 77
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ:	45, 46, 52, 53, 54, 55, 56
ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ:	11, 15, 16, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 33, 41, 50, 52, 57, 59, 60, 63, 65, 67, 69, 73, 77, 79, 82, 83, 84, 85
ΠΟΪΝΤΝΕΡ:	16, 17, 18, 19
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ):	6, 7, 8, 9, 11, 22, 31, 33, 34, 38, 39, 40, 41, 45, 46, 55, 56, 59, 65, 71, 72, 73, 75, 77, 84
ΣΟΥΡΜΠΗΣ:	67, 68
ΣΥΡΡΟΣ:	79, 80
ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ:	77, 78, 79
ΤΑΣΣΟΣ:	65, 66
ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ:	80, 82

